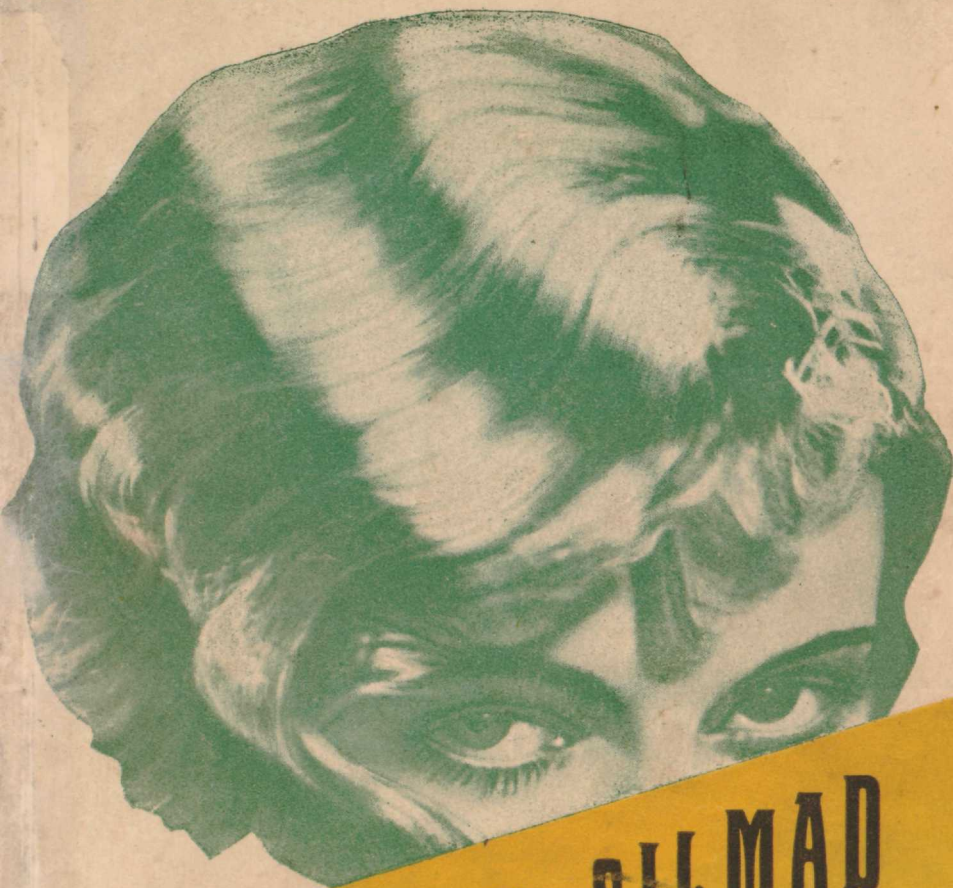


Jlmar K. Ainele.



**ROHELISED SILMAD**

*Romaan*

E 7456

IV

Almar Nino.

St. Ues;  
7 Peetri 15-2

Nano

# Robelised filmad.

Romaan.

SE 11765



ENSV  
Riiklik Avalik  
Raamatukogu

108.603x

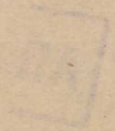
1894.545-4-31

Handwritten notes, possibly "L. 7. 1907" and "L. 1907".

Faint, mirrored text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

O-Li. „Norwa Kirjastusühisuse“ trükk 1932. a

2E-11202



„Tapol Kes Narwa sõidab, peab Tapol ümber istuma!..“

Ma haigutasin rufikasse ja tõusin istmelt vastu tahtmisi püsti. Runa lupees peale minu ja sügawalt-norstawa wanahärra kedagi polnud, ringutasin õige mehifelt ja tänasin õnne, et konduktor seekord mind ei jätnud jumala hooliks.

Montmartre'i ööwõlu ja firewa tänowelu omapärane uim püsis kangekaelselt ikka weel peas. Rõõndiliikmed olid kestwast sõidust raudteel läbipeksetud ja juba läbisõidul teedust kinnitasin endale kategooriliselt, et kui mitte seljataha jääw matt poleks olnud huwiline, oleksin otsemaid Pariisi lõbude asemel eelistanud waikest kodukollet ja sukeldumist igapäiste murede keerisse.

Waguni wahetäit oli mistipärast õige nõrgalt walgustatud. Minust umbes kümme samm eemal, toetudes küljega vastu akna raami, konutas kasukasse mähitult wanapoolne ja märgatawate kaswudega näos härra. Närwiliselt süütas ta minu wahetäiku ilmudes nähtawasti mitte enam esimese paberossi ja pöörates selja minu poole, näis süwenewat möödawilksatawate taugetulede waatlemisse.

Nähtawasti mõni kärfitu ümberistuja, wilksatus mehaaniliselt mu wäsinud peaaigus mõte. Muul oli

lange soow talt midagi küsida, temaga igawuse wältimiseks mõne sõna wahetada. Mõelda — terwelt 38 tundi ei kellegiga ühtegi sõna wahetada, — kas teele-mustlid enam funktsioneeriwadki!

„Wabandage, kas tohiksin teilt paluda tuld?“

Küsitataw pööras end wilkalt ümber ja ma ei wõinud endas tagasi suruda tundmise, et otsustades ta lehaehitusega, ei sobinud see äkiline liigutus talle sugugi.

„Tuld?“ Iausus tundmatu tangelt ja ta wäikesed nirkifilmad näisid mind läbi puuriwat. Siis, ilma et oleks midagi juure lisanud, nõõpis kasuka lahti ja hakkas lobama taskuis.

Ma nägin wäga hästi, kuis ta minu tulekul tor-kas tikutoofi wasakusse palitutasu ja olin nüüd üpris imestatud ta hajameelsusest.

Sõpuks tikutoos ilmusti kasukataskust wälja ja logu aja mind terawalt filmaspidades, ulatas ta wiisakalt ja waewaltmärgatawa küünilise peakummardusega mulle nõuetawa.

Ma pomisesin tänusõnu ja eemaldusin wiiru aja pärast tagasi oma afna juure. See inimene tundus mulle miskipärast ebasümpaatsena, kui mitte welda wastikuna. Sageli juhtub elus, et mõni inimene, kellega esmakordselt kohtad, jätab sulle eemaletõukawa mulje, sellise, et püüad, mida kiirem, seda parem, tast lahkuda. Sel inimesel polnud wälimuselt küll midagi eemale tõukawat, ent tast hoowas imelikku külmust ja teeseldud naiwsust, mis ei jätnud oma tagajärge awaldamast mu seesmisele tundele.

Tapa jaam oli nähtawasti lähenemas. Wedur ei

ähkkinud enam endise waljusega, wagunite rattadki liuglesid roobastel müratult.

Raugel saabuwa öö pimeduses tuli nähtawale lai walgusefirp. Näis nagu wehklesid wormalised, walgus wibreeris ja kaswas üha suuremaks; siis aga ootamatult kiiresti langetati taewawõlwiit allalastaw eesriie ja hakkasid paistma küla elamute tondifilmad. Nii lugemata hulk! Mind waldas rahulik ja kodune tunne. Ei mingisugune wäljamaa wõlu ei sarnane kodumaa aimatawale panoraamile, mis olgugi pimebas oma mittenähtawuse tõttu hingetu, suudab siiski hingesse weeretada koduigatsuse täitunud lootust.

On mul neist wäljamaal weedetud päewist mingisugust kasu? Pariisis langes filmahimu ohwriks rahatast, Roblenzis pidin olema hea strateeg, et terwelt pääseda sealsete lõbunaiste wõistlewast embusist ja mida andis mulle Warsaw? Imetlesin rahwusoopeeris weetlewate poolataride poolkatmatust ja loowutasin ühele aferistile oma reisimantli. Muidugi, Pariisist Prahani oli, mida teel nautida, kuid et aeg oli piiratud, konkureeris filmahimu ja lõbu tugewasti mu füüsilise minaga...

Ütki kuulbus kõrvalt kupeeusse paukumist ja kellegi naise meeldiw hää lausus wenekeeles:

„Sascha, kas warsti juba?“

Ma pöörasin pea kähku hääle poole.

Rärsitult suitsetawa inimese juure oli siginenud mustas, nähtawasti siidkleidis, naine. Ta seisib seljaga minu poole ja ma olin üllatatud ta teha suurepäraseft saleduseft. Ta rääkis maheda rinnahäälega ja ta trotslikust küsitlemisest wõis aru saada, et ta pole kuidagi rahul praeguse olukorraga.

„Sascha, mis kell on?“

Inimene afna juures heitis paberosi apaatselt kõrvale ja ronis westitasku kallale. Ta vastas, kuid dige tase. Naine näis olevat sest rahuldatus ja hakas talle midagi poolwaljult seletama.

Ma heitsin weel kord pilgu afnast välja ja kawatsefin juba oma kupeesse tagasi pöörata, et reisukohwrid forda seada, kui naine pöördus äkki, arwatawasti oma wastaskõneleja hoiatawa märguande peale, ümber. Ta nägu oli kahwatu, kuid peab ütlema, dige weetlew. Sümmeetrilisi näojooni häwitasid waid joonekesed suunurgis, mis lasid oletada, et omanil on energiline ja tahtejõuga inimene. Suured mustad ning pillitud kõrwardngad hõljusid mustade juuste all kõrwas kui tasase hiilingu käes ja heitsid põskedele eriskummalist warje. Ent mis kõige enam mind paelus, olid ta ilusad suured ja peaaegu a la Greta Garbo filmad. Mustade ripsmete all näisid nad sügawalt peas istuwat, ent siiski tundusid nad nii lähedal olevat, et ma tundsin endas imeliku wärinat. Ma olin oma elus näinud igasuguseid naisi, neid tundma õppinud igakülgselt ka wäljamaal, kuid see oli erand, kes tiiwustas mu mõtteid kõrgemale lennule, kui see tawalik. Ega's ei erinenud temagi jumal-teab kuiwõrt teistest, ta polnud ei ilus ega inetu, oli waid kaunitar üle keskmise, ent siiski ta filmade mäng sundis mind mistipärast kaemini ta waatlemisele. Müüd märkasin ta filmis justkui fosforiläiget ja oma suureks imestuseks leidfin ta filmi rohakat warjundit. Tumerohekat, mis kahjuks aga peagi kadus. Wast oli see ehk pimedaltpõlewate tulede mäng?

Mu tähelepantekute-seeria lattes järgnewal hettel.

Naine pööras minule uuesti selja ja nende jutlemine muutus waewaltkuuldawaks.

Ma märkasin, et minu edasiwiibimine on neile, vähemalt närwilisele isandale, wastumeelne ja on niisama hea, kui nende westlemise pealtkuulamine, ja et olla wähegi galantne, rõhusin oma uudishimu alla ja astusin teeseldud müdinaga kupeesse.

Wanahärra oli wahepeal ärganud ja luges nähtawa üksteistsusega mingisugust paberilipat.

Ma wabandasin ja tõstsin oma kohwri ta kohalt alla.

„Kas Tapa on lähedal?“ küsis wanahärra uudishimulikult ja widutas raskelt filmi. Ma wastasin ja pöörasin jutuaine reisi jate wähesele arwule tänases kiirrongis.

„Wiimase ajal palju ei sõidetagi“, wastas wanahärra ja ohkas miskipärast õige raskelt: „Rehw aeg“.

„Meiegi wagun on pooltühi“, jatkasin. „Bahetäigus nägin waid ühte kasukasse mähitud härrat ja sihwat daami. Jumala eest, päris noobel krahwinna!“

„Ah, need wenelased?“ lausus kaassõitja wähese irooniaga hääles. „Need tulid koos minuga juba Riias peale. Nähtawasti mõned elupõletajad. Abielupaar nad küll ei ole.“

„Mispärast te seda arwate?“ pärisin kaswawa uudishimuga ja olin üpris tänulit juhusele, et jaan sest mind kõitnud salapärasest daamist rõõlem andmeid.

„Päh!“ lõi naaber käega, „nad on seks liig tähelepanelikud üksteise wastu.“

„Edesti? Noh, wahest ehk armastajad?“

„Tahate wast öelda, et mesinädalalt? Ei. Mul awanes juhus neid Riias lähemalt tähele panna: mees on õige sünye ja kardab nagu hirw, naine aga



asjalik ja omaette süwenenud kui kaskaegne mürgisegaja.“

Mulle olid need sõrblused miskipärast wastumeelt. Et midagi lausuda, ütlesin:

„Arwatawasti selles ühtiwad me mõtled, kui ma ütlen, et nad on wend ja õde.“

„Wäga wõimalik. Mõnikord olid nad üksteise wastu õige wiisakad, wahest põrnitsefid kui furnumatjad... Ahaa! Olemegi kohal.“

Tõepoolest: rong tegi nõfsu ja peatus. Magus surin läis liitmeist läbi. Eneselegi aruandmata, mispära-  
rast ma nii kiirustan, haarasin lähku kohwrid ja astu-  
sin waheläiku.

Raabertupee uks oli suletud.

„Salloo,“ püüdsin ma uksele kinni konduktori, „kas te ei wõiks mulle welda, kas peale minu ja tolle härra seal on weel teisi ümberistujaid selles wagunis?“

„Minu teada küll mitte,“ oli lafooniline wastus.

Berronil süütasin edasi-tagasi segiwaid ametnikke seirates paberossi ja süwenesin mõtteisse. „Aga kui teha rumalust?“ mõtlesin. „Paar päewa on weel aega ja ma wõiksin neid jälgides Tallinnas wäga hästi õegi juures õõbida“. Siis aga näis mulle see olewat mõttetu. Mispära-  
rast? Kas mul tõesti pole midagi paremat teha, kui paljast uudishimust aetuna käreutada oma wäsinud kehakorpus-  
t mõõda raudteed edasi-tagasi?

Ükki aga meelestusid piklikud kõrwarõngad, ironiseeriw, kuid siiski paitaw waade ja kahe suure filma rohakas warjund...

Ja sihtkohana Tallinna sõidupilet taskus ei tunnud ma enam kahetsust, kui istusin uuesti oma kupees. Minult wahega, et wanahärra norskamist asendas tõus-  
nud tuulemõll afna taga...

**M**a ei tea, kuu ma magasin. Sieti see polnudki magamine, vaid suikumine rammestawas poolunes. Ärgates, väljaspoolt kuulsin sumbutatud, hõikeid, müdinat ja metallitölinat. Rong seisis. Mul läbistas pead teadmine, et olen midagi mõttetut korda saatnud, siis aga, kui taipasin, et võin fergesti lõpu's ta oma reisiobjekti lasta filmist kaduda, fargasin püsti ja tormasin afna juure.

Tallinn!...

Perron oli walgustatud ja inimesi segis rohkesti jaamaefitsel.

Sige kiirelt forjasin asjad kottu ja astusin wahetäitu.

Raaberkupee uks oli poolenisti awatud. Sees ei olnud inimhingegi.

Wagunist väljudes nägin sõitjaid, kes nagu minagi mõnesuguseil põhjusil ei eelistanud kiiret lahkumist wagunist. Roh, olid aga kärmed!

Maapind oli kattunud äsja sadanud lumekorraga. Puhus wali tuul. Oli kaunis wilu.

Ma otsisin asjatult perronilt ja jaama einelauast oma kadunud reisikaaslast. Nad olid nähtawasti läbi jaamahoone teiselepoole jõudnud. Ent lootust ma siiski ei kaotanud. Ühelt autojuhilt saingi teada, et alles mõne hetke eest minu kirjeldusega ühtiwad isitud olid üürinud taksiauto ja kihutanud südalinna suunas.

„Laske järele!“ käsutasin. „Mul on vaja neid kätte saada. Ja ärge hoolige bensiniist või lordnikust — liisage rohtem auru juure.“

Rülg-külje kõrval autojuhiga rooli taga istudes tundsin, kuis rida aastaid minus ununud seiklushimu tõuseb haripunktini. Kui neid ainult kätte saada! Ja saatus oligi minu vastu armuline.

Ühe kahelordse maja ees seisis sinine auto. Minu küsimuse peale lausus autojuht lafooniliselt:

„Jah, sama Chrysler.“

„Sõitke tuni järgmise põiktänawani ja peatuge,“ käsutasin.

Meie kihutasime kiirelt mööda. Võõras autos istus, nagu võis märgata, ainult üks inimene. Arwatawasti slobber.

Järgmise põiktänawa lähedal väljusin autost ja hoides end sõiduki warju lipsasin põiktänawasse. Auto sõitis ära.

Mõne hetke möödudes astusin rahulikul kõnnakul ootawa Chrysleri suunas. Jõudnud paari sammu kaugusele, wiipasin käega ja laususin:

„Sõidutage mind „Pauli baari.“

Autos liigahatas inimkogu. Ja läbi awanewa ukse kuuldus süinge bass:

„Pole waba.“

„Kuid mul on õige tiire,“ jätkasin tangelkaelselt.

„Ma maksan teile kahelordselt.“

Autouks awanes täiesti.

„Ma ei saa,“ wastas seeft slobberi bass, „mulle tehti ülesandeks siin tingimata oodata.“

„Noh, siis pole midagi parata“ teesklesin ohtamist.

„Kes need teie sõitjad siis on?“

„Ma ei tea, vastas hetke möödudes Schoffer. Wis-  
tisti mõned sissesõitnud wenelased.“

„Nii-nii,“ wentasfin kurwalt. „Kui saaks wafi  
nende enestega rääkida.“

Autouks tõmbus finni.

Ma astusin mõne sammude edasi ja uudistasin maja.  
Alumine korrus oli täiesti kottpime, waid üllemisel kor-  
ral oli laus aient nõrgalt walgustatud.

Jõudnud pimedasse korridori walmis mu peas plaan:  
kui pörkan Sascha wõi ta kauni kaaslasega kokku, teen  
imestawa näo ja pärin kellegi järgi. Kuna otstaw  
muidugi selles majas ei ela, wabandan üliwiisakalt  
ja püüan nendega alustada juttu.

Kuid saatust tahtis teisiti. Tahtis nii, et pidin wä-  
lismaa asemel just kodumaa pinnal läbi elama eris-  
kummalise seikluse.

## 3.

**M**a astusin titutule walgel lääksuwat trepipidi üles ja jõudsin korridorile, kus filmasin neli uft. Ja ennekui jõudsin midagi ette wõtta, kostus lähema ukse tagant lühike ja tagasisurutud röögatus. Näis, nagu püüaks keegi teist kätkestamisega lämmatada.

Olin lahewchel. Ei teadnud mis teha. Siis aga jooksin ukse juure ja põrutasin energiliselt rusikaga wastu uft.

Sees jäi kõik waikeks.

Ma tõmbasin ja leidisin, et uks oli lukustamata. Sai walgusefirp langes korridori.

Tuba oli wäike ja maitsekalt sisse seatud. Suur kirjutuslaud eesriietatud akna ees, kushett, kaks ümarikku lauda, millel suurepärased gobeläänid ja õige rohkest lilli, enamuses asparagused.

Rushetil istus kõssiwajunult mees. Ta krittwalges, suure habemega kaetud näos leidus walulikke jooni, ümmarguste prillide tagant seiras mind wõõrastawalt kaks kitjast hiinlaselikku filma.

Ma lausufin wabandussõnu ja pärifin aru imeliku hääle tekkimisest. Mees waike. Siis taipasin, et mul on tegemist wenelasega ja küfifin:

„Kui ma ei effi, kostus sealt toast äsja wali röögatus. Kas pole midagi juhtunud? Wabest ehk woin pakkuda teile abi?“

Ennelui mees sai suu awada, kuulduus riiete kahnat ja kellegi naise tuttaw hääł wastas:

„Meie ei waja teie abi. Mida te siit otsite?“

Mu filmisse puuris küsiwalt kaks külma ja roheliſe warjundiga smaragdi. Siin ta seisis, mu reisi lõpueſe ja oli weel weetlewam ning kaunim kui wiimati, mil ma teda waguni waheläigus filmasin. Ta näis olewat wähe ärritatud, ent ta filmi rahulikust waateſt wõisn järeldada, et ta pole kuigi imestatud, et leidis mind siit.

„Wabandage preili. . . Ma. . .“

„Weera Rogatowa,“ katkestas ta mind üleolewalt.

„Ma nimetaſin ennast ja jatkasin:

„Ma wabandan wäga, preili Rogatowa, kuid mõne hetke eest kuulsin teie ukſe tagant imeliſt karjet ja olin arwamiſes, et keegi on tõſiſelt haige.“

„Ja teda te otsite siit majast?“

„Ühte oma tuttawat. Paul Anderson on ta nimi,“ lausujn kähku.

Kaunis Weera wiitwitas wastufeega ja lausus siis rõhuga:

„Minu teada ei ela kahjuks ſelles majas teie tuttaw Muide, meie sõitsime wiſi ühes wagunis?“

Ja ta suured kõrwarõngad hõljusid ironiſeeriwalt.

Mees kuſhetil liigutas end. Ta kawatses nähtawasti midagi velda, kuid Weera jõudis ette ja lausus ruttu:

„See ſiin on minu onu. Ta kirjutas meile, et olewat haigestunud ja mina koos demehega sõitsin kohale. Tal käiwad wahete-wahel krambid ja kui ta karjub, ei peaks ſee teid ſugugi heidutama.“

Mees kuſhetil widutas proteſteeriwalt filmi. Mina aga tundſin ſiidames tergenduſt. Sascha ei ole ta abikaasa!

„Teie wiist ei jää Tallinna kauaks?“ esitasin küsimuse ja taipasin isegi, et esimese tutvuse järgi poleks olnud lohane teiste isiklikesse asjadesse tungida.

„Olete teie sellest väga huwitatud?“ nõjatus Weera elastiliselt lauale. Ta seekordne filmade waade puistas mu hinge külmuft.

„Esitasin selle küsimuse sellepärast, et all ootab teid auto,“ wastasin pahaaimamatult ja olin väga üllatatud, kui märkasin, et kõrwarõngad hakkasid kiiremalt hõljuma.

„Milleks teie, armuline härca, meid jälgite?“ hüüdis ta wihafelt.

„Ma teid ei jälginud. Siin on tegemist juhusega. Tahfin nimelt teie autoga kuhugi sõita, kuid Schoffer wastas, et teie sõitwat warsti ise ära.“

Naine kallutas wähe pea. Ta tundis mu wastuseft nähtawasti rahuldust. Ja ootamatult pahwatas ta naerma:

„Ha-ha-ha! Wäga huwitaw!“ Ja pöörates end ümber, hõikas tahatuppa:

„Sascha! Tule hetkeks siia!“

Läwele ilmus järsakas mehe fogu. Mees oli samuti nagu nainegi reisikostüümis ja suitsetas paberosfi.

„Kuule, Sascha, see härra räägib, et me sõidame täna Tallinnast ära! Ha-ha-ha!...“

Saschaks nimetatu uuris mind tüft aega altkulmu ja lausus ähwardawalt:

„Mis teil siit on waja?“

Ma pidin jutustama jälle fõit alguseft peale. Olin üllatatud sellisest kohtlemisest ja ei teadnud isegi, milles ma olen süüdlane.

„Srn,“ pomises Sascha endise häälekõlaga: „Ja mida te veel vajate?“

„Ei midagi“, ütlesin rahulikult.

„Kes te olete ja mida teete?“

„Mul on Narwas foto-ateljee ja saabusin ühes rongis teiega välismaa reisilt tagasi.“

„Otsemaid Tallinna?“ usutles mind Sascha edasi.

„Jah. Mõningail põhjusil.“

„Smelikud põhjused“, halises Weera ning istus kushetile onu kõrva. Sascha saminus pikkamisi aina juure. Nägin, et mul siin pole enam midagi teha. Hüvastijätul kohtusid minu ja Weera silmad ja ma märkasin neis leplikkust. Naiste pilt muutus kurwaks, ta justkui kutsus mind tagasi.

Autojuht näis tujukwat rooli taga.

„Teil tuleb siin veel kaua oodata,“ lausufin lõbusalt. „Õõitsite wäga hästi kusagil soojas lokaalis aega weeta“.

Autojuht pomises midagi trotslikult wasta ja tuutatas kurja ennustawalt. Ma eemaldufin pikkamisi.



See oli minu jaoks rohkelt üllatusi. Esiteks tegi teatavaks, et mu wanem abiline, Cerif Orvus, abiellus ühes apteegis teeniwa naismagistriga, teiseks sain kuulda, et kogu rahwas on presidendi-waimustuses ja kolmandaks ta näitas mulle üht kirja, mille omades ma warem oleksin olnud väga waimustatud. Kirja oli adresseerinud mu õe nimele Magda Kalliste, 19-aastane kena laps heast perekonnast ja väljawaadetega kaunis suurele pärandusele. Magdaga tutvunesin ma paar aastat tagasi ühel kinnisel tant-supeol ja warsti hingeline kooskõla ühendas meid lahutamata terwikuks. Ta oli õige naatw ja tagasihoidlik tüdruk ja sellepärast olin üpris imestatud ta awameelsusest õele adresseeritud kirjas:

„Kallis Reet!

Ma olen wiimasel ajal väga kurb. Painajalik eelaimus rõhub mind juba mõnda aega. Kas Ormy on sulle kirjutanud? Ja hakkab ta juba warsti tagasi jõudma? Ma igatsen nii ta järgi, kallis Reet! Sa ei wõi uskuda, kuidas ma teda armastan. Iga ta sõrm, sõrmejatt on mulle wõrratult kallis, wõiksin neid lõpmatuseni suudlustega küllida!.. Ta armas hääl heliseb praegu mu kõrwus, kui kirjutan neid ridu. . “

Edasi järgnes weel rida wõrdlusi. Kiri lõppes palwega, talle otsemaid minu Eestisse saabumiseft teatada

Järgmisel hommikul lugesin ma kirja weel kord läbi, asetasin ta siis hoolikalt taskuraamatu wahale ja istusin kirjutuslaua taha. Õige ruttu wiskasin mõned read paberile, kuid mitte Magdale, waid... Weerale. Kirjutasin, et mnl on waja weel kord temaga kokku saada, temale midagi öelda.

Jõudnud tänawale, püüdsin kinni möödasõitwa auto ja nimetasin uulitsa. Sihtkohas ulatasin autojuhile kirja ja palusin ta aadressaadile ära wiia. Mõne minuti pärast jõudis autojuht tagasi, ilma et oleks saanud mu palwet teostada. Weera Rogatowa olewat hommikuse rongiga teadmata kuhu ära sõitnud.

Just kui külma wett wisati mulle kaela. Ära sõitnud! Kas tõesti ei saa enam näha seda kummalist naist? Siis aga tõusis minus tegutsemisihk. Maksin autojuhile nõutawa ja tormasin majja. Seekord reageeriti minu koputusele õige pea.

Toakraam oli segamini paisatud. Ühes nurgas lonutas sarwprillides „onu“ ja pakkis asju kohwrisse. Minu terwitusele pomises seesolija, ilma et oleks pea tõstnud, midagi wastu ja jatkas tegewust.

„Kas preili Rogatowa on ära sõitnud?“

„Täna hommikul,“ oli urisew wastus.

„Ja ta demees?“

„Demees? urises küsitataw ja tõstis wähe pea.

„Kuhu siis tema peab jääma?“

Ma olin üllatatud ta imelikust wäljenduswiisist.

„Teie ei tea, kuhu nad sõitsid?“

„Ei tea.“

„Teie olete täna märksa terwem?“

See minu küsimus ei meeldinud sarwprillide omanikule. Ta hiinlaselikud silmad täitusid wihast:

„Mida ka teie teate terwisest? Kui nuhite, siis nuhtlige nii, et saate sest ka mingisugust kasu.“

Tõhohoh! mõtlefin. Üks pole targem kui teine.

„Kas teie ei wastaks ühele mu küsimusele?“

„Saige“ urises.

„Mispärast teie ja need teised kats, kes ära sõitsid, suhtute minusse waenulikult?“

Tekkis waiatus.

Sõpuks küsitataw lõi prantsatades tohwri kinni ja ütles:

„Seda pealksite teie paremini teadma.“

Mis jäi mul weel teha? Jätfin pahma wenelase tuppä tuhnama ja wäljusin, ilma et oleksin saanud targemaks.

Weel sama päewa õhtuse rongiga sõitsin Narwa poole, südamas lootus, wahest ehk näeb neid weel furd. Wahest ehk saab neist mingisuguseid teateid.

**M**arwa jõudes oma üllatuses leidis, et minu äraolekul misti ei olnud muutunud: jões woolas wesi endiselt, kirikute tornid seisid piusti ja ifegi wene kabel oli tõrwamata. Seewastu waewalt kolmekuise äraoleku järel wõis tunda, et elu on läinud weel wirilamaks. Tuttawad ärimehed ja kaupmehed kurtfsid nagu ühest suust, et kui sellises tempos elu edasi kestab, pole üldine pankrott mägede taga. Ostjad on muutunud raha puudusel äärmiselt kokkuhoidlikuks, tühja-tähja ei osteta enam sugugi. Teeniwad weel waid puusärgi-ärid, leiwaküpsetajad ja kingsepad. Töölisi wallandatakse järjest ja waatamata sellele, et sealpool ookeani põletatakse wilja, pole nälgimine arwufale töölisperele enam uudiseks. On's selles masinad süüdi, mis ifka enam ja enam asendawad käejõu? Wõi Rõukogude Wenemaa dumping? Wõi koguni jonnakas Prantsusmaa? Üks ärimees rõhutas kaljukindlalt asjaolu, et maakerale on figinenud jälle rohkelt inimesi. Sesse ummitusse tooks lahenduse waid uus suurem werewalamine — sõda. Ja kes teeb kindlaks, et see nii ei ole?

Räsi käes üldise kitskusega oli arenenud ka wastaw meeleolu. Rahwas ei olnud enam rahul igasuguste seaduste muutmise seadustega ja üha arwustawamalt jälgiti wiimaseaja poliitilisi ja majanduslikke sündmusi: tollitamisi, tarbeainete maksustamisi, litsentside mõju waesemale rahwakihile, erakondade omawahelisi nääl-

lemisi jne. Uha suurenes tahe kõvakäelise walitsuse järgi ja nähti presidendi-instituudis ainust päästerõngast.

Raafastituna üldisest meeleolust oli ka mul pikem ja tõsisem jutuaajamine oma wanema abilise, Cerif Orwusega. Välismaal weedetud päewad läksid mulle õige kalliks maksma, foto-ateljee jäi aga päew-päewalt ikka inimtühjemaiks. Kroone soojendati enne pihus tuliseks, kui wälja anti. Waesem kiht oli aga juba ammu fototamisele selja pööranud.

„Oled ka mul weider faks,“ lõpetasin kõneluse, „abiellusid tüdrukuga, kel waranduseks waid kallis aukraad!“

„Aukraadid on wiimasel ajal muutunud jälle ihaldawatateks,“ muheles Orwus. „Kas ei meeldiks sullegi, kui su nimel oleks olnud mõni tiitel ees. Näiteks: foto-direktor Riwissaar wõi midagi selletaolist.“

Ma andestasin talle selle lause. Teadsin ju wäga hästi, milline firg tal aunimede wastu. üksford olewat ta helistanud ühele töötelijale, mispeale järgnenud nihuke dialoog: — Orwus: „Kas Peeter Krustang?“ Töötellija: „Jah, kuulen.“ Orwus: „Waadake, siin räägib h ä r r a Cerif Orwus...“

Kõneluse oma abiliseaga lõpetades, riietusin, et külastada Magdat, kuna Orwus siirdus töötuppa, et kiirteilmistega rutata.

Tänawale jõudes tõstsin palitukrae üles, sest ülalt sadas alla külmi lumeräätsakaid ja puhus winge põhjatuul. Mõtted hõljusid kufagil laugel. Lundsini, et sammun wastumeelt, — polnud ju mingisugust waja-dust t e d a külastada. Wähemalt täna mitte.

Rüütli tänawal seisatusin ja tõstsin hajameelselt silmad majale. Uhaa, seal ta praegu wiibib! Kas on

lodus? Kas pean just täna teda külastama?

Sitsi. . . Koputasin õrnalt aknale. Gesriie liikus ja nähtawale tulid kuldblond lokid.

Sette hiljem istusin lahtiriidetatud soojas toas. Kusagil tagatoas sumises teemasin ja kurwad filmad jälgisid iga mu liigutust.

Magda näis tõesti olewat millestki rõhutatud. Ei toonud sesse muutust, mu ootamata ilmuminegi. Rõnelusel selgus, et ta ema olewat kergelt haigestunud, kuid silgawas hingesopis tundsin, et see on paljas ettevääne. Võpuks mu rünnakud andsid tulemusi ja ta pidi strateegiliselt mulle alla wanduma.

Parajasti, kui istusime kohwilauda, ilmus sõõgisaali wana Peeter Kalliste, õige hääsüdamline ja lõbus perekonnapea.

„Ohooh! Härra Kiwissaar platsis! Kas wäljamaa reis juba seljataga?“

„Seeford küll,“ laususin ja surusin wanahärra kätt „Roh, Magy,“ ütles Kalliste istudes ja tütre poole pöördes: „nüüd on su igawustunnid kolkkambris!“

Magda punastas weidi kui „wanaaja“ natiw tütarlaps, nogitses wiiru käreuri kallal ja lausus.

„Härra Kiwisaart ei tohi usaldada. Täna-homme wõib ta jälle äkki ära kaduda.“

Raeratasin sunnitult ja imestasin, mispärast tüdruk on täna nii pessimistlikus meeleolus. Ta praegune meeleolu ei näinud sugugi kooskõlas olewat mõni päew tagasi öele lähetatud kirjaga.

„Egas's elu igawamaks pole muutunud,“ ütlesin justkui endamisi ja suunisin wargsti uuriwa pilgu Magdale. „Kunstlik lõbutsemine pole pealegi ainus meelelahutus.“

„Aga milline võiks olla teie klassikaline lõbutsemis-moodus?“ pöördus Magda tõsiselt minu poole, rõhutades eriti sõnale klassikaline.“

„Noh, on olemas ju muidki meelelahutusi: huwitawa romaani lugemine, mõttewalda suleldumine...“

„Ahaa!“ katkestas Magda. Aga kas teie olete viimasel ajal sellest retseptist kinni hoidnud? Kas olete lugenud romaane, mõelnud, kirjutanud kirje või päevikut?“ Minu teada olete end vaid kunstlikult lõbus-tanud. olete otsinud vaatamisväärsusi, lugenud sun-nitult huwitawa romaani asemel haedekeri, kirju-ta n u d sunnitult shiirõsid jne. Kas pole tõsi?

Nii! Miküid ta oligi mul peos! Kolmekuise välis-maa reisi tsel ei lähetanud ma talle ju ühtegi kirjal Püüdsin liikuda isoleerituna kodupaiga mõtteist, sest inimene tunneb waid siis lõbureisist lõbu, kui uues ümbruses loob omale ka uue meeleolu.

Kui Kalliste telefoni helina tõttu oli sunnitud minema teise tuppa, astus Magda klaveri juure, soris tükk aega nootides ja lausus:

„Kunstliku lõbu süwendamisets ma mängin midagi“  
Ma noogutasin vaikset peaga.

Magda mängis hästi ja süwenenult. Ta wäledab ja maniküüritud sõrmed jooksid osawalt klawiatuuril.

Kuiatasin hinge kinni pidades. Klaverimäng oli mind alati köitnud ja ehki ma waid ühe käega suutsin klaverituurilt wälja meelitada „Stenka Rasnit“, olin uhke sellele saawutisele: mängisin minagi sel lemmit-riistal!

Magy wõlus. Oli mingisugune igiwana walss. Mõnelte ammuunustatud komposiitorilt. Oli tõusu ja mõõna. Ja kui sulgestin laod, elektriseerus hing elust.

Wahused pritsmed, raju mingi täitmatu soowi ruineerung... Üha tõusis mäsfawa mere kohin kottpimeda taewakaane all, üha kaeblikumaks ning tugewamaks muutusid huffunute oiged.. Äkki galopp Raudkilpide flöbin, pimedusewürsti eemalduwad sammud.. Kusagil kaugel paistis aga päike ja unustatud soowid elustatuna hõljusid õhus..

Magy lõpetas. Magy oli kurb. Oli tõsine. Küttestaw. Puudutasin teda õrnalt käega.

Sõnatult silmitsesime ühtteist ja ma usun, sel hetkel me kõnelesime südametega enam, kui kogu me tutwuse tsel.

„See oli nii kena!“

Magda waitis. Käed lebasid süles, tähar juuksesalil langes wallatult laubale.

„Ma ei teadnudki, kui kenasti te mängite,“ tõrdasin.

„Jah,“ lausus Magda ja langetas pea.

„Mis oli selle walfi nimi?“

Mõmm! Käsi libises basfile

„Tahate teada?“

„Di, nii wäga!“

„Süljatu“.

Ma waitisin. Waitis temagi.

Siis kihutasin tugitooli lähemale, sulgesin klaweri ja ütlesin tõsiselt:

„Olete täna nii kurb?“

„Wõib-olla.“

Äkki tõusis püsti, sõõstis teise tuppä ja ilmus hetke möödudes figarikaraiga tagasi.

„Wõib-olla, et ei olegi,“ lõpetas ja ulatas karbi mulle. Ta silmisse tekkis imelik tulute, ta näis nüüd kui ümber loodud.



Ta armastab, läbistas mõte mu peast. Ja mina?..

Rohutawa selgusega ilmus ootamatult filmi ette kauni Weera sale fogu. Suured mustad kõrwarõngad, rohelisted filmad... Tundsin, nagu tõmbaks keegi mind selle armsa olemuse, Magda, juurest ära...

„Magda, kas te olete kunagi näinud rohelisti filmi?“

„Do-jaa,“ vastas tüdruk mõtlikult, „kui olin 15-aastane sattusin metsas surnud rästikule otsa. Tal olid imelikud rohelisted filmad... Siis... Ah jaa, ühel mu sõbrannal on imelik waade: vaatab ja ei saa aru, kas on filmad pruunid, hallid, mustad, sinakad või... rohelisted...“

Tekkis waikus.

„Aga mis pärast te seda küsisite“, sõnas äkki Magda.

„Paljast uudishimust.“

„Aa!“ wenitas tüdruk kahtlewalt.

„Kas te tegelete veel spordiga?“

„Suusaspordiga?“

„Jah. Mäletate, enne minu ärasõitu liuglesime suuskadel ligi paarkümmend kilomeetrit. Ja kui wästunud me lõpuks olime! Hea, et saime hanges weidi puhata, pärast klaas piima juua ja hilisõhtul todu.“

Magda filmitses mind pilguga, nagu tahaks, et ma räägiks edasi. Ma sain taht aru:

„Kas me ei teeks ka täna lühitese suusarette?“

Tüdruk pidi mulle kaela langema.

„Do, see on tore! Täna on ju nii suurepärane ilm!“

Ja hette hiljem käsutas ta juba korridoris teenijat.

**R**ergelt liuglesid suusad lumes. Rohkelt langes alla lumeräitfakaid. Zuba jäid seljataha linna elamud, awardus waade kaugele, ent siiski nii lähedase'e metsale.

„Täna me kaugele ei suusata“, tähendasin Magdale järele jõudes.

„Mispärast? Et lund tuleb järjest juure?“

„Just. Ja ega's ilngi kuigi hea ole: tagasifõidul on wali tuul wastu.“

Lumistunud ja hangestunud mäemügerif. Uuh! sahifesid suusad ja tungifid poolkaares lumme. Mäemügerif jäi suusajälgedega imeruttu seljataha. Uih! ja suusad hõljufid õhus.

„Ma kukufin!“ hüüdis Magda rõõmsalt.

Õõitsin abiwalmilt juure. Imestafin: kas ikka tõesti kukfus wõi ei.

„Dot-oot,“ ähwardas kannatanu tepiga, „küllap tuleb teiegi kord!“

„Tagasifõidul?“ küsifin ja tegin hirmunud näo.

„Runagi“, laufus Magda.

Püüdsin tüdruku üles tõsta. Sealjuures kukufin ta kõrwale lumme ja kaotafin kapi.

„Nüüd rõõwin teie oma,“ ütlesifin tõsifelt.

„Nojaa, tänapäewa mehed ei hooli ju naistest!“

„Arwate?“

„Ma tean seda.“

„Siis peakfite mind kartma?“

„Mispärast?“

„Oleme kahekesi.“

„Noh?“

„Ja keegi ei kuule-näe.“

„Tahate tappa?“

„Wõib olla.“

Tüdruk waikis.

Siis lausus unistades:

„Meie ei ole kahekesi.“

„Kuidas nii?“

„Taewataat waatab ülalt“

„Ta hoiab teie poole?“

„Tingimata. Muide, sellisel puhtal lumel ei wõi haududa musti mõtteid.“

„Täiesti teiega päri.“

Magda rabeles ja langes mu põlwise.

„Uih,“ kiljatas, „mõni arwab, et tõesti tapetakse! Wõi kaeldakse!“

Saarašin ta piha ümbert kinni. Püüdsin teda üles upitada. Ta rabeles wastu. Seejuures ligindusid me näod ja ma tundsin, kuis äkki lödwenes ta wastupanu. Siis aga meelestusid rohelised filmad. . .

. . . Ja tugewa tõukega oli tüdruk püsti.

Ta seisis wiibu liikumatult. Ei saanud nähtawasti aru mu meelemuutusest. Oli üpris tõsine. Kohendas suusad ja. . . pöördus mööda tuldud teed tagasi.

Sentimentaalne koolipois! sõimasin endamisi. Rohelised filmad! Näen hallutsinatsioone wõi jampsin ilmsi?

Süwenenult kumbki oma mõtteisse suusatasime tagasi. Lund tuli kogu aeg juure, oli ka täiesti mõtetu kauem suusutada.

„Kas te saite haiget?“ küsisin õige tasa.

„Ei.“

„Teie olete üleni lumine.“

„Ma juba ütlesin, et tänapäeva mehed ei hooli naistest.“

„Aga siiski. Võib-olla ma ei kuulu nendefinatsfete hulka?“

„Teod peletavad wäärarwamisi.“

„Tõendused?“

„Teie äsjane wäljendus.“

Põikpea! mõtlesin endamisi.

Magda suusatas ruttu. Nagu põgenedes.

„Magdal!..“

„Härra Kiwissaar?“

„Kas ma wõin midagi küsida?“

„Palun.“

„Olete kunagi armastanud?“

Magda waitis, ent ta tpepi lütked olid energilisemad.

„Milleks see küsimus?“

„Küsimuse enda pärast.“

„Siis wastan: ei.“

Tõudsiime linna tänavale.

„Siis see on õige taktika,“ ütlesin.

„Mis asi?“

Muhelesin endamisi.

„Ilka see, et warakult suusatamise lõpetasime.“

Mõne minuti möödudes istusime uuesti sõõgisfaalis. Joime kuuma teed.

„Wärskel õhul, suusatamine ja palju, õige palju teed,“ seletas Kalliste, „takistawad inimese wananemist. Ja üldse, ma ei saa aru, mispärast inimesed wananevad ja surewad? Kas ei wõiks elada üksainus põlu

igawesti, seega kaotad ära sõjad, kriisid, wahest roimadki. Ueg on parim raha jaotaja."

Ja samas pöördudes teisele teemale, lühas juure: „Suusafõit ja üks hea sigar hoiawad eemale kõhurikkeid. Mäletan, kui ma wäike olin ja Magdat suusatama õpetasin. . ."

„Aga isa," katkestas ta sõnadewoolu tütar: „kuidas me saime mõlemad wäikesed olla?"

„Sa olid laps ja lapsiks jäädki," lausus Kalliste heasüdamlikult. „Ma olin sellal m a j a n d u s l i s e l t wäike, saad aru?"

Siirdusime teise tuppa. Seal togisime koroonat ja poole tunni jooksul õnnestus mul teda wõita 4 korda. Mängus weabl mõtlesin. Eel lahkumist mängisin Magdaga, kes hea maletaja, paar partiid „kuninglikku mängu" ja olin hüwastijätul täiesti enesega rahul: elu jooksis endistes roobastes.

Somme täpselt kell 4 lohtun Magdaga.

---

Ent järgmisel päeval mul ei õnnestunud Magdat näha. Olin küll õigel ajal kohal, aga Magda asemel ilmus vastu ta isa ja ütles, et Magy olewat läinud moearri ja siiani pole tagasi tulnud. Palus mind vähe oodata ja aega surnuks liüa malletamisega. Sükkasin lahke ettepaneku tagasi ja lubasin tunni aja pärast tingimata tagasi tulla; mul oli vaja lähetada üks tähtis kiri reisirüroole, mis pärast arwasin paremaks postkontoris selle aja weeta.

Tänawal paelus mu tähelepanu väike wahejuhtumine: keegi wiletsais rõiwus tööline oli jäänud auto alla ja inimesi woolas murruna kokku. Auto oli tiirelt edasi sõitnud. Mõned kaastundlikumad olid töölise, kes näiliselt jäi suuremate wigastusteta, üles tõstnud ja nüüd ta seisiski jalad hargis keset tänawat, üleni lumine ja karkise palituwarukaga. Samas seisib kordniit protokolleerides sündmust.

„Mis aitab teie protokoll?“ larjus tööline. „Õnnestusi näete alles siis ära hoida, kui auto on inimesest üle sõitnud? Kus on siin kord? Kes maksab wälja mu wigastused?“

Wikalaswuline seadusefilm püüdis midagi wastata, kuid tööline kriiskas edasi:

„Nojaa, joobnud! See on ju wana asi! Nikas kihutab oma poolemiljonilise sõidukiga su kontidest üle, sina waene aga wastuta! Ma teile, parasitidele, tahan näidata, mis tähendab olla purjus!..“

Tekkis rüüselmine. Kordnit andis wilet. Inimesi ruttas ikka rohkem ja rohkem sündmuselohale ja peagi oli tekkinud ummik: sõidukid ja jalakäijad ei pääsenud enam edasi.

Äkki märkasin, kuis awanes üle tänawa asuwa kullasepääri uks ja trepile ilmus... Rogatowa, Weera Rogatowa.

Ennekui sain mahti toibumiseks, kadus naine tagasi ärri.

Pöörane õnn! Weera on siin! Tähendab, mõtle sin endamisi, ta elabki Narwas. Wõi wiibib ehk läbisõidul? Mu mõtted töötasid palawikufelt. Kas minna ärri wõi oodata? Aga kuidas alustada juttu? Wast ehk küsida, kuidas on onu terwisega? Kas ta nägi mind? Siis aga tulin rahunedes otsusele: salamahiti teda silmas pidada, ta aadress teada saada ja kirjateel paluda teda kohtamisele.

Wahepeal oli pikakaswuline seadusfilm teise kordniku kaasabil töölisest jagu saanud Kannatanu upitati weewoorimehe reele ja uudishimulikud andsid elawalt mõtteid wahetades sõitjaille ruumi.

Nõõ! Plaks!

Inimesed eemaldasid pikkamisi.

Segasin end rahwamurdu ja pidasin fogu aeg silmas kullasepääri ust. Wiimaks see awaneski. Ilma et oleks kordagi taha waatanud, sammus Weera südalinna poole. Ta oli riietatud dige nooblilt ja wiimase moe järgi. Rauguse tõttu oli wõimata kõiki peensusi eritella, kuid seda märkasin waatamata üliriietele siiski, et ta kandis sama siidkleiti, millesse oli riietatud, kui temaga kohtusin esimest korda wagunis.

Soitudes eelkäijate selja taha, püüdsin mängida

detektiivivi ja tulin lõpuks isegi äratundmisele, et see osa sobib mulle harukordil õige hästi. Olgugi et kogu mu tähelepanu oli koondatud Weerale, olid mõtted laofil. Singes tundsin ma kerget rahuldust, meeleolu leidis väljendust ebakindlates sammudes. Kas on see õige? Milleks selline wigurdamine ja teeseldud romantika? esitasin endale kümnendat forda tüütuseni läbiarutatud küsimust Ent mingisugusele selgusele fiiski ei jõudnud.

Suurel tänawal Weera seisatus Mõt'esin, et ta waatab tagasi, mispärast arwasin heaks ümber pöörata ja kümna rahuga tulnud teed tagasi minna. Mõne minuti möödudes seisatusin minagi ja süwenesin näilifult lumewedaja tegewuse waatlemisse. Tegelikult aga heitsin wargsi pilgu Weerale. Naine seifis endiselt ühe äri witrini ees ja oli nähtawasti süwenenud wäljapanekute hindamisse. Wahete-wahel kallutas ta oma pead ja ma arwasin isegi nägewat ta kõrwarõngaste hõljumist.

Imelik naine! läbistus mu peast mõte. Ma ei suutnud endale aru anda, mis mind kõige enam wõlus. Kas see eriskummaline rohelas warjund ta filmis, mis esmakordsel kohtamisel paelus mu tähelepanu, mustad hõljuwad kõrwarõngad wõi imelik käitumine minuga?

Barr-r-r... pr-r-r... par-r-rl.. ähkis mööda pikafereeline ja tohutu suur omnibus kui ratastel noalaew. Ja kui selle möödudes heitsin uuesti pilgu mind wõlunud objektile, oli see juba mitukümmend sammu witriniist eemal ning liikus aeglaselt edasi.

Äkki ta sammud muutusid kiiremaks ja ta kõnnaf wäljendas lausa närwilikkust. Ta pöördus pöiktäna-



wasse ja kui ma jõudsin nurgani, wõisin õnneks weel näha, kuis ta awas ühe kiwimaja paraadukse ja kadus sisse.

Maja oli tahetordne hall müratas ja õige wana ehitus. Alumise korra aknad olid luugistatud, mispärast jättis waatlejale sünge mulje. Ei wõinud kuidagi arwata, et selline õrn naisolewus, nagu seda oli Weera, wõis praegu wiibida selle elamu nelja rõste seinaga wahel. Ja mida ta sealt otsis? Minu teada oli see maja juba mitmendat puhku elanikkudeta, kuuldawasti üürilisi ei wõetud ja majaomanik, kes wiibis wäljamaal, ei mõelnudki elamu kordaseadmisele. Wahest aga oli siiski minu Narwast äraolekul mõni waikest armastaja üürinik siia elama asunud? Pidi ju selle maja jaoks kohapeal olema mõni järelewaataja.

Awasin ettewaatlikult ja tasa ukse ning astusin pimedasse korridori. Kobasin kätega seinaga ja astusin tuletiku walgel paar sammud edasi. Minu ees asus teerdtrepp, mis wiis arwatawasti maja teisele korrale. Tikutule kustluses tahtsin tõusta juba üles, kui äkki märkasin, et kusagil korridori kõrwalsoopist kumas ähmane walgus. Astusin ettewaatlikult edasi ja peagi tundsin, kuis rõste ja külm õhk hoowab mulle wastu. Walgus suurenes ja nüüd märkasin, et see tuleb praakil olewa ukse wahelt. Tõmmates uuesti tikku wääratas jalg ja ma pidin tukkuma: mu ees oli kuueastmeline kiwist trepp, ülekülitatud igasuguse kõdunewa prahiga.

Tasa hiilisin ukse taha ja kuulatasin: kõik oli waike. Weera näis olewat keldris ükski. Teisiti ma ei mõistnud nimetada seda allmaja asulat.

Rõhuwa eelaimusega tõmbasin ukse pikkamisi lahti. Esimesena, mida mu pill tabas, oli petrooleumilamp

neljanurgelisel ahtakesel laual. Ufse lahtitõmbamisel wibreeris lambis walgus ja heitis moonutatud ning keskelt murdunud müstilise warju seinale. Astusin mõned sammud edasi. Rehdrituba oli õige ahtake ja näis olewat inimtühi. Peale laua ja sealpõlewa lambi ei märganud ma alul mingisugust muud eset. Siis aga nägin teiselpool seina wormitut massi. Kui lähemale astusin, selgus, et see oli lagunenud pliiit.

Parajasti, kui mu mõtted suundusid uuesti Weerale, haistfin odööri lõhna. Uhaa! Tähendab Weera oli siin. Jah, sama peen odöör, nartsisfi-uim, mida haistfin Tallinnaski! Aga mida tähendab see narmäng? Milleks selline salapärasus nagu mõnes ülipõnewas feiklusromaanis?

Samal hetkel, justkui mu mõtete kinnituseks, [pausus uks kinni, tuli lambis hüppas kui wedrul ja ma tarretusin foolasambana kohale.

**M**a ei sõandanud end liigutada. Unustasin Weera, unustasin, milleks ma siia tulin, fogu mu tähelepanu oli loondatud uksele. Selle taga kuuludus nõrka saagimist, siis justkui pööratawate lehefülgede sahinat ja kõik jäi waitseks

Siiski, keegi wiibis siin!

Jooksin ukse juure. Püüdsin uft awada. Kõhusin fogu kehaga uksele, uks oli lukus. Hüüdsin: wastuseks oli waitus.

Tükk aega seisin juhmitl ja ei teadnud, mis sellest loost arwata.

Siis tõusis minus jõuetu wiha. Pörutasin meeleheitlikult ruskatega uksele, ent tammepuust massiwne uks oli kõlatu mu hoopide all. See wihastas mind weel enam. Jooksin pliidi juure, paistasin jalahoobiga esimüüri tsementpõrandale ja hakkasin telliskiwidega pommitama uft. Kiwid paistufid ukse wastu purunedes laiali ja mu ainus lohutus, — lamp, oli sel hetkel suurimas hädaohus. Lõpuks loobusin pommitamisest ja hakkasin mööda keldrit joostes otsima uut wihaobjetti. Komistasin kiwikildudele, jooksin edasi, wandusin.

„Milleks te mind lukustasite? Awage jalamaid! Muidu teil lähed halwasti!“

Mu manitsused jäid hüüdjaks hääleks kõrbe.

Siis taipasin, et mõttetu on oma energiat selliselt raisata. Hakkasin lainemalt analüüsima seisukorda ja tulin otsusele, et keegi on huwitatud minu lukusta-

misest. Wahest ehl Weeragagi on juhtunud midagi? Wahest ehl ta süngesilmeline demees on mõni suur aferist, kes püüab, nagu romaanes ikka kirjeldatakse, isegi sugulastele halba teha? Aga millist osa mängin mina? Raua mind siin linni peetakse?

Istusin rahunedes kokkuvarisenud pliidi serwale ja tulin otsusele, et kõik juhtunu on waid ühe halwastimängitud komöödia proloog. Meenusid uuesti kõik üksikasjad, oli tõenäoline, et Weeral oli täita selles majas mõningad ülesanded. Kas oli tal siin kellegiga kokkusaamine? Ka see wõis olla wõimalik. Siis pöördusid aga mõtted uuesti teisale: kes wõis tunda huwi minu lufustamisest keldrisse?

Põlwed ülespoole ja kätega toetades lõuga süwenesin arutlusisse. Tulin arusaamisele, et mu praegune seisukord on saladuslise linikuga kaetud, selle loo niidid juba hargnedes läksid jassi. Jäi waid üks lohutus: oodata, oodata seni, kui mind wabastatakse.

Minut möödus minuti, tund tunni järgi, ei mingisugust muudatust minu seisukorras. Mu kuulmisorganid olid pingul ja tundsin, et rahu taandub uuesti. Siikumatus oli paremaks sõõdaks rõskusele ja peagi külm wärin läbistas keha. Tõmbasin palituhõlmad koomale ja tõstsin palitu krae üles. Mõne aja möödudes selgus, et ka sellest ei piisa kehatemperatuuri alahoiuks. Rahutuse kaswades tõusin püsti ja hakkasin närwiliselt käima edasi-tagasi.

Ühmane lambituli walgustas nelja rõsket kiwiseina. Ei ühtegi akent, awauft. Tsementpõrand oli kaetud tolmukorraga, siin-seal wedeles tünnilaudu.

Kergitasin lampi. Oi, sa pagan! Oli lambis jatkus waewalt paariks tunniks. Ja siis pidin paratamatult

jääma pimedusse. Magdaga kokkusaamise asemel olin sattunud ebameeldiwasse seisukorda, millest mind wõis päästa waid sama isik, kes mu siia lufustas. Teist teed wäljapääsuks ei olnud. Keldrit oli wanasti nähtawasti tarwitatud weinilaona ja ta müürid olid oletatawasti üsna tugewad ja kindlad kui wanglal.

Ustusin ukse juure ja püüdsin seda logistada. Asjata waew! Ja äkki kerkis alateadwusse hirmus mõte: aga kui ma ei pääsegi siit ära?

Wiha nägemata waenlase wastu lõpuks haihtus ja andis maad passiwusele. Kõik abinõud olid proowitud ja tuli alistuda saatusele. Heitsin palitu seljast, tegin mõne kiire wõimlemisharjutuse ja kui tundsin, et soojus hakkab kehha tagasi pöörduma, tõmbasin palitu selga.

Seejärele korjasin tünnilauad kokku ja moodustasin telliskiwidest põrandale midagi lawatši taolist. Töö andis sooja juure. Lambi kustutasin ära, süütasin paberossi ja heitsin lawatšile.

Soo, tulgu nüüd mis tuleb! arutasin pimeduses ja püüdsin igati näriwat eelaimust eemale peletada.

Ma ei tea, kaua ma selliselt tulkusin. Mõtted hakkasid uuesti erkalt töötama, kui kuulsin mingisugust imelikku krabinat. Tõmbasin tasa tikutule põlema. Suur hall rott kui wari jooksis üle toa pliidiwiide wahela. Kas süüdata lamp põlema? Ent seda ma ei wõinud lubada: toosis oli tilke waid 5—6, pealegi ei olnud külluses õli, tänu tundmatule, kes lambigi siia jättis; walitseb ju siin pimedus nii öösel kui päewal. Siis aga tõmbus käsi rusikasse: tänu? Eks lambi tuli oligi see tegur, mis mind siia tõmbas?

Külmad wärinad panid keha wõppama. Kas ei

saaks siia teha tuld? Kõkkuhooldlikkus ja ettenägelikkus olid selle mõtte juures kui käega pühitud. Südamas oli waid üks õilis soow: kiiremini sooja saada!

Süütafin lambi põlema ja moodustasin järelejäänud kiwidest lahtise kolde. Tünnilauad murdsin pooleks ja panin neile tule otse. Mõne minuti pärast tõusid praksiwatest laudadest tuleleegid lae poole. Segasin wahete-wahel kütist, et ruumi ei koguneks mitte suitsu.

Warsti nägin, et sellise ruumi soojendamise-moodusega kaugemale ei jõua. Hingamine muutus suitsu surwel raskeks ja silmist woolas wesi. Suure waewaga kustutasin tule ja heitsin uuesti põrandale, seekord niiske tsementpõrand külje all . . . . .

. . . . . Mul polnud aimugi kaua magasin, pigemini tuffusin. Ärgates küljelondid walutasid, teha rappus lihoraadilisel ja mis kõige hirmsam, tundsin, et nälg kipub waruks.

Süüdates paberossi aimasin, et mu wangipõli wõib muutuda saatuslikuks. Mõtted hüplesid kui kummi-pallid, meeoleolu oli wõimatu räbal. Waimusilma ette terkisid igasugused ahwatlewad toidud... Suu tõmbus wesiseks.

Lambitule walgel asusin uuesti palawikulisel uurima müüre. Püüdsin seejuures midagi mõelda, kuid mu mõtted olid kattendilised ja mu uurimise tulemujeks oli asjaolu, et kaotasin täiesti enesewalitsemise.

Kas siis tõesti pean siia surema? Ja esimest korda elus tundsin, mis tähendab sõna surm. Surm sellises olukorras. Kõikitasin feldrinurgas kui Gandhi, silmad ekslesid tühjuses; waatamata külmusele tõusid higipi-sarad laubale.

„Ahaa!“ karjusin äkki meeleheitlikult ja wõpatusin enda hääle tajaft. Mispärast tõi see mõttetu karje mulle julgust?

„Ahaa!“ karjusin uuesti ja taipasin: waikus oli ju nii tappew! Ei mingisugust häält wäljastpoolt, ei mingisugust heli. Öösel kuulsin waid halli roti flegmaatiliselt piuksumist ja seegi häälitlus helas kui tabelist. Olin ju minagi elusalt maetud!

Järgnewad tunnid olid õige piinarikkad. Õli lõppes lambis, jäi järele waid kaks tiffu. Mõtted olid hoopis sassis. Jooksin pimesi müürist müürini kui puurilind ja mu tinaraske pea näis olewat lõhkemiseni täidetud ootuse palawikust. Suigerdasin kui joobnu ja sõõstsin äkki jälle pool lennus edasi kui pidalitõbine. Põrkasin wastu müüri, kullusin üle laua kápuli, lamp kullus klirisedes põrandale, tõusin uuesti püsti ja sõõstsin edasi. . . Need minutid tegid mind hullumeelseks, sõid närwe ja lõpuks sain aru, et mu wiimane lootus sulab kokku kui kewadine lumi päikesepaistel.

Warisefin põrandale opaatselt kokku. Runa kaotasin kujutluse ajamõistest, wõisin nii õige kaua põrandal lebada. Äkki haistün sooja liha lõhna. Tundsin walu. Teadsin, et awasin instinktiivselt filmad, kuid midagi ei näinud. Käsi walutas. Oli werine. Olin hammustanud enda kätt. . .

Konutasin põrandal igawiku. Wäherdasin, wististi karjusingi ja tagusin külmast lõdisedes rusikad weriseks.

Mõistuse uuesti selginedes tundsin kõhus imelist turgust. Keel oli suukoopasse kleepunud kui kirjamarf ümbrikule. Teadsin, et sukeldusin äsja wette ja imestasin, mispärast pole külm. . .

Külm? Aga siiski on külm! Ja miks wesi ei woola-

nud järwes? Bististi hüppasin jääle ja sain haiget. Ruttu uuesti!

Ebamäärane liigutus ja ma tundsin peas pöörast valu. Tahtsin midagi hüüda, ent tõrkjas keel ei liikunud suukoopas. Tõusin neljakäpufile kuni pörfasin uuesti millegi vastu. Järjekordse valu surwel tekkisid pähe uued mõtted ja justkui wäike laps ajasin end naerdes püsti. Jalad olid nõrgad ja liikusid lödwa keha all kui heegelnõelad. Siiski tundsin pöörast rõõmu, kui müüri najal suutsin end wähe edasi upitada.

Wiimaks lödwenes uuesti keha, punased ringid kui rulettlauad tiirlesid filmi ees ja ma langesin tuge otsides vastu müüri. Müür liikus, miski awanes ja kusagilt hoowas imeliist hõngu. Silmad seletasid walgust.

Roomasin kui haawatud sõdur laewikus edasi. Justkui walgusekiir tungis ajju, kui ronisin üle kuueastmelise trepi.

Mispärast on seal nii imeilus uks? Selleni tuleb jõuda, seda kätega katsuda.

See oli waewaline teekond. Nõrkenud keha ei kuulanud sõna. Toimisin instinktiivselt. Ja kui suurte jõupingutustega suutsin awada ahwatlewa ukse ja roomata künnisele, nägin imekaunist walgust, sädelewat waipa maapinnal ja kuulsin suigutawat müdinat.

Raotasin meelemärfuse.



Sädelew walgus wibreeris filmi ees. Justkut maa alt kerkisid rohekad warjud, tohutu suured lõustad hirwitafid tühjusse, kuna tagapõhjal karusfellina tantfifflesid suuriad pöörlewal alusel. Ülalt langes alla musti tähti ja ma ei saanud enam näha, mis teeb walgus. ümberringi oli õõ, pillane pime õõ. Hinges aga walitses tühjus ja leplikkus kõigea.

Till-I-till-ill! Kusagilt kaugusest helas aga wastus: plimm! pomm!

Ririkulised olid koduteel. Aga mispäraft olid kõik nii tagasifurutud meeleolus? Wanakuri oli nähtawasti ahelaißt wabanenud ja küllis wagatsejate südameisse umbrohtu. Wagatsejad ei olnud temale kurjad. Seda oli üsna selgesti näha.

Piki lumistunud teed liikuw wanamees muutus üha sõbralikumaks. Piimwalged küüned peegeldasid jälgedele lumes weretawat kuma, ta wana süda pekfis rinnus jõulifelt... Plagifefid weskitiivad, kuid weskit polnud näha. Rändur walis teiste hulgast waid ühe, kelle õnnistas kuulmifega, kaudu mille awanes waade igawiku kulisfidele.

Ja sellal, kui wiimane wagatseja kadus kodurüppe, jäi seisma rändur. Ta wäljasirutatud käewiibe oli käsikw, ta näis olewat taidur, kes looduse mäsuhimu ja arengut wõis oma tahtmise järele woolida üheks sõnakuulelikuks, ent furnud efemeks.

Teisel teerajal seisis elusttudinenu. Ta elu oli olnud üks kannatuste ahel, mille lülitamise juures peamiselt abimehets oli olnud rändur.

ülalt hakkas jälle langema musti tähti. Püüid langetid kolatult lumme ja teegi hirwitas oma saatanlikku naeru öö sinalasse pimedusse. Ahel oli lattenud, kuid misti põlnud muutunud.

Rändur astus jõuliseft sammudest . . .

Mul hakkas külm. Ruski kostused erutatud hääled ja teegi lausus häälekolaga, nagu rõhuks ta hinge kogu inimkonna patud:

„Nartsisid! Ta peaks seda nägema. . .“

Nii-siis: lilled! Ma armastan ju nii väga lilli. Nad annawad lõhna ja nende eluiga, olgugi et lühem, on muretum inimese omast.

Ülki tõmas kellegi nutrustaw bass:

„Rahelateist tundi!“

Siis tundsin, et teegi kratsid walusalt mu juukoo-  
bast. Miski libe kui auster wulfsus kõrisõlmest alla.

„Jätke rahule! Ma tahan elada! Wabastage mind mustadest ristidest!“ hüüdsin meeleheitlikult. Siis raputasin kellegi sülelusest end lahti ja awasin filmad.

Mul ei mõistnud, mispärast on kadunud pimedus ja maad annud walgusele. Siis taipasin, et wiibin hoopis toas. Lebasin woodis. Kaminas praksumid puud, kuid tuba oli wõimatuft külm. Jalutsis seisis mu abilise, kurb waade filmis, üle minu kummardus aga arst. Doktor Melde.

Smelit, arutasin endamisi, mispärast nad tänä on nii huwitatud minu ülestõusmisest. Ja siis ütlesin kuuldawalt.

„Kas on midagi juhtunud?“

Ehmu sin oma häälelolaft. Hääl tuli kui tõrre pöbjast ja lähises.

„Balun teid mitte räätida,“ vastas arst. „Praeguses seisukorras peate hoiduma ärritustest.“

„Mis on siis juhtunud?“

„Teie magasite kaheksateist tundi.“

Kaheksateist tundi! No, oli küll pöönamine. Püüdsin midagi meele tuletada. Tunds in, et olen väsinud ja sulges in filmad. Weera . . wana maja. . . Uhaa!

Tahtsin karata istutile. Reha oli raske kui tina. Arst manitses mind rahule.

„Sulle on toodud lilli“, ütles Drwus.

Imeilusad nartsisid!

„Täna n, Gerik,“ lausus in alistunult. Siis palus in mind soojemalt kinni katta ja sulges in uuesti filmad. Ma olin hirmsasti väsinud. Siiskonnas kõrwetas misti, neelamine oli walus ja süda näis olewat kui kiburwitjapöösas okkiline.

„Kriis on möödas. Palawit raugemas,“ kuuls in arsti sofinat . . . . .

. . . . . Kui heits in endalt waiba, põles toas elekter. Drwus lebas kushetil ja luges. Palus in juua. Drwus tõi ja küsis osawõtlikult mu terwise üle. Palus in süüa.

„Wöin sulle anda waid piimasuppi,“ tähendas Drwus distsiplineeritult. „Arst keelas muid sööke andmast.“

Süües wärisewi käsi, küsis in:

„Kes tõi lilli?“

Drwus kõhles.

„Arwatawasti Magda.“

„Mispärast arwatawasti?“

„Lilli tõi keegi wäike pois. Wististi lilleärist.“

„Mispärast sa siis arwad, et just t e m a saatis?“

„Magda oli väga huwitatud sinu paranemise käigust.“

Armas tütarlaps!

„Ceril,“ ütlesin tase ja sulgesin filmad. „Kas sa ei jutustaks, kuidas mind wana maja keldrist üles leiti?“

Drusus tõstis hoolikalt laua söögindudega kõrwale, liikkas tugitooli woodile lähemale ja istus.

„Dieta siin polegi midagi jutustada. Neli päewa tagasi. . .“

„Neli päewa tagasi?“ katkestasin ma teda üllatushüüdega. „Wiibisin ma siis nii kaua ses loopas?“

Drusus noogutas waikselt peaga ja jatkas:

„Oli just pealeõunane aeg, kui välispolitseiist helistati, et sind on leitud ühe elanikkudeta maja trepilt pooluimases olekus. Reegi riigiametnik, kes sind esimesena nägi, arwas, et siin on tegemist joobnuga, mittedõttu kutsus kohale kordniku. Ühisel jõul tõsteti sind woorimehele ja sõideti politsei jaoskonda. Seal selgus, et sa oled poolkülmanud ja haige ning helistati lähemale korralduste saamiseks meile. Seejärgi toodi sind siia ja ma kutsusin kohale dr. Melde, kelle rawimisel sina, jumal tänatud, oled juba paranemas.“

Ma neelasin suurte sõdmudega alla fooja wett. Väljast kuuldu auto pörinat ja siis jäi kõik waikselt.

„On juba õhtu?“

„Ei hommit. Kell on 1/24“.

„Mispärast sa ei heida magama?“

Drusus nihutas end toolil wähe ettepoole ja küsis wastuse asemel:

„Kuidas see kõik juhtus?“

Kas ma pidin talle tõtt rääkima? Olin wähe aega tahewahel ja seletasin siis lühidalt:

„Jälgisin ühte inimest. Inimene astus ühte majja. Mina järele. Kui tahtsin majast väljuda, selgus, et olin luku taga. Mu elamuks, kus weetsin neli päewa, oli rõske ja külm telbriruum. Toidupoolist ei olnud ja hapniku aset täitis libe suits.“

„Käägi pikemalt,“ palus Orvus huwitatult.

„Wõib-olla eht hiljem. Praegu pole mul endalgi meeles kõiki üksikasju.“

„Aga kes sind wabastas?“

„Selles küsimuses peitubki saladus.“

„Wahest eht sama inimene, kes sind lufustas teldri?“

„Ei. Seda ei saa arwata. Mispärast siis oli waja mind neli päewa kinni hoida? Kellele ma osutusin siis niikwõrt kardetawaks?“

Orvus tahtis nähtawasti weel midagi pärida, kuid nähes mu kurnatud ilmet ja tahwatust näos, foowis wastumeelselt head ööd ja väljus.

Ma ei saanud kaua magada. Waimline tasakaal oli kadunud, mõtted waheldusid taleidoskoobina peas ja rinnus tundsin pakkisewat walu.

Senini kestnud rahulik elu oli löödud roopast välja.

**S**ommikul, peale mõnetunnilise wähtremise, kui awasin silmad, seisis mu ees Magda. Laua juures istus dr. Melde ja segas wees ringi mingisugust pulbrit.

„Teie!“ firutasin rõõmsalt käre Magdale.

Tüdruk seisis kui õitsew liilia, puna palgeis. Walge chiffon punase transparentsametjatiga ja hermeliintrae sobisid üllatawast hästi ta kehale.

Wastu ootuste tüdruk polnud sugugi uudishimulik. Poole sõnagagi ei tuletanud meele mu neljapäewalist kadumist, päris waid osawõtklikult, kuidas mu terwisega lugu ja tundis nähtawasti headmeelt, kui dr. Melde müristas basfishäälega:

„Do, preili, tal on eelajalooline organism!“

Noh, siis olid eelajaloolised inimesed tõesti wäetid, mõtlesin endamisi ja püüdsin tõusta woodis poolistufige. Magda asetask seljataha hoolikalt padja. Täna sin teda pilguga.

„Warsti korraldab meie ring suusaretke Riigikülla,“ ütles Magda ja istus woodiserwale. „Teie selleks ajaks olete terve ja tulete tingimata kaasa?“

Magda „meie ring“ koosnes kümnest inimesest: tema ja ta isa, mina, Drwus, Ellen, kohalik konstabel Aleksander Munak, ta sõber Herbert Kriegmann, kes üle linna tuntud rikka ärimehena ja kolm abiellumisealst näitsikut: Lia, Elsa ning Oly.

„Seeford ma wist kaasa ei tule,“ ütlesin pikkamisi

„Paranedes mul on rohkesti eratorralisi asju ajada.“

Magda muutus nukraks. Silmitses mind tüll aega tõsiselt ja lausus:

„Kindlasti tulete. Me toimetame teid wäewõimuga suuskadele.“

Et kõneainet teisale juhtida, kallutasin pea lilled poole ja ütlesin:

„Palju tänu teile nartsiside eest.“

Nägin, kuis Magda muutus rahutuks. Ta tõusis püsti, astus kirjutuslaua juure ja hoidis tüll aega lillewaasi käes. Kui ta tagasi woodile lähenes, oli ta pilk kurb, ent hääles kõlas täielik rahu, kui lausus:

„Pean nüüd minema. Ka mul on rohkesti asjatoimetusi.“

Süwastijätul me pilgud kohtusid ja ma lugesin neist peitumust. Millest oli tingitud see imelik muudatus?

Kuulsin, kuis ta rääkis esikus Orwusega, seejärgi paukus välisuks ja väljas löödi automootor käima.

Kui mõne minuti möödudes Orwus astus tупpa, mängles ta suunurgis naeratus.

„Tere hommitust, haige inimenel! Tead, mis Magda küsis?“

Kui ma oleksin püsti seisnud, oleksin kehitanud õlgu. Nüüd aga waitisin.

„Sa küsis sõna-sõnalt nii: kas mina olen hra Riwissaarele iga päew saatnud lilli?“

Ja Orwus plahwatas lustikalt naerma.

Ufi muutus üha keerulisemaks. Tähendab, nartsisema ei saanud mitte Magdalt. Aga kellelt siis? Jäi üle waid Weera

Samal hetkel helises uksekell ja kui Orwus wiibu

aja pärast tagasi tuli, hoidis ta läes... uue saadetise nartsisse.

„Sm“, mõnises Orvus teeseldud tõsidusega, „tänapäeva tütarlapsed on õige omapärased. Ise ei võinud küllastamisel tuua, vaid saadab mõni minut hiljem poisi järgi.“

„Eerik!“ hüüdsin ärritatult. „Ole hea, püüa poisi finni ja too ta siia!“

Orvus heitis minule pilgu, nagu tahaks tõenduda, kas ma viibin mõistuse juures. Siis aga sõostis välja.

„Pois kadus nagu tina tuhka“, lõõtsutas Orvus mõne aja möödudes.

„Homme katsu ta finni hoida,“ ütlesin trotslikult.

Järgmise päeva hommikul sattuski külletooja lõõsu. Orvus toimetas ta mu woodi ette parajasti siis, kui einetasin.

See oli umbes 12-aastane kõhn poisike. Häbelikult hoidis ta end Orvuse seljataha, ta hoolikalt nõelutud kuub andis tunnistust, et tegemist on kehva perekonna võsuga.

„Poja, kes sind saadab mulle liiki tooma?“ küsisin pehmelt.

Pois kõhles vastusega ja liheles paigal. Ta sinistest filmadest hoovas hirmu, kui vastas:

„Reegi preili... Ta annab mulle alati selle eest raha...“

„Kas nime ei tea? Du ta nimi Magda?“

„Ei tea.“

„Kuidas ta välja näeb? Du pitakaswuline või lühike?“

„Pitakaswuline.“

Edasi selgus, et see saladuslik naine ootab poissi



alati ühe lilleäri ees ja poisi ilmudes saadab ta lillede järgi. See oligi kõik, mida suutsin lilletoojalt wälja pigistada. Surusin hirmunud jöngermannile taheti- newiiselise pihku ja käskisin ta wälja saata.

Ma kosusin jõudsasti. Wõisin juba üles tõusta ja toas liikuda. Haiguse wiitendal päewal tundsin end niiwõrt terwena, et awitasin abilist negatiivide ilmu- tamisel. Lilletooja oli kadunud. Nartsisse ei toonud enam keegi. Almasin, et saladuslik lillemaatja ei wõi- nud olla keegi muu, kui Weera. Oletatawasti ta pääs- tiski mind keldrist, tuhu mõned arust põrunud mu lukustasid ja püüdis nartsisside abil mu haigusepäewi lühendada. Tundsin, et weri woolab soontes kiiremini ja ikka tugewamaks muutus tahe, lohata Weerat. Temaga paar sõnagi wahetada, ta ilusate filmade waatest joobuda . . . Magda tundus mulle nüüd nii wõõrana, et oli täiesti mõttetü tema seltsis wiibida ja mõtteid Weerast eemale peletada . . .

Mul oli nüüd aega õige palju, ja sageli õhtuti tushetil istudes, wõtsin äriarweid kokku. Ülejääki oli õige wähe, inimesed hoidsid järjest kramplikumalt rahast kinni. Majandusekriis üha süwenes, wälisriigid tõkes- tasid end kollimüüridega, raha ringwool wähenes ja tööpuudus wõttis ähwardawa kuju. Üks riik sattus teise järele pankrotti, kuld kadus uuesti nagu sõja- päewilgi, sukafäärde ja maailma walitised waid wäär- tusetu paberilipakad elustatuna majandusemeeste ja poliitikute hädadekreetest. Waatepiirile ei olnud näha tõusmas ühtegi päästjat, kelle wastu oleks olnud rah- wal usaldust ja kes oleks õelnud: „Tulge minu järgi, ma purustan ummiku ja wiin teid wastu helgemale tulewikule!“ Nagu Rõukogude Wenemaalgi, nii kas-

was ka Cestis usaldamattus üksteise vastu. Nimelt majanduslik usaldamattus. Pankrott, weksel spekulatsioon — need olid mõisted, mis aitasid üksteise vastu külida umbusku, aitasid sisendada isegi wenna hingesse põlgatusetunnet. Paljud kaldusid südamerahuga arwamisele, et kriis süweneb seni, kui pörkab vastu rahwaste taasisündi. Kuidas ja millal wõis see rahwaste taasisünd tulla, jäi laiemale masfile arusaamatuks. Ent teoreetilud teenisid oma hüpoteesiga waesema lihi arwel raha ja olid oma saatusega rahul. Küllap tulewased põlweid elawad muretumalt. Ujalugu tundwat selliseid pöördehetki küll ja küll, me ei taluwat waesust ja häda waid põhjusel, et oleme XX sajandi lapsed — õrnad ja närwilised.

Uhel õhtul külastas mu foto-ateljeed noorpõlwe sõber ja lahingkaaslane, — kolonel Jüri Tamberg. Peale fototamist wõtsime kabinetis istet ja me kõneaine kaldus üldisele kitsikusele.

„Meie filmad kriisi lähenemist ei jõuagi ära oodata“, tähendas kolonel tõsiselt ja täitis oma piibu tubakaga.

„On ses süüdi rahwa kasw wõi mingi muu tegur?“

„Kriisi põhjusi tuleb kaugemalt otsida, kuid peamiselt põhjusel on siiski — laiskus“.

Kui ta nägi, et ma ta wäitega ei nõustunud, manas ta filmi ette pildi esiwanemate elust ja lõpetas järgmiselt:

„Meie päewil püütakse tantšida ellu. Rewolutsioon ja wabaduse mõistest wildakalt arusaamine on teinud oma töö. Meie liigume ja töötame kui automaadid, me ei tee enam tööd töö pärast. Meil puuduwad waimlised rewolutsionäärid“.

Ras polnud wanal sõjaweteraanil õigus? Küll ot-  
sitakse igasuguseid pääseteid kriisist, tuuakse esile luge-  
matul arwul põhjusi, mis meid wiinud kokkuwarisemi-  
sele, waimustutakse briandismist, ent tõeline kriisijuur  
peitseb kahtlemata siiski meis endis.

---

**P**äewad möödusid päewade järgi. Ma olin peensuseni läbimõelnud ja arutanud oma wiimaseaja läbielamusi, ent mida rohkem mõtlesin, seda enam tundsin igatsust Weera järgi. See naine suutis ohjeldada mu hinge.

Lõpuks walmis tegewuskawa.

Oli pealelõunane aeg, kui riietusin ja astusin wälja. Adressbürooni oli õige wähe maad ja warsti seisin kõhetu ametniku apaatse pilgu ees.

„Kodanik Weera Rogatowa pole Narwas fiske registreeritud,“ kõlas mõne minuti möödudes lafooniline wastus.

Seda minagi olin kartnud.

Nüüd seadsin sammud tallasepaarri, kust nägin enne mu lufustamist wanasse majja Weerat wäljuwat.

Uciomanik ali madalawõitu kongusninaga juut.

„Ei, seda daami ma ei tunne,“ wastas ta sõnaahtralt mu küsimusele ja uurides mind üle prilliklaaside lühas juure: „Ta ei ole Narwa elanik, wahest ehk leiata teda mõnest wõdrastemajast?“

Ürist wäljusin nukras meeoleolus. Ei lootusekübetki, et saan näha weel Weerat. Ja ometigi wiibib ta Narwas. Kus?

Ühes wõdrastemajas seletati mu järelepärimisele, et teegi Brera Rasinskaja olewat tõesti seal elanud.

„Kas mitte Rogatowa?“

„Ei, Rasinskaja. Talle saabus Tartust mõni päew

tagasi telegramm, mille põhjal oli sunnitud ära sõitma.“

„Milline oli ta välimus?“

„Refealine tüse daam. Parema jalaga wähe lontas.“

Tundsin endas äraseletamatut kurbust, masendawat rahutust: nii kergesti luhtusid lootused.

Wiimasesse wõõrastemajja astusin sisse õige rusetud meeleolus.

Astusin otsemaid baari ja olin isegi üllatatud, kui lauale tekkisid wiin ja suupiste. Silmitsesin hajameelselt ettekandjat ja tundsin äkki miskipärast antisümpaatiat ta wastu: mispäraast naeratab ta nii kahemõtteliselt, mispäraast on ta filmade waade mõnitaw ja käewiibe parastaw?

Ja äkki muutus wastikuks iga wähemgi ese: laud, suitsutoos laual, flawer, nuga. . .

„Ei, siit ma hoopiski ei küsi teateid Weeraast. Milline mõttetu ajawiide käia mööda kõrtsse kui armunud foolipois.“

Otsustawa liigutusega tühjendasin klaasi. Siis kallasin teise, tühjendasin kolmanda ja neljanda juures mõtleisin, mispäraast ei suuda midagi peale hammustada.

Profit Weera! ironiseerisin.

Siis kihwatas midagi hinges ja ütlesin juba poolkuuldawalt:

Profit, Saschal

„Bei odchodu obdarowani jsmo byli pomeranci a usedame znowu do prepnyhoweho autocari, abychom potracowali v jizde,“ — mõmises keegi üksluiselt eesruumis ja ma ei wõinud kuidagi endale selgeks teha, mispäraast tschehhi kodanik weedab oma aega Narwas.

Profit, tschehhoslowakkia!

Tundsin endas were juurewoolu ja meeleolu muu-

tus wähe optimisfilumaks.

Ent ettekandja ilmudes põrutasin rusikaga lauale ja küsisin:

„Dlete tschehhimaalt pärit?“

„Ei ole, härä“, wenis naer üle ettekandja laia näo.

„Inimene, mispärašt te õlitate siis oma filmi?“

Ja kui ettekandja tõsines, nõidusin ta näole ilusa jootrahaga uue naeratuse.

Wiinallaas täitus uuesti, raadiošt tulid kuulda wale Mascagni „Bajazzo“ wõluwad helid ja samas wõtsid uustulnukad kõrwallauas istet. Raks daami: üks wanem, teine noorem. Ema türeaga?

Jälle tundus nende naerust mõnitust mu aadressil. Tohho, pagan!

„Hei, oober!“

Dober ilmus.

„Kas janu saab kustutada?“

Dober kummardus teenistuswalmilt.

„Elujanu?“

Dober filmitšes mind küsiwalt, mina aga heitšin süinge pilgu uustulnukatele.

„Tooge likööri..“

Daamid kõrwallauas tellisid musta õlut. Lauale sigines kolm klaasi Uhaa, kedagi ootawad!

Ettekandja ilmudes meelestus äkki midagi ja tehes tähtsa näo, küsisin wastu tahtmist:

„Kas leegi preili Rogatowa elab siin wõdraste-majas?“

„Üks minut!“

Rahe minuti möödudes ilmus mu ette kõhetu ja

wähe wimmas inimene, täielik koopia mõne wallawalitsuse sekretärist.

„Preili Rogatowa lahtus me wõdrastemajast läinud nädalal“, tuli kuuldawale raaport. „Aga“, ja hotelli asjaajaja lõi kõhuga raamatu lahti, „kuidas on teie nimi?“

„On's see teile väga tähtis teada?“ küsisin jonnakalt.“

„Waadake, preili Rogatowa jättis nõudmiseni ühe kirja...“

„Inimene!“ hüüdsin piisti tõustes. „Kellele?“

„Üks minut! Uhaa! Monsieur Ormy Kivis-saar“...

Weri lõi pähe. Wiinaklaas kukkus klirisedes ümber.

Asjaajaja, wõi kes ta pagan oli, üllatus mu muutusest niiwõrt, et astus mõne sammu tagasi.

Tähed hüppesid filmi ees, kui lugesin:

„Austatud härra!

Ma tunnen mõningaid kohustusi teie vastu, mispärast soowin teiega tingimata kokku saada. Tean kindlasti, et leiate mu ajutise elukoha üles, jätsin selle kirjakeste teile teadmises, et ilmute 14. skp. kohtamisele...“

Järgnesid ühe Narwa ümbruses asuwa küla ja talu nimetused.

Torkasin ehmunud asjaajajale hõberaha pihku ja tormasin pooljoostes wälja. Kolme päewa pärast näen Weerat! Hurraal..

„Sa oled ju võimatuseni joobnud!“ hüüdis Drwus, riputades mu palitu warna.

„Olin, kuid mitte enam,“ ütlesin ja kaisutasin teda tuliselt.

Raminas prafusid puud, soojus ja mugawusetunne lewines üle kogu keha ja mul oli sellal meeolelu, et ilmas on tõesti ilus elada.

„Tead, Drmy,“ ütles Drwus, „olen sulle alati finitanud, et sa elad liig tujukat elu. Täna aga...“

„...sulle näib, et tujukus ja tervgemeelsus on kassid?“, patsutasin talle rõõmsalt olale.

„Just minu mõte. Muide, sa oled wiimasel ajal, eriti just täna, õige imelik. Kas wallaline põli hakkab lõppema?“

Istusin lamina ette tugitoolile. Drwus mõdtis pikkade sammudega tuba, wahete-wahel hiilis mind wargsi, justkui oodates wastust ja jäi lõpuks mu ette, käed waheliti rinnal, seisma.

„Drmy!“

Tõstsin laisalt pea.

„Drmy, oled ja wahest sellele mõelnud, mispäraft igawese armastuse nauding jääb sõnakõlksuks?“

„Srn, sa oled nähtawasti oma abikaasast juba pettunud?“ tegin ehmunud näo.

„Mitte seda,“ lõi Drwus pahaselt käega ja hakkas uuesti mõdtma tuba. Siis istus temagi lamina juure ja seletas:



„Meesterahwas on olewus, kes ei tunne ühest naisest rahuldust. Mees on kui Pan-Euroopa küsimus: ta tahab olla laiapiiriline, ent seejuures alistub eesifade seadusele ja laseb end seesmiselt ohjeldada perekonnast. Mõni aeg tagasi hakkas mulle otse haiglaselt meeldima ühe puduäri müüjanna. Sige tore tütarlaps. Klusad tumedad filmad, musuhuuled, rinnad, mis nii ahwatlewalt pakitewod pluusi all... Juba mitmedsetmed korrad olen käinud seal puduäris: wahest ostan uue lipfu, siis kraenööpe, taskurätte jne., kuid kunagi ei küllastu ma ta saleda teha filmitsemisest. Ometigi pole see müüjanna just kuigi ilus. Tas on waid seda sharmi, meeldiwust, mida ihkab iga mees oma maitsete erikohaselt. Mispärast on see nii, kurat wõtaks! Kas siis minu Ellen on Madagaskari wõi Polüneesia pärismaalane?“

Mida enam ta rääkis, seda wihasemaks muutus ta kogu oma olemises. Orwus oli inimene, keda wõis kergesti wainustada, ilma et tal poole tunni pärast oleks weel olnud meeles, mis seda wälja kutsus.

„Gerik, sa oled üks suur eesell!“ tähendasin.

Orwus waitis süngelt ja segas hajameelselt kaminas süsa.

„Jah, warsti on selle maja katuse all kaks eeslit“, ütles ta mürgiselt. „Olen kusti lugenud, et abielus kaob armastus ja see on wastuwaidlematu tõde. Elad aasta, elad kümme aastat, ent üheteistkümnendal sureb abielus ka kõige tulisem armastus.“

„Su jutlusest järeldan, et sa ei pea mu abiellumist soowitawaks?“

Orwus waitis. Minus mäsfasid kuradid, tahtsin temalt maksu mis maksab wastuse wälja pressida.

„Sulle ei meeldi Magda?“

„Kes seda ütles?“ heitis ta minule kiire pilgu.

„Noh, su pihtimus on sellele pandiks.“

„Sa ei mõistnud ega mõistagi mind,“ löi Orvus meeleheitlikult käega: „poisimehe-põlve ülistamine veel ei ütle, et üks-wõi teine on wastik.“

Sel hetkel koputati uksele.

„Kas tohib tulla?“ kuuldus ukse tagant naisterahwa hää. See oli Ellen.

„Teid nii harwa näha,“ ütlesin ja pakkusin istet. „Arwasin juba, et teie apteek on üle wiidud Marssi peale“.

Ellen naeris lustikalt. Seejuures paljastusid lumiwalged hambad ja põsile ilmusid lohukesed. Waatamata madalale kaswule ja paksusele, oli ta kehalt dige paendum ja inimene, kes oleks tahtnud ta wana-dust kindlaks teha, oleks seisnud raste käsimuse ees: ta wõis wäga hästi olla 20-, wõi isegi 30-aastane.

Istusime poolringis lamina ette ja peale lühikese westluse awaldas Ellen meile „saladuse“: homme warahommikul tuleb suusad lorda seada, algab „meie ringi“ järjekorraline suusaretk. Kõik minu wastulau- sed jäid tähelepanemata, ei päästnud isegi ettekääne, et terwisega pole just kuigi korras. Muudkui sõit lahti ja aamen!

„Kokkusaamise kohaks on linna karjamaa,“ lõpetas Ellen ja tõusis püsti: „Pidage meeles: homme, pühapäewal, kell 7 hommikul linna karjamaal. Kui teie ei ilmu, kirjutab „meie ring“ teie nime „mustasse raamatusse.“

„Teised tulewad kõik?“ sõandasin küsida.

„Jah, peale Elsa ja Oly. Tüdrukud on tegewad mingifugusel waeste-näitemüügil.“

„Ei tea, kas minustki asja saab,“ ohlas äkki Orwus.

Ellen, kes oli wahepeal ufse juure jõudnud, tõttas tagasi ja haaras mehe kõrwad pihku:

„Wõi sinagi lööd streigi lahti?“

Orwus pilgutas mulle paljutähendawalt filmi ja laufus kurwalt:

„Ole siis weel eesell..“

Samas pidi aga taipama, et eeslit ei suudeta niidõrt kuumalt suudelda, kui seda tegi armas naisute...

**M**ida lähemale Riigikülale, seda selgemini ilmenesid wäsimuse sümptoomid „meie ringil.“ Päite tõusis häbelikult taewaserwa ja nähtawasti ei mõelnudki enam kõrgemale tõusta. Lumi krigises ja erendas suusliist waostatatud wäljakul, kilomeetri kaugusel aga tõusis filmapiirile mäemügerike ahelik ja selle taga lumekoorma all kõssiwajunud mets.

Esimestena jõudsid neitsilikule lumele mäeahelikul Magda ja Kriegmann. Nad näisid täna niiwõrt suurte seltsilistena, et isegi wana Kalliste tähendas:

„Montblanci wallutajad triumfeeriwad!“

Orvus püüdis igatpidi naise suusatamist tõkestada. Jooksis risti ette, astus tagant suuskadele ja nii juba mitu kilomeetrit. Wiimaks ei jäänud noorel naismagistril muud üle, kui punajuukselisele Biat appi paluda. Ja nii naised tegidki kindlaks, et ka lumewäljul ühendus teeb tugewaks.

Minul ei olnud edasijõudmisega kiiret, mispärast kogu tee lobisesin Munafuga, kes politseiniku mündri asemel suusaspordilaseks rõiwastatult näis olewat eriti kõhn ja wäeti.

Kui kihutasime mäeahelikust alla ja jõudsime metsateele, olid eelsõitjad seal juba laagri üles löönud. Rännujändrikul lahises priimus ja wana Kalliste otsis seljapaunast teeklaase ja alustasse. Oli paraja külmu-sega talweilm, mistõttu kõik olid rõõmsad ja heas tujus.

Magda seisis ilka weel suuskadel ja ärritas leppiga wana ärimest. Püüdsin tähelepanu endale tõmmata, ent, olgugi et Magda pidi seda nägema, ei tulnud sest midagi wälja. Tüdruk näis täna olewat õige hoolimata mu wastu.

„Üks minut tähelepanu!“ karjus Kalliste ja ähwardas tüttart sõrmega. „Kes on selle poolt, et lumewikinigid jooksid suusajaamas teed, palun käed üles tõsta!“

Kolm kinnastatud kätt andis tunnistust, et enamusle meeldib ses karges hommikõhus kohwi.

„My dear!“ hüüdis äkki Magda, „me läheme käbisid otsima. Tuleme kohe tagasi.“

„Wõite minna kõik laiali,“ wastas Kalliste, „wiiüks minutiks teen waheaja“.

Mu meeleolu muutus järsku halvaks. Magda heitis mulle demonstratiivselt kalgi pilgu ja peagi oli ta koos Kriegmanniga kadunud puie taha. Suusatafin neile hajameelselt järgi ja tundsin pööraht wiha selle ärimehest Don-Juani wastu.

Äkki kuulsin Magda nõrka hüüdu:

„Oh, mu sukapael!“

Minus liikus midagi sees. Ahmisin õhtu kui kala rannaliival. Kuulsin, kuis Kriegmann ütles:

„Wõin teid ehk aidata?“

„Oh ei! Ma saan ise.“

Seal nad suusatasidki puie tagant wälja. Kriegmanni selg oli wähe lumine ja mul tekkis kange tohtmine ta selga weel lumisemaks teha.

„Jänesejaljed“, kuulsin Kriegmanni ütlewat.

„Need?“

„Jah, ja seal ka...“

„Haa-haa-haa“, halises äkki Magda, „küll ta on rumal!“

Õhust tuli nappus.

Kes on rumal? Mina? Noh, see on häbematus!

Ruttasin jooksufammudega lähemale. Ent kui nad hakkasid tagasi pöörduma, tekkis minus weider tunne, ma lakkasin jälgimast ja põgenesin tagasi kui üleannetu teo pealt tabatud jöngermann.

Wäike konstaabel ja punajuukseline Lia istusid hanges ja jõid suurte söömudega tulist kohwi. Muide, Lia eelistas enam šokolaadi söömist kui joomist. Konstaabel keerutas wahete-wahel wurrusid ja jagas kallistele kiitust.

Gerit ja Ellen määrisid priimusetulel mingisuguse salapärase salwiga oma suuski, kuna kalliste pahwis seliti lumes figarit. Warsti ilmusid tagasi ka läbikorjajad... läbideta.

„Te ei osanud otsida,“ ironiseeris kalliste küljeli lastudes kui krokudil Niiluse-jõe kaldal. „Kas te ei tea, et läbi kannust kaugele ei kukku?“

Kui uustulnukad istusid maha, wõtsin nende teenimise ülesande enda peale. Walades Magdale kohwi, laususin tasa:

„Olete täna isemeelne.“

Südrut kallutas pea wahel minu poole ja wastas:

„Teie enda süü.“

Minu süü?

Nüüd oli mul jälle kowa pähtel pureda. Minu süü? Teab ta midagi minu ja Weera wahekorrast? Ometi pole me wahel ju midagi olnudki. Aga milleks see flirt ärimehega minu filmi ees?

„Lapsed,“ ütles kalliste, kui kohw oli joodud,

„minul on au kui „meie ringi“ esimehel enne tagasimattka pidada „suusajutus“.

Rui kõik waitifid, jattkas ta humoorikalt:

„Meie ring“ austab traditsioone. Seepärast oleme Jumalale meelepärased, sest ka Tema ei sallii ühekülgisust looduses: roheline maapind kattub teatava aja tagant lumewaibaga — kas ei peitu selleski traditsioon? Meie ei ole kõik suusatajad. Näete, seal istub wana wõim; see mees ei armasta libastumisi ja ei libastuks täna ise ka hangedes, kui oleks hall wammus seljas. Siin on fotomees. Tema armastab päikseliiri ja on üpris kuri, kui hyposulfurosum'ile tõmbub jäätate peale. Uga waatamata sellele meie tahame siiski kõik waheldust ja seda me oleme leidnudki. Tänane suusaretk siia tõendab jällegi, et kohwik, kõrts ja palmemaja on kõik head asjad, kuid ainult siis, kui enda leha eest warem hoolitsetur. Seepärast kogugem jõudu järgmise „meie ringi“ suusaretk alguseks! Elagu suust ja lumi!“

„Elagu!.. Elagu!.. Elagu!..“

Rahelkast elurõõmsast kõrist kõlas ürghüüe ja kajas tus wiiru hiljem kuusiku lahtiselt katusel tagasi.

Et punajuukfeline Lia oli kergesti rõiwastatud ja ta hoolas politseinikust kawaler ei maldanud korrawalwuri kohustest ka siin loobuda, alustati jalamaid tagasiteekonda.

Mul püüdsin kangelaelst Magda kõrwal suusata, kuid mõne aja pärast, kui Kriegmann wabanes wana Kalliste sõnaja alt, ruttas ta seltsi ja peagi hargnes neil omawaheline tatkendiline westlus. Samustasin huult ja jäin neist wähe maad järele.

Nii! Jälle minu süü? Dota sa, nähwats!

Dotasin, kuni Muna lähenes ja pidasin siis temaga maha sõjandõ. Konstaabel nõustus.

Dota sa, nähwats?..

Viie minuti möödudes, kui läbistati üks wäiksem metsatukk ja jõuti lagedale, kuulsid eelsuusatajad Muna näha hädaldawat hüüdu:

„Härra Kiwissaar ja preili Saane on kadunud!“  
Seisatuti.

Imestunud näod wenisid weel pikemaks, kui Kalliste ironiseeris:

„Waesekesed jäid lumelawiini alla.“

Mis muud, kui tagasi.

Metsatukk oli meile kümneks minutiks warjupaigaks. Siis nähti meid.

„Kas te ei osanud järgi sõita, wõi?“ pahandas äri-mees lõõtsutades. Magda oli teda õige innukalt „otsuma“ sundinud. Ta oli tuustunud läbi isegi põõsade ja seisid nüüd uue otsimise ees: kadunud olid sarw-prillid!

„Mis te metsas konutafite ja endast elumärki ei annud?“ esitas Muna kõrkurägitud küsimuse.

„Meie otsimise käbisid,“ wastasin nii waljult, et Magda pidi kuulma.

Kalliste muheles endamisi ja andis märku edasi sõiduks.

Magda ei olnud enam nii lõbus kui waremalt. Wastas hajameelselt ärimehetele, kes üleni lumine kui lumimemm püüdis katkenud jutulõnga edasi eietada.

Warsti hakkas tulema laiu lumelahmakuid.

„Prets peale“, käsutas „meie ringi“ esimees.

Ilm muutus walgeks: maa oli walge, õht oli



walge. Suusad ei libisenud enam endise turgusega, wäsimusti andis juba kaunis lenasti tunda.

„Mitu kilomeetrit weel?“ hüüdis Lia nõrgalt.

„Neli“, wastas Munak flegmaatiliselt.

Eumesajus oli raske üksteist ära tunda. Kõit olid walged ja ühesugused fogud, waid liigutused andsid tunnistust, kes oma, kes „wõdras.“

Püüdsin uuesti läheneda Magdale. Kriegmann sõitis Kalliste suusajälgedes ja oli süwenenud endasse.

„Magda, kas olete wäsinud?“

Arwasin juba, et wastus jäetaks jälle wõlga. Siis aga kuuldus õige tafa

„Aga teie?“

„Olen meesterahwas. Wõin teid millegiga aidata?“

„Ei. Tänan.“

„Meie ring“ peale seda ei rääkinud sõnagi. Enne-  
tui linnas.

„Noh,“ saputas Kalliste end lumest kui märg peni, „nüüd ma ütlen kohe teile, mida ma jõõksin: kõige-  
pealt laks portsjoni härjaliha kapsaste ja õuntega,  
rammusat buljongi, weriworsti ja liiter piima otse...“

„Eiikmed“ ohkasi wõfiste suudega.

Täna watel kees askeldus. Majaomanikud rootisid teid, lumewedajad nõõtasid üksteise wõidu setufaid ja fordnikud käisid kurjalt majast-majja. Täewaõnnistust oli lühikese ajaga niiwõrt rohkesti tulnud, et kõigile jattus tööd.

Südalinna jõudes oli meid waid wiis: Kalliste oma tütreaga, Orwused ja mina. Teised ruttasid koju, — Kalliste menüü oli olnud ahwatlew.

„Astuge mõneks minutiks sisse,“ lausus Kalliste, kui jõudsi me ta elamu ette. Wabandasime ajapuudu-

sega, mispeale Magda lausus:

„Noh, teil, härro Rivissaar, on aega alati wähe.“

„Walesti mind mõistate, Magda“, püüdsin naeratada. Siis aga meelestus Weera, kõrwarõngad, filmad... ja saabuw kohtamine... .

„Di, tõesti on wähe aega,“ lausufin ja tundfin, tuis jääfirm tõmbus uuesti südamme ümber.

**S**õesti, imelik on elu! Näib, nagu miski juhiks su tegewust, ometigi aga samas tunned, et see miski pole muu, kui sinu enese õilis tahe. Kui ma kümme aastat tagasi tulin otsusele, et peale sõna-, maali- ja muude kunstide on olemas veel fotokunst pöörafin teise lehekülje eluraamatus. Ja tulemused? Soltsidim fotoateljee linnas, wäike kapital hingetaga, wäljamaareis, tutwunemine Weeraga... Mispärast ei saanud minust, näiteks, metsatöölise? Küllap siis oleks jooksnud elu teist rada ja ma poleks unistanud nüüd Weerast ega peatsest kohtamisest temaga. Minult nõrk tahtepingutus teisale ja kõik oleks olnud teisiti...

Muide, kui ma kümme aastat tagasi oleksin talitanud teisiti, kas oleksin siis praegu istunud siin, kaminas ees ja waadelnud oma tule poole wäljasirutatud jalgu? Kas oleks leegi iga päew hoolitsenud, et kaminas praksuks tuli ja kas üldse kaminat olekski olnud?..

Tähtsusetud üksikasjad, ent siiski määrawa tähtsusega!

Eietades mõtteid edasi, koostasin järgmise elu walemi kui pöörad tänawal paremale, siis tea, et wärske waritseb sind hoopis mitte see, kui siis, kui sa üldse poleks wälja tulnudki!

Majas walitses waikus. Tundsin jalges rammesawat wäsimust. Mõtted pöördusid teisale.

Mispärast Magda oli täna nii imelik? Püüdis ta minus äratada armukadedust wõi juhtida kõikide tähe-

lepanu sellele, et tal on selle lohmani ärimehega tõsi-  
sed mõtted? Ei, viimane oletus oli ebaõige! Ei võinud  
ju üles ta armastus jahtuda... Aga siiski!..

Ja minus hakkasid mässama kaks tundmust: kah-  
jatus ja põlgatus ärimehe vastu.

Endarahustamiseks võtsin taskuraamatu ja otsisin  
üles tihedalt, kuid ilusa käekirjaga täiskirjutatud lehe-  
külje. Magda pühendus mulle enne väljamaareisi.  
Bististi piiblist.

„Reda kurjus ohjeldanud, see palugu Jumalat;  
kel on hea elujärg, see laulgu mängides.

Rui keegi teist on nõder, see kutsugu enda  
juure koguduse wanemad, ja need palugu Juma-  
lat ning võidku teda õliga Issanda nimel.

Ja usupalwe saab haiget aitama, Issand ter-  
wendab teda; et ta on pattu teinud, siis peab  
see temale andeks antama.

Tunnistage üles iiksteisele oma eksitusi, pal-  
wetage iiksteise eest ja teie terwenete; õige inimese  
wägew palwe maksab palju.

Elias oli samasugune nõder inimene kui meiegi  
ta palus Jumalat, et ei saaks wihma, ja kolm  
aastat ning kuus kuud ei tulnudki wihma.

Ja tema palus uuesti, ja taewas andis wihma,  
ja maa kandis wilja.

Wennad, kui keegi teist tõdeteelt eksib ja teid  
õigele teele juhitaakse, peab see juhtija teadma, et  
patuse ümberpööramine päästab hinge surmast ja  
katab pattude hulga.“

Kes meist on tõdeteelt eksinud? Magda wõi mina?  
Kes wõtab algatuse oma kätte?

Maeratafin endamisi. Nii traagiliselt ei wõinud elu

fiiski wõtta.

Siin ta seisab, see ekfitajal! Kas olen siis mina süüdi? Ei leidu kedagi, kes käiks õpetuse järgi ja püüaks ekfitat ohjeldada.

Siiski, ta on nii wõluw, see ekfitaja. Juba mõeldes ta peale, tungib ninna alpikannikeste aroomi, weri woolab kiiremini ja kujutuswõime töötab üha ereda-  
malt. . . Ilusad, paljutootawad ent siiski wähelubawad  
filmad. . . Sale leha, liigutused tulwil tagasifurutud  
temperamenti ja naiselikkuft. Naine, kes ostab wõluda  
juba oma esinemisega — — —

Wanale Uwasowski maalile kumab kaminast wereta-  
wat walguft. Väined, tohutu kõrged lained. Raju.  
Wettinud pilwedes ujub sünge kuu kui kooritud sidrun,  
õõpimeduses sähwib tulekeelena pikne, kuuldub isegi  
rakfatuji. . .

Ent mis imelik walgus wibreerib tagaplaanil? Jõuf  
mehi ja naifi kurnatud nägudega. Heinamaa kõrge  
kasteheinaga. Siin-seal rohkesti alpikannikese, nartfisse...  
Imelik! Ümberringi mäsfaw meri, wihm, raju, inime-  
sed aga askeldawad rahulikult justkui teraskilpidega  
wõlwitud saarel ja ei heida loodusemõllule wähematki  
tähelepanu. Nad töötawad wastutahtmist, ent fiiski  
usinusega. Rittuwad alpikannikese, nartfisse ja heida-  
wad selle kui umbrohu kõrwale.

Sealt tuleb keegi. Naine? Nägu on kaetud linituga,  
kastehein ulatub põlwini. Ta läheneb pikkamisi tööta-  
jaile, parem käsi manitsewalt wälja sirutatud. Inime-  
sed ei fitku enam umbrohtu. Nende rakuskäed tõusewad  
nähtawale, kufski paistab weretawat kuma ja rajugi on  
waibunud. Kõik muutub järjest idüllilisemaks, maapind  
lainetab ja õõtsub kui häll unelmis. Tasa, waikfolt,

lahinata. Keegi ei kõnele, kõik mõistavad uustulnuka liigutusist lugeda soowe, olgugi et ta nägu kaetud ja liigutusedki helluseni taltsad.

Äkki muutub kõik. Ilm pimeneb ja taewas näib kui põhjatu õhukuristik. Ja inimesed seisawad liikumatult kui ootuses, miski julma, möödapääsemata looduse üllatuse all.

Raua see pettepilt? Idüllitsemine looduses, kas tunda surnud raju hõngu ja igawese elu ringkäigu demagoogiat elawate arwel?

Nüüd ujub kuu taewapimedusse ja jääb liikumatult uudistama kui esmakordselt ballisaali ilmunud näitsik. Kõik on nii kohutawalt wainne, loodusel näib elujõud olewat lakkunud kui keel mänguriistal. Kuu walab liiwkollast ja warjuküllast walgust kangestunud siluettidele, see maa all kasteheina haigutab wõidu waritsewa loodusega.

Sellalt pudeneb õhuriismeid maakamarale, jaopärast warustawad koltunud maikellukesed noori kannikese hapnikuga. Nad ei tunne hingepiina eelsurma jätkusest. Waid üks edasifamm õhuliselt siluettist ja saatuse hiritaw idust unustab warsti sellegi löbu. Ikka edasi! Ikka edasi, kuni wäheneb ring ja tuleb alata otsast peale. See on ju elu!

Nüüd, elu hetkelise tarretuse minutitel näib kõik nii mõttetetu, igaw, julm ja tühine! Aga kes seda tunneb? Elu on wiitwaks surnud, häwinud wiitwaks ka mõtlemisewõime.

Ent ei kuu kesta see. Samuti kui rõõm waheldub murega, naer pisaratega, tahab ka elu wäljapääsu igawiku tühjusest, et lasta inimestel surra, palawalt armastada, wihata, nutta, igatseda, poegida... Inimesed

on ju selleks loodud, et elu mõttetut eloda ja surses kästi eluandjale sirutada. Surmawärin algab emaloo-des, elu kulminatsioonipunktiks on eelsurma ahastaw röögatus . . .

Salakawala kuu iseteadlik walgus wibreeris tafa-hilju lotistunud jõugu nägudel. Reed pimeduse kiired ei osta klatshida, ent nad tunnewad kõike seda, nea-wad oma wangipõlwe öös, ja sofistawad isekeskis siis, kui naine on tõmbanud armukese oma embusse ja kuff liireb kolmandat korda sohilapse loode häwitamisel. Siis awanewad sõnajalad, ülal norstawa metfa hõljub tiirane nõid luual ja jaaniussid oksendawad end patust rühjaks. See polegi nii julm! Singawad ka taimed ja on tetste jalge all sõtkuda ilma kirikliku õnnistuseta. Pimeduse kiired teawad kõike seda. Nad pole inimesed, kes ei suuda süweneda looduse waatlemisse . . .

Miski tuistab, miski mühiseb, miski müdinal mü-ratab...

Wiienuksel saarel tõuseb tuul, tähtede müriaadi kumal läheneb linituga kaetud naisele kui luupainaja mehemürakas ja tõstab hõljutades mööga. Pea langeb korjatud umbrohusse... Algab kohutaw elewus ja põl-witawate tööliste walus nutt... Siis läheneb möök mi-nule, kõri nõõrib hirm ja jalges tunnen raskust, nagu oleksin kui pedajas juuritud maasse...

...Awan filmad. Lasen tinaraskest laod uuesti lan-geda. Oh, oleks see waid unenägu! Süda põleb sees, enesetunne on halwatud. Awan uuesti filmad.

Tõesti, unelmarikas tund! Kas nägemused ei tahagi lõppeda?

Mu ees toolil istus käed waheliti rinnal inimene. Nägu oli tal kaetud wiskrifega, walkjakab juuksed

korratult ja kammimata tolnemas laubal. Lamba-  
nahast poolkasuka alt paisisid suured säärsaapad kui  
lodjad.

„Kes te olete?“ kadus mul wiimne uneraas filmist.

„Mul oli asja...“

Mehe hääl wärises imelikult, pea dõtsus kuidagi  
abitult, ent asend jäi siiski endiseks, wäljakutsuwaks.

„Kuidas te sisse saite?“ wõtsin ta riktule alla.  
Sütest kaminas nägin ära, et olin wiibinud unelmate  
riigis kaunis kaua, mistõttu äärmine ettewaatus pol-  
nud üleaarune. Õnneks tundsin, et brauning on püksi-  
taskus.

„Uksest.“  
See jultunud wastus wihastas.

„Keda te otsite? Kui arwate, et saate siit õõmaja,  
siis rängalt eksite. Õõbimiseks on sisse seatud...“

„Pidage!“ katkestas kutsumata külaline. Ta elaw-  
nes weidi ja osutas kaminasimfile.

Nartsisid!? .. Weera! .. Mis on lahti? ..

Mõtted ristlesid palawikuliselt peas. Kuna aga  
nartsisid mulle oluforda põrmugi ei teinud selgemaks,  
otsustasin küsida:

„Teie tõite? Saatis keegi need mulle?“

„Need on preili Rogatowalt,“ lausus siinks waitfelt.  
Siiski, Weera!

Uurisin oma külalist terasemalt. Waatamata korra-  
tule wälimusele, ei wõinud teda just rumalaks pidada.  
Seda arwamist sisendas mulle ta rahulike hallide  
filmade waade ja walitud wastused.

„Preili Rogatowa saatis mulle kirja?“

„Ei.“

„Milleks siis need nartsisid nii hilja õhtul?“



Külaline jõllitas ahnelt awatud paberosifitarbile ja kui ma ulatafin talle tuld, lausus:

„Ta palus teid kell 11 hommikul ilmuda raudtee jaama...“

„Kas siis rongiga...“

„Mina saan teid jaamas ootama,“ katkestas ta mind ja ilma, et oleks midagi veel juure lisanud, tõusis püsti ja lähenes sama rahulikult, kui istusti, uksele. Olin ta filmis kui tühi õhk. Läwel pani ta mütsi pähe ja alles ukse wahel lausus järsult, justkui lõigates:

„Head õhtut!..“

Weidra külalise lahtudes jooksin ateljeesse. Drwus wististi juba magas. Kuttasin wälisukse juure. See oli lullus! Tõhoo, tont! Oli siis Weera kästjalg tunginud majja walewõtme abil? Wäga imelik. Ja milleks selline salapärasus Weeralt? Kardab ta Saschat?..

Silmitsefin mõttlikult nartsisse. Raamid lilled, hurmaw saatjal

Süüdates paberosfi märkasin alles nüüd, et kirjutuslaual asjad olid segamini. Midagi oli otsitud. Aga mida? Kas Weera näpunäitel?..

**T**elefonijuhed ja puud olid nõitawäel härmatunud, kui wäljusime wagunist. Pooletunnilise sõidu kestel ei lausunud mu kummaline saatja sõnagi ja seetõttu oli päris ime, kui ahtakeses jaamahoones ta heitis minule uuriwa pilgu ja wuristas sõnu kui kohwimasinast:

„Wainne paigake, eks ole? Suwel kasvab siin rohkesti lilli, põllud on söödis ja lõhnawad pehkinud sõnniku järgi. Talwel on siin aga läbipääsmatult lund, ja olgugi et lähem küla mõnekümne kilomeetri kaugusel, võib wõdras inimene kergesti täistuisanud lumewäljakutel eksida ja surnuks külmada... Olete siin warem kunagi käinud?“

Ja uuriw pill peatus hetkeks minul.

Citastin. Saatja näis tundwat sellest kergendust.

Mõne minuti möödudes istusime juba kellegi asuniku reel ja sõitsime krigisewal ning lumest ummistunud teel sihtkoha poole.

Warsti peatusime ühiku elamu ees. Tüübiline sauniku ütt, milliseid võib eriti rohkesti kohata Põhja-Wirumaal.

Imelil!

Ma olin seesmiselt õige rahulik, sõit erutus oli kadunud ja nüüd, mil mõne minuti pärast wõiditi palest-palge näha Weerat, ei tunnud ma mingisugust ekstaasi.

Ilma et oleksime koputanud, awas meile ukse umbes

70-aastane wähe wimmas, hambutu eit. Nähtawasti meid oodati. Süsimust kass jooksis kui wari üle toa ja kadus wene ahju alla. Gesriidega warjatud fäng, madal wari ahju kõrwal, laud, toolid — ja muud ei olnudki toas. Weera istus lihtsas tumesinises kleidis walgeksküüritud laua taga ja kirjutas. Meie sisse astudes löi mingisuguse kausta pikkamisi finni ja jäi äraootawasse ajendisse. Ja kui ta ulatas terwituseks oma pehme ning hästirawitsetud käekese, mängles ta huulil waewalt märgataw naeratus. Mu saatja oli sõnatult ja waitfelt wäljunud. Samuti wanaeit.

Istusin pingile. Weera silmitses mind wähe aega mõttlikult ja lausus siis esimesena:

„Siiski tulite?“

Tegin imestanud näo:

„Kui küsida tohin, mis mind pidi taistama?“

Weera nõjatus kergelt lauale ja waitis. Ta oli rietatud õige lihtsalt, ent siiski taht hoowas midagi iseäralikku ja ma tundsin, et ma ei wõi seesmiselt jääda rahulikuks. Ta imeilusate rohete filmade waade oli täna miskipärast kurb, juunurgis waewaltmärgatawad joonekesed energilisemad, kui kunagi warem.

„Wõtate wahelt ültriihed seljast?“

Kui istusin uuesti, esitas ta mulle ootamatult küsimuse:

„Härra Riwisjaar, kas te olete oma elus kellelegi andestanud?“

„Selleks pole olnud wajuadust. Aga mispärast selline küsimus?“

„Sest täna te peate seda tegema.“

Silmitsesin teda arusaamatuses. Siis märkasin atnalaual nartsisse ja taipasin.

„Olin kaudselt teie haiguses süüdi,“ jatkas Beera tafa ja trummeldas sõrmedega närwiliselt lauale.

„Preili Rogatowa,“ hüüdsin paatosega, „tahaksin veel kord, kümme korda haigestuda, et waid teid näha!..

Tekkis paus.

Beera sügawais filmis sähwis imelik tuleke. See asemel, et temalt mu lutustamisest tühjas majja aru pärida, küsisin:

„Kes on Sascha?“

See äkiline küsimus teda nähtawasti heidutas. Ta nägu muutus waljuks ja mind tükk aega filmitsedes, ütles:

„Olete ifka veel taht huwitatud?“

„Mõnesugustel põhjustel, jah.“

„Ma ei saa teie küsimusele wastata.“

„Siis vähemalt öelge, kes teie olete?“

Selle mu otskohese küsimuse mõju oli märgataw. Raine tõusis wilkalt püsti ja otsemaid muutus ta fama wäljakutsuwaks kui Tallinnas, kui kutsumatult tungisin nende korterisse.

„Wõib-olla teie teate seda isegi. Kui ei tea, siis palun selle üle mitte enam pead murda. Teid üllatab mu salapärane ülespidamine? Minu, kui wõõramaalase ajutine wiibimine selles kolkas? Uga,“ ja ta laskus rahunedes teeseldud ohkega tagasi istmele, — „ma ei wõinud ju teiega kolku saada linnas... preili Ralike juuresolekul.“

Nüüd jõudis kord minu kätte üllatuda. Samas aga surusin ärrituse maha. Kes talle on rääkinud Magdast? Ja minu wahekorrast temaga?

Mul oli tunne kui inimesel, kes warakewadel estmest korde sulpsatab wette. Tundsin Beera filmade

waadet endal. mistõttu püüdsin olla näilifelt ükskõikne. Oma kurwastuseks leidsin, et sõnadeft on tulnud nap-pus, olin noormehe seisukorras, kes esimest korda awal dab oma wäljawalitule armastust.

„Minu tutvusringfond linnas ei piirdu üksnes mitte temaga“, ütlesin. „Tunnen paljuid, imelik, mis-pärast pidite just teda pelgama?“

Weera waitis. Siis tõusis püsti ja lähenes pliidile. Jälgisin wargsi iga ta liigutust. Ei wõinud kuidagi aimata, et see elegant daam, keda ma wäljamaareisult tagasi tulles õppisin tundma, oskab olla nii wilunud koduses majapidamises. Ent mõne minuti möödudes maitsekalt ja lihtsate külatoitudega kaetud laud oli selle parimaks tunnistuseks. Tõstes kohwitasfi huulile märkas ta mu hämmastust ja naeratas. Seejuures paljastusid lumiwalged hambad.

„Kas teile ei meeldi elada rahulikku elu kusagil külasopis?“

Noogutasin peaga. Do, miks ei meeldi. Palju te-nam, kui rännata paigast-paika... Weera nähtawasti taipas, et see minu wahemärkus oli sihitud temale, mispärast ütles:

„Teie olete halwa iseloomuga. Muudkui prowot-seerite sõnasõda... Muide, kes meist saab omale paten-teerida rahulist elu. Oletame, et mul on miljonid pangas ja wõiksin muretult elada protsentidest. Siis awaneb juhuse, et selle olemasolewa miljoniga wõiksin Saksamaal odawalt osta maja ja selle wahelasuga edasi müüa... Näete, ma olen küll naine, kuid ärili-sed kalduwused ütlewad mullegi, et ükski inimene ei jää oma waranduslikele loorberitele rahulikult puh-kama. Mida waejem oled, seda patem.“

Ja äkki ilma põhjuseta plahwatas ta naerma. Siis muutus jällegi tõsiseks ja jatkas unistades:

„Rõige paremad mälestused on mul säilinud Moskwa. Naeruwäärsuseni jumalafatlikud ja heasüdamlikud kodanikud. Do, mäletan weel üsna selgesti wana Kremli kellalööjat. Iga kümne sõna järel löi ristitähje. Rord jättis sõrme raske kroonlühtri alla ja wandus. Siis ehmus niiwõrt, et terwelt laks päewa wihtus risti ette. See oli kõik nii kodune ja armas!..“

Teise kohwitas juures alustasin uuesti rünnakut.

„Mispärast teie armastate nartsisse?“

„Teile ei meeldi?“

„Siis poleks küsinudki. Olen teile nii wäga tänulik, et pidasite mind haiguspäewadel meeles.“

Beera muutus uuesti tagasihoidlikult külmas ja tinniseks.

„Mispärast te tuletate seda meelde?“

„Sellepärast et need päewad püüwad alati mu mälus.“

Saarasin ta käest kinni. Beera ei tõrkunud. Silistasin sõnatult ta kätt ja tundsin, et miski arusaamatu wägi kisub mind tema poole. Ta oli teissugune neist, keda tundsin, ta oli fogu oma olemises armastuswäärne, lihtne, ent siiski kättesaamatu.

„Kas te teate, kui armas te mulle olete“, sõendasin lõpuks öelda, püüdes tabada ta pilku.

Beera muutus kurwaks. Ja nagu tahtes näidata, et olen liig pealetikkaw, wabastas õrnalt käe.

Sel hetkel kuulus ukse tagant kobinat, üks awanes ja külm õhk segunenud toasoojusega muutus läwel auruks.

Minus tõusis wiha selle hambutu eide wastu, kes

justkui luuraks romberdas hädiselt üle toa. Südamas oli weel nii palju küstimusi, mis ootasid wastust, kuid nähes, et Weera muutus eide ilmudes äärmiselt tagasihoidlikuks, taipasin, et pean lahkuma. Olesin nii mitu päewa Weera seltsis istunud, joonud kuuma kohwi, tunnud kuuma teha lähedust.

Riietudes küsisin tasa:

„Kas näen teid weel kunagi?“

Weera noogutas peaga.

„Kuna?“

„Ma teadustan sellest.“

Lahkudes ulatas ta mulle oma sooja käe ja ta silmist wõisin jälle lugeda kurbust ja fataalist alistumist saatusele.

Ta wiimased sõnad olid:

„Kui wõite, ärge kellelegi awaldate, et nägite mind, käisite siin... Nii on parem.“

Räskjalg oli kadunud. Seewastu tonutas üti ees afunil, kellega olin siia sõitnud. Nüüd sain aru, et see maamees oligi määratud minu sõidutamiseks.

„Kes selles ütis elab,“ osutasin käega elamule.

Afunil nõotas kõigepealt setukat kiiremale sõidule ja wastas siis laisalt:

„Seal, wõi? Eks Sauna-Mari ifka. Näe, mulle külmas poeg tal hange, saab nüüd weidi toetust kroonult ja elab, peaasi... nõõ, kuram!.. peaasi, et nälg ei tule ligi...“

Raudteejaamani oli weel tükk maad. Püüdsin analüüsida oma mõtteid. Kas Weera kutsus mind ainult sellepärast siia, et saada minult andeksandmist? Mispärast keeldus ta lähemate seletuste andmisest? Urwatawasti saladuslik Sascha hoidis teda oma käpa all.

Aga kes oli siis Sascha ja mispärast ei hoiä Weera taft eemale?

Äkki läbistas pead hirmus mõte: aga kui Sascha on mõni kuritegiia? Roimar wõi retfidiwist?

Peale tunnilise rongi ootamise alles wägunis suutfin wabaneda oma arwamisest.

Joala tänawal tuli mulle wastu Kalliste. Mind nähes heasüdamlik naeratus ujus üle ta kimpfus näo

„Tulite raudteejaamast? Sõidult? Noh, olete ka isewärki inimesel! Alles kolasite Euroopa läbi ja juba jälle. Te armastate kodurahu samawõrt kui soomlane rüüsat.“

Mulle meeletus Weera igatsus waiksest kodupaigast.

„Äriliised toimingud!“ ohlasiin.

„Küll ma tean,“ ähwardas Kalliste, „teie wististil äritsete isegi fures.“

„Olete minust halwas arwamisest,“ protesteerisfin.

„Muide, kuidas elate?“

Kalliste osutas paljutähendawalt apteegile:

„Eöin hinini. Magy on wiimasel ajal närwiline ja waewleb unepuuduses. Tont teab, mis plikale on pähe läinud! Eöpuks teiegi hoiate me majast eemale kui pidalitöbiste asulast.“

Seletasfin uuesti, et ärireisid ei wõimalda teha külastäike. Kalliste nähtawasti weendus selles ja hakkas pikalt-laialt seletama, kuidas ta paar päewa tagasi pidi leidma õnnetu otsa.

Nimelt minnes õhtul teatrifst koju, arwanud heaks lähendada koduteed ja sammunud sahtlasekuulsusega ning pimedä pöikänawa kaudu edasi. Äkki kuulnud seljataga mitme inimese sammude müdinat ja teegi tarjunud:



„Ruttu, andke talle!..“

Ea pööranud end ümber ja silmanud noormeeste jõutu, rufikad ähwardawalt ülewal, ühel wälfunud käes isegi noataoline terariift. Raabakate kallaletung! läbistanud mõte ta peast. Võpuks närwid ütlesid üles ja ta piisnud samuti jooksu. Tänaawa nurgal ta komistanuo. Kõrja rajatääl rõõus ja ta rütkunuo pikali. Ta-gaajajate kohale jõudes, tõstnud juba üks nuga, kui kõlanud hüüe:

„Aga see pole ju Riis!“

„Ja sel õhtul jõudsin koju pool tundi warem kui harilikult,“ lõpetas Kalliste muheledes ja raputas hüwastijätul tugewasti mu fätt.

---

Südamerahu oli täiesti kadunud. Olin kui laewnik, kes jõudnud karile seirab ahastades ümbrust ja ootab abi ulgumerelt. Segipaisatud tundmustega heideldes üha süwenes teadmine, et seisab piinarikka waliku ees: Magda wõi Weera? Kaks armastuswäärset olewust ja ühtlasi wastandit. Wida enam mu mõtteid paelus Weera, seda suuremaks muutus armastus Magda wastu. Olgugi, et Weera oli tagasihoidlikum, tundsin siiski tas hõõguwat kirge ja ma ei suutnud kuidagi leppida mõttega, et kaotan wenelanna jäädawalt. Tähendab... ka Weera suhtes ma ei olnud ükskõikne.

Weetsin uneta öid ja püüdsin kangelaelselt armastust mõlemi wastu waeda. Selle tulemuseks oli, et muutusin tinnisemaks, hajameelseks ja wiibisin päewast-päewa kui palawikus. Kõige rohkem erutas mind Weera mõdistatuslik ülewapidamine ta külastamisel. Saadab kutse järgi, sõidan kohale ja siis selgub, et pean andestama. Rüüd tagant-järgi taipasin, et olin isegi selal imelik: hüppasin lauselt-lausele, ilma et oleks saanud selgust selgustwajawale küsimusele...

Wiimaks sain endast niiwõrt jagu, et hüüdsin mikrofonisse Kalliste telefoninumbri. Na, härra Kalliste! Terwisi, terwisi! Ja laulew hääl palus mind wähe oodata, tütar tulewat kõhe. Olin miskipärast õige ärritatud. Rüüd sammub wana Kalliste teise tuppä, hõidab, Magda wastab... Siis teeb imestanud näo ja

Küüb: „Mis sel härral on mulle rääkida?“ Tõuseb fiiski istmelt ja...

„Härra Kiwissaar?“

Magdal oli wäsinud häälekõla, tundus nagu hoiaks ta kätt suu ees. Pärisin, kuidas lugu ta terwisega. Ja siis kuulsin wastuse, mis mind sugugi ei rõõmustanud:

„Seda oleksin mina pidanud küsima teilt.“

„Kuidas nii?“ hüüdsin üllatunult mikrofonisse.

„Mul on agentuurandmed,“ kuuldus ironiseeriw häääl, „mis kõnelewad, et olete hoopis otsa jäänud.“

Waatamata sellele, et peaaegu lihoraadiliselt töötas, ei suutnud midagi välja mõelda.

„Gripi hooaeg, mis teha“, naljatasin. Magda teiselpool kuuldetoru wististi kuulis ebaloomulikke toone mu hääles, sest wastas õige lafooniliselt:

„Ala!“

Ja lisas samas juure:

„Nojaa. Eriti intensiivselt möllab gripp wiimastel päewadel.“

„Olete julm mu wastu, preili Magda.“

„Do, pole wiga! Julmust pehmendawad nartsisid.“

Mis pidi see tähendama? Nähtawasti Magda on informeeritud igast mu sammust. Aga kes informeerib? Ja kas ta teab, et küllastasin Beerat? Ja kui teab, kes on sel korral peale Magda huwitatud mu suhetest Beeraga? Otsustasin maksu mis maksab asja selgitada.

„Kas armastate nartsisse?“ esitasin sama küsimuse, mis Beeralegi.

„Mitte sugugi“. Ja siis:

„Neid armastan samawõrt kui kaktust.“

Tõepoolest, kaktus on täna Magda, konstateerisin. Õige iseäralik meelemuutus ja jonnatus.

„Preili Magdal . . .“

Waihus.

„Halloo, preili Magda?“

„Jah, ma kuulen. Bobil tuli laelarihm lahti. . .  
fidufin. . . Nii-siis: on teil midagi uudist?“

Ennekuulmata! Mina tahan kõneleda ja äkki Bobi. . .  
Karjatsura laelarihma katkumine on tähtsam kui kõne-  
lemine minuga! . . .

„Dlete täna nii sõnakehw?“ kuuldus uuesti.

„Süütasin just paberossi, preili Magda,“ ütlesin  
ütskõikselt.

„Ah fool!“ kuuldus weniw hääl. „Sarnased haigu-  
sed nagu teil arstitakse itkagi tubakasuitsuga. . . Mis-  
pärast te enam meid ei tule vaatama? Papal on nüüd  
palju aega, mamma wiidi kliinikusse ja minul. . . Tulge  
homme õhtul, „meie ringi“ inimesi tuleb kah“.

„Tänan. Püüan seks ajaks terweneda. Aga. . .  
hallo! . . hallo! . .“

Ühendus misikpäraast lakkas. Riputasin kuuldetoru  
ja lastusin wäsinult kushetile. Rattus! . . . . .

. . . . .  
. . . . .  
. . . . .  
Õhtul istusime neljakesi sõõgisaalis ja aru-  
tasime nagu tawalikult, päewaküsimusi. Ma olin wis-  
tisti niiwõrt endasse süwenenud, et Munak tähendas:

„Kas tohib olla nii süngel! Poisimees, aga naise-  
mehe tagasihoidlikkusega.“

Orwus pilgutatas konstaablile paljutähendawalt  
filmi ja muheles.

„Kuule, Harring“, pööras ta kõrwalistuja poole,  
„teen sulle kohuseks walwata Riwisaaare järgi. Igast  
ta sammust annad teada Munakule.“

Harringu õlad liikusid kuiwetanud kehakorpusel ja

ta kõhnal nõol tekkis ilme, nagu tahaks öelda: „Mis see minu asi.“ Harring oli töötatööline, kuid siiski elas muretut elu, sest ta sai oma vanemalt wennaolt igakuulist toetust, n. n. „kriisimaksu,“ nagu ise armastas nimetada. Aastat wiis tagasi hellitas ta südames lootust, et saab detektiiviks. Ta luges rohkesti detektiiv-romaane, uuris kriminaal- ja tsiviilkohtupidamise seadusi, sõlmis juristidega wahelordi ja pidi lõpuks ifegi sooritama eksami mingisuguses „kriminaalametnike koolis.“ Ent saatus ajas oma jonnid. Tas ei leitud küllaldaselt „kriminaalset energiat“ ja ühel ilusal päewal, kui ta tasuta mingisugusel nõudeprotsessil oli esinenud nõudja wolinikuna, tungisid koduteel kallale tööliste rõiwas isitud ja pekfid ta waese-omaks. Järgnesid päewad haiglas, politseiijaoskonnas ja uuesti kohtus, mille tulemusets oli, et Harringus suurenes kättemaksuiha kõigi wastu, kes wähegi seadusepiirest üle astunud.

Ta oli iseloomult kaunis wagane ta temperamendirikkus wäljendus waid puhkudel, kui keegi püüdis oma arwamisi talle sisendada. Siis löid põlema mustad silmad ja ta kõhetu nägu omandas wõitlusilme nagu mõnel kaskaegsel fanatikul.

„Teie tagasihoidlikkus, härra Riwissaar,“ ütles Harring mõneminutilise waitimise järgi, „on sõltum ühest daamist. Ja seepärast,“ pööras ta Orwuse poole, „pole teistel mingisugust alust segada end intiimwahelordadesse.“

„Intiimwahelorrad kellegi daamiga?“ imestasin. „Kes see daam on?“

„Teate ise paremini,“ ütles Harring tõsiselt. Kehitasin õlgu.

„Rogu linn räägib ja teie ei tea,“ jatkas Harring.  
„Arwan, et ma pole selleks kellegile põhjust annud,“  
ütlesin kindlalt.

„Siis poleks teid ka keldrisse lufustatud.“

Seitsin häwitawa pilgu Orwusele.

„Noh, ons' see's kuritegu?“ segas end wahela konst-  
aabel ja keerutas mõtlifult wurrusid. Minu teada on  
teil samuti suhted ühe preiliga.“

Harring waitis süngelt.

„Ormy abiellub warsti preili Magdaga“, torkas  
naljatoonil wahela Orwus.

„Aga kuhu jääb Weera?“ küsis Harring ruttu.

Wõpatusin. Linnas liiguwad jutud ringi minu  
wahekorraft Weeraga. Aga mis on siis selles halba?  
Eks Weera ole samasugune naisolend kui keegi teinegi?

Püüdsin Harringult wälja pigistada kõik, mis ta  
Weerast wõis teada wõi kuulda. Harring waid kehitas  
õlgu. Ega's kellelgi midagi selle tutwuse wastu ei ole-  
wat, kuulujuttude lewikut soodustawat ainuüksi mu  
salapärasus ja osalt ka Weera, kes ilmuwat linna kui  
meteeor ja kaduwat samas ei-tea kuhu. Räägitakse isegi  
et ta olewat Riia jõuka ärimehe tütar. Mina aga ole-  
wat pisut julm, sest Magda... Ja Harring waitis, et  
anda oma sõnadele wajalifst mõju ja kaalu.

Tänu konstaabli taktirikkusele, talbus peagi jutt  
enamifse wiisaastaku õnnestumifsele ja lõpuks puna-  
armeele. Orwus ja Munak toonitasid kui ühest suust,  
et waatamata punawäe ja isegi noorsoo sõjakusele,  
Rõulogude Wenemaa kartwat sõda kui tuld. Sõda  
oleks SSSR-i hukkumine, sõja tagajärjel puhkesid  
sisemised rahutused. Istudes sohwa sügawuses jälgifin  
kaswawa huwiga Harringut. „Detektiwis“ kaswas

järjest rahutus, wiimaks ei kannatanud ta enam wälja ja alistudes oma jonnakale iseloomule, pahwatas:

„Rõukogude Wenemaa ei karda sõda.“

Ta filmad kiirgasid imelikult, tõhetus tehas iga lihas tõmbus pinguli kui startival lühimaajooksjal.

„Inimesega, kes musta peab walgeks ja ümberpöördult, on raske waielda“, ironiseeris Orwus. „Wenemaa sõjalisest wägewusest wõiwad kõneleda waid need, kes ise on olude sunnil kommunistid wõi siis. . . inimesed, kes ei tunne praegu se e a l walitsewat olukorda.“

Harring kargas püsti.

„Ma tunnen wäga hästi praegust Wenemaad!“ hüüdis ta ärritatult. „Tunnen sellepärast et pooldan kommunismi. Näen, teie filmitsete mind umbuslikult. Jah, filmitsege. Ütlefin, et pooldan kommunismi. Kuid teie ei saa mulle enne midagi teha, kui ma pole läinud sõnadelte tegudele. Ma tean, mispärawi wäikekodanlus sünnab enamlust: nad ei suuda sellega leppida, et teiselpool traataeda ei tunta eraomandust. Tean, eelbeldu pole teil enam uudiseks. Kuid teid peaksid üllatama põhjused. Ja need on: ei suudeta loobuda kohwitasist, wälsest kodunurgast, täisnuumatud naisusest, lokaalest, dancinguteist ja igasugustest ballidest. Ei suudeta ühise töömässina üksteise heakäekäigu eest wõideldes läheneda helgemale tulewikule. Tsiui!“

Munal keerutas poolpahaselt wurrusid, kuna Orwus liigutas end färsitult toolil. Puhusin suitsurõngaid lakke ja justkui tahtes kätte ma'sta Harringule ta lähemõttelise ütelse eest mu oletatawast intiimwahekorrast Beeraga, sähwisin:

„Kus on tõendused, et sealpool traataeda peetakse

korrapäraselt finni teie retseptidest?"

Harring silmitses mind kui mõnda tundmatut looma zooloogia-aias. See inimene, kes alati leidis ummikust pääsetee, kes tõendas ka siis, et ilm on soe, kui kraadiflaas näitas 25 pügalat, — see inimene näis olevat kitsikuses. Ent ainult hetkeks.

„Kas tohin teid paluda tulla minuga kaasa? Ma näitaks teile korona-klubis elusat tofumenti.“

Bahetasime üksteisega pilkusi. Muna!, kes oli waielusift kaasalistud tõusis esimesena püsti, mis näitas, et uudishimu on suurem kui laiskus.

Mõne minuti möödudes istusime autos ja fihutasime korona-klubisse.

Klubi asutas 1928. aastal keegi lepproua. Alul oli klubil halb kuulsus. Seda küllastasid igasugused kaardimängijad, elumehed ja halwa kuulsusega naised. 1929. aastal koostati klubi asutajale protokoll, kuna selgus, et seal kaubitseti salaja alkoholiga ja prostitueeriti. Klubile jäi fiiski elu sisse ja mulle astusid klubi etteotsa tuntumad koorefihi ehitajad, päästes seega klubi au ja tõmmates juure rohkesti liikmeid.

Meie sisse astudes walitses klubis elaw tegewus. Estruumis mängiti süwenenult koroonat, kuna n. n. „esimesel mansardkorral“ joodi õlut, wiina ja nauditi ühe wananewa shansonettkauljanna kähisewat „armuluulet“.

Enngisime läbi palju tubakasuitsu ainja waba laua juure, kus seljaga wastu lauda istus üksluiselt keegi sarwprillides isand.

„Härä Andrei Ruskin...“ esitas Harring wõdraft.

Kus ma olen näinud seda suure habemega meesi? Need sarwprillid... Samal hetkel suunis isand oma



pilgu üle sarwprillide minule. Nii tuttawad hiinlase-  
likud filmad...

Ja äkki mulle meelestus segamini paisatud tuba,  
kohwer, hiinlaseelikud filmad. See oli ju Weera „onul“

Ruskin tundis mind nähtawasti ära, sest ta alul  
wabab liigutused olid nüüd aeglased kui liimis.

Istufime ümber laua ja Orwus tellis õlut. Har-  
ring püüdis sarwprillide omanikku milleski weenda,  
mis aga ei õnnestunud, sest juba kolmanda õllepudeli  
korgi paukudes hüüdis Ruskin kähjewa häälega, nii  
et kõik kuulsid:

„Mida ei tea ega taha teada midagi!“

„Aga, härra Ruskin“, manitses Harring, „meile on  
wäga tähtis teada saada teie arwamine.“

„Oma arwamist pean endale,“ ütles Ruskin kül-  
malt ja tühjendas suurte sõõmudega ahnelt klaasi.  
„Ega ma pole mõni rändaw entsüklopeedia.“

Sale oli näha Harringi nutust nägu. Ta tõmbus  
süüdlaselt kõssi ja ei rääkinud „elusa tofumendiga“  
enam sõnagi. Warsti tõusis Ruskin mingisugusel ette-  
käändel püsti ja siirdus wabandades teise tuppa.

Äsja wiibis Weera Narwas, nüüd ilmus lagedale  
Ruskin... Wahest ehk Saschagi elab siin? Küsisin  
Harringult, kas ei ole Ruskin mitte rändkaupmees.

Harring widutas süüdlaselt filmi ja wastas, et  
Ruskin olewat ühe Läti firma kaubapakkuja. Mõni  
tuu tagasi wiibinud ta Wenemaal ja tundwat seetõttu  
ülhästi sealset elu-olu. Mis puutub ta ülewalspidami-  
sesse, siis... ja Harring lõi lootusetult käega, et:  
„eks te ise näe, millises halwas tujus wõib inimene  
wahest olla.“

Mul oli fange tahtmine Ruskiniga weel kord kottu

saada, mispärast jätsin kaaslased üksi ja siirdusin kaubapakkujat otsima. Einelaua-ruumis ei olnud ühtegi hinge, kuna eesruumis peale foroonamängijate polnud ühtegi pealtwaatajat.

Ruskin oli kadunud kui tina tuhka.

**R**ewadpühad lähenesid. Juba woolasid weed ja õhus tundus kergust ning kewadhõngu. Iamad olid muutlikud kui tujukad naised, põhjatuul wingus oma wiimast hulungut kui migreeni haigestunud inime.

Weeralt ei tulnud mingisugust teadet. Nüüd olin taljufindlalt weendunud, et ta oli koos Ruskiniaga ärimatkal. Mispärast ta warjas mu eest senini oma ametit? On's kaubaagent olla autu?

Olgugi et sageli mõtlesin Weerale, hakkas ta pikamisi ununema. Last jäi mu mällu järgi kaunis mälestus, mida ihaldades ja ette kujutades kaotasin alati tajakaaalu. Näen ma teda weel kunagi? Näiliselt püüdsin olla ükskõikne, kuid jeesmiselt tõi see küsimus mulle siiski suurt erutust.

Wiibisin jälle ülepäewiti Kalliste majas. Ent Magdaga juteldes olin üpris hajameelne ja ma tundsin, et ta, olgugi et ei wäljenda, aimab mu meelemuutuse põhjust . . . . .

. . . Rewadkarnawal oli hoos. Päiksetiired suudlesid õrnalt segiwaid inimhulki, õht oli tulwil warakewade häälitlitsusi ja talweunest ärkwestumise kirge. Tännawail ristlesid sõidufid pidustuste palawikus, kodanikud ammutasid ärkawast loodusest uut jõudu ja püüdsid olla muretud.

Wäikeste lastena tormasime meiegi inimkeerisse ja

hingastme mõnuga kopsudesse kaunima aastaja aaret. Sai täna aina mustendas inimesist. Kõik segamini: raugad, lapsed, sõdurid, töölised, ametnikud, naised, mehed... Ja äkki algas rutt kui sipelgapesas. Poolkaares ümbritseti idamaalist rongkäiku. Kõrgel pjedestaalil kanti eksootilist printsessi, ta järgi sammusid koja-daamid, rietatud elewandiluu värwi Chiffonkuldbrokaat skungarnituuri.

„Oh, kui ilus!“ hüüdis Magda hämmastanult.

Edasi liikus tohutu suurtel karkudel ühte linnaisa järeleaimaw pajats. Ta seljale oli kinnitatud hiigelsuur plakat tulikirjadega: „Täna kõik „Ilmarise“ kowadpallile!“

Tükk aega seisime liikumatult paigal ja jälgisime seni rongkäiku, kui see oli silmist kadunud.

Inimest kuhjus täna walle ikka rohkem ja rohkem.

Näis, nagu hakkats elu väljasurewas Narwas uuesti pulbitsema. Siin-seal wõis näha uhkesti rietatud ilusaid naisi, elegandikt rõwastatud mehi ja isegi kõõgitõdrakud ja harimatud teenijad demonstreerisid oma siidkleitide ja mantlite kaunidust ning väljamaa päritoluga kingade wõlu.

„Imestan, kuidas wäikese palgoga wõidakse lubada endale sarnast mõnusust,“ ütlesin Magdale, kes wastuse asemel waid paljutähendawalt naeratas.

Äkki ilmus nähtawale uus rongkäik. Puudustkannatajad töötä töölised, nälgiwad naised ja lapsed... Paigatud ja narmendawad riided, kondised käed, aukuwajunud ja kurnatud nägudel ahastaw meeleheit ja lootusetuse pitsat. Nende meeleawaldus oli wäikne, kuid rõhuw. Noorte naiste kõssis fogud ja laste nurrutsew waade jättis uudistajaille rusutud mulje, näis, nagu maetaks sel ilusal kowadpäewal midagi nii lähe-

daft, ent siiski kauget. Ja siis tõstis keegi rahwahul-  
gast kondise käe taewapoole ja lisendas:

„Selttimehed, kas veel ääua niil?“

Konglängus tekkis hetkeks elawus. Kuuldus sumbu-  
tatud jutuköminat ja siis süwenesid kõik jälle endasse. Nende wäikne alistumine saatusele tegi neid kangela-  
fiks, nad sammusid igauks oma ette, kui galeriiorjad,  
demonstreerides ühiskonna jõuetust ja hoolimattust.

„Vähme“, sosistas Magda walulise ilmega näol.  
„Vähme ja unustame täna kõik.“

„Kuhu?“ küsisin kõlatult

„Karnewalpidustusile“.

Ja mõne minuti möödudes oligi kõik meis unune-  
nud. „Põrgukatlas“ lasime end pildistada, „seaduste  
kõõgis“ jõime sinasõprust ja olime lõbusamad kui tu-  
nagi warem.

„Ormy, sa oled täna nii armas!“

„Ja sina, Magy, nii hurmaw!“

„Profit!“

„Meie armastuse terwiseks!“

Kuldkollane wein tungis üle klaasi ja jõudes kehha,  
erutas waimu edaspidisele lõbunaudingule.

Jazz-bandi helide saatel tantsisime end higiseks ja  
kui olime limonadist küllastunud, liuglesime ringkiigul  
kui wallatud seminaristid.

Barajasti, kui uudistasime purjeriidest telgis faktiri  
kewadlillede kiiret kaswu, tuli me juure Haring. Ta  
näoilme oli täna õige salapärane ja otsiw. Nähes, et  
ma silmitsen arwustawalt ta uut kewadpalitut, wõttis  
ta caesarliku poosi ja lausus:

„Ma olen nüüd detektiiv. Juba teist päewa ame-

tis." Ja mu järelpärimistele seletas ta, ilma et oleks midagi warjanud, edasi:

„Olen kaitsepolitsei teenistuses. Saan taunis head palka. Te ju olete, härra Riwiisaar, lugenud ajalehetedest, et wiimastel päewadel pörandaaluste tihutustöö Narwas muutub üha intensiivsemaks. Waat', minu ülesandeks jääbki nüüd töötute järelewalwe ja spionaasch wabrikutöölaliste seas.“

Ja wähe elawnedes, jattas edasi.

„Waadake seda fahiiri seal. Teie ja kõigi teiste arwates on ta täiesti ilmsüütu inimene. Minu teada on ta aga pörandaaluste käsilane. . .“

Ja äkki nähes, et lobab kõik saladused wälja, seletas:

„Wiimase wiie kuu tessel on rahulolematuus töölistonnas järjest tõusnud. Kõigi andmete järgi otsustades võib eeldada, et komintern on maksma korra urgitsetjate ülepiiri saatmist suurendanud. Kuid seda tuleb tõkestada. Tuleb wõtta käsilale karmimad abinõud. Teie wististi juba lugesite, et eile wangistati Jaanilinnas keegi Iwan Burow, ametilt nahatööliline. Teda kahtlustati tihutuskirjanduse lewitamises. Eile õhtul taheti ta süütdenduste puudumisel aresti alt wabastada, ent siis segasin wahela mina ja tein riigile esimese kogu. Wõtsin wenelase otsemaid riistule alla. „Sinu ilma-waade?“ küsin. „Puhastwerd sotzialist,“ wastab küsitaw. „Kas tunned Marksi?“ „Jumaluke, millest te arwate, et tunnen!“ kahwatab nahatööliline: „Pole teda unesti näinud, ausõnal!“ Uhaa, nüüd oled sa mul käes, wenne, mõtlen endamisi ja konstateerin waljult: Kui sa Marksi ei tunne, siis oled pörandaalune.“ Mees jõulitab hirmunult filmi ja waitib. „Ja nüüd,“ jattas ülekuulamist, „kes sa oled ametilt?“ „Nahatööliline“, piuf-

sub wenelane. „Kas kirjandust loed?“ „Ei mul selleks aega ole,“ tõrjub mees käega. Haa, mõtlen, ja wenenas ära arwa, et sa üksi oled kawal. Ja küsin: „Mida ei loe?“ Mees waitib wiiru ja wastab siis erkfalt: „Miks ei loe. Ma uurin ülepäewiti piiblit!“ „Noh, siis sa oledki ju kihutuskirjanduse lewitaja“, pörotan waljult. „Sinu kirjutatud on ka lendlehes üleskutse, mis algab sõnadega: „Aastafadu on töölisti waos hoiatud burshuide poolt leiutatud piibliga. .“ Ja nahatöeline Iwan Burow paigutati uuesti trellide taha.“

Magda ei suutnud naeru tagasi hoida, kuna mina patmutasin wärskele detektiivile julgustawalt õlale. Harring sai sellest justkui ergutust ja seletas tiiwustatult edasi.

„Kas mäletate, kui mõned nädalapäewad tagasi istusin teie juures ja kaitsefin südilt kommunismi? Siis ma olin tööta ja täiesti pahempoolse ilmawaatega. Nüüd olen aga enamlaste ägedam wastane. Teate, millest see muutus? Ei tea? Noh, siis ma seletan: teid, härra Riwisjaar tuntakse linnas kui warandusega inimest. Oletame nüüd, et ühel ilusal päewal põleb teie kinnitamata maja maani maha ja teile jääwad selga waid üliriided. Urwestades praeguse kitsa ajaga tööd teie kufagilt ei leia ja warsti jõuate seisuforrani, kus taote rusikaga wastu rinda ja ütlete: „Küllalt. Töötute seisuforda tuleb parandada.“ Edasi lähleb kõik imekiiresti. Teid hakatakse toitma igasuguste lubadustega, kui olete nupukas inimene, ahwatletakse isegi rahaga ja teist saab puhastwerd kommunist. Siis tuleb pööre: ihnus onu sureb ja pärandab teile 5000 krooni ning suure kiwimaja. Olete jälle jõudnud haljale oksale ja teil ei tarwitse enam pead murda, kas Lenin ennus-

tas eelsurma töölistkonna peatset wabanemist kapitalismist wõi mitte.“

Mu filmi ette tõusis töötute rongkäik, lahjad ja mõtlilikud näod, wäsinud lõnnak. . .

„Arwate, et toimiksin tõesti nii?“ ütlesin pahaselt. „Rindlasti“, muheles Harring. „Ainult, kui teid enne ei areteerita. . . Nagu juhtus Munafuga.“

„Konstaabel Munaf?“

„Nojaa. Kas te siis ei tea? Ta kõrwaldas kahe kuu jooksul üle 3000 krooni wõõrast raha ja wiimaks puudujäägi warjamiseks wõltsis wekslile ühe oma ülemuse allkirja. See on ju nii inimlik, härra Kiwissaar! Näidisajal tunnewad weksliwõltsimist, kuritarwidust, patu-elu ja altkäemaksu kõik kodanikud, alates „lihtsurelituga“ ja lõpetades kõige kõrgema ülemusega.“

„Meie ring on kaotanud ühe liikme“, ohkas Magda murelikult. Ja kasutades ära mu üllatusest sõltunud pausi, hakkas Magy meelitama Harringut oma ringi.

Tuju oli kadunud. Tundsin, et minagi pole kaugel weksliwõltsimisest. Äri läks päew-päewalt halwemini, kodanikud tarwitafid oma sisetulekuid waid esimese järgu tarwete ostmiseks. Mina aga ei armastanud elada kitsalt ja imestasin alati, kui kuulsin, et mõni kogub mustade päewade jaoks raha. Milleks seda, arustasin siis. Kroonikursus wõib langeda, pank, kus raha hoiul, wõib laostuda ja ega's pifanäpumehigi tänapäew wähe ole. Üks wähe mõlkus peas isegi mõte, laenata suurem summa kallastelt, ent siis mõtlesin Magdale ja see kawatsus haihtus sama ruttu kui wõrsuski.

„Ormy, sa jäid nii murelikuks?“ haaras Magda mu käest linni ja püüdis tabada mu pilku.

„Olen wäsinud,“ waletasin naeratades.



„Härra detektiiv“, pööras Magda Haringu poole.  
„Kas saadate meid?“

Haring nõustus. Ta võivat ju pärast jällegi tagasi tulla, tal ju waba sissepääs.

Südalinnas astusime wõdrastemajja ja lõunatasime. Haring arutas oma söögikunsti ja piirdus seejuures waid õllega. Siis kadus ta tunniks ära ja kui ilmus tagasi, seletas, ta interwjueris ajakirjanikuna wõdrastemaja omanikku. Selles wõdrastemajas olewat rohkesti liikwel kahtlast elementi. Üks tüüp jõudnud alles täna hommikul siia ja sarnanewat wälimuselt üliwäga komissarile.

„Oh, kui mul oleks rohkem wõimu!“ ohtas ta lõpuks kui ligemise matusel.

Kui wäljusime, oli juba pime.

Rüütli tänawal lahkus Magda ja me jäime üksi.

„Mind piinawad hirmsad eelaimdused,“ katkestas Haring waitust. „Tont teab, olgugi et ma pole arawereline, tunnen siiski, et midagi on tulemas, mis wõib tuua muutusi mu ellu. Mõni päew tagasi nägin imelisi unenägu. Seisin käestjalust seotuna tohutu suure katla ees. Ruumis oli erepunane walgus justkui usklike pörgus. Ja mis ma näen? Suure musta habemega mehemürakas keerutab lihahakkimise masinat. Masina teisest otsast immitseb weripunaseid lihatükke, filmi ja soolikaid. Siis ilmub kohale teine lihunik ja haarates palgipaksuse halwaks läinud worstikamaka, litsub selle masina awausest sisse. Keegi nägematu haarab mu kõrist finni ja hakkab rebima nahka liikmetelt. . . Ja siis ärkasin. Äfui, milline jõledus! . . .“

Ja Haring pahwatas sunnitult naerma.

Raekoja ees seisatusin.

„Wõtan auto,“ ütlesin „teie lähete tagasi?“

„Pean minema.“

Istudes autosse nägin ta kõhetut kogu kadumas põiktänawasfe.

Warsti peatus auto mu elamu ees. Maksin arwe tinni ja pidin juba awama ukse, kui äkki nägin, et mu kabineti aken läks walgeks. Reegi liikus kabinetis elekt-rilambiga. Wahest ehk Orwus? Ei, tema küll mitte, sest ta ei lubanud täna üldse minu juure sisse astuda, pealegi ta oleks keeranud põlema elektri. Aga kes siis?

Ärasõitwa automootori põrisedes kadus aknalt wal-gus. Wargab?

Pimedas esitus tõmbasin igaks juhtumiseks brau-ningus kuuli rauda ja ruttasin trepist ülesse. Tifutule walgel awasin ühe ukse teise järgi ja seisin wiimaks kabineti ukse taga. Kuulatafin. Waihus. Siis tõmbasin ukse järskult lahti ja keerasin harjunud käega põlema elektri. Kabinetis ei olnud inimhingegi. Kõik asjad olid omal kohal, kadunud ei olnud midagi. Mis pidi see tähendama? Hallutsinatatsioon?

---

Sõesti, Reet üllatas. Tallinna postitemplit kandew piff kiri teatas sellest, et ta on oma elulaewutese tüürinud abielusadamasse. Kirja lõpus ta wabandas, et ei teatanud mulle sellest warem:

„...ja seepärast keeldus Urwed kategooriliselt kokku kutsumast sõpru ligidalt ja kaugel. Talle kunagi pole meeldinud kärarikas seltskond, pillerkaaritamine alkoholi-uimas ja järeletehtud lõbusus. Lõpuks nõustusin ka mina, sest majanduslik seisukord polnud meil kunagi olnud hiilgaw, pealegi, milleks koormata teisi liigsete kulutustega. Ja nii jäigi.

Lähemal päewil kawatseme sõita Tartu. Seal elawad Urwedi wanemad ja ma soowiksin nii wäga neid uuesti näha.

„Sa küsid, kes on Urwed? Do ta on wäga tubli poisul! Kuid tal pole oma elus wedanud ja nüüd, abielludes minuga, räägib, et see on ainus õnn, mille ta oma elus läbi elanud.

Kui sul, Ormy, on kannatust, pehmendan ma oma süü su ees ja jutustan mõnda ta elufäigust.

Ta sündis Ukrainas wäljarännanud eesti põllumehe pojana. Ta mälestuses on uduselt püsinud mõningad üksikasjad: lohkawad tubakaistandused, imeselge külm kuu, ukrainlaste heasüdamlikkus. . . Wanemad surid warakult ja nii anti ta õige noorukesena kellegi wana eide kaswatada. Nüüd algas ta okfaline elukäik „Arjahti“, nagu hüüti ta eestkostjat, oli äkilise iseloomuga ja pek-

Is sageli wälkest Urwedi sellise ägedusega, nagu oleks olnud kaalul fogu maailma kurjuse wäljastutamise. Urwed kannatas kõike seda ja märkas, et „Arjahti“, olgugi et ei töötä, elab jõukalt. Pea iga päew külastasid ütti kõitsugu isikud, kellele eit andis juua igasuguseid jooke ja pobises nõiasõnu. Ühel õhtul, kui Urwed oli joogi keetmisel abiks, plahwatas segu katlas ja ta sai raskeid põletishaawu. Ta paranes tänu „Arjahti“ rawitsemisele õige jõudsasti. Mõõdusid aastad. Wiimaks awanes soodne juhused ja ta põgenes ühe wastutuleliku talumehe wantril kodupaigast. Eftis seejärele ringi Sise-Wenemaa külades ja sattus lõpuks kellegi maamõdtja abilisenä Pihkwa linna. Jälle mõõdusid aastad. Siis tuli rewolutsioon ja murrang ta Urwedis, kes wahopeal oli jõudnud jõukale järjele. Rewolutsionäärid nägid temas „tööliklassi furnajat“ ja heitsid ta wangikongi. Peale kaheaastase waewlemise rōskes allmaa keldris õnnestus tal wiimaks tõendada oma alibi ja ta wabastati. Kuid elu muutus alatiste tagakiusamiste tõttu üha wäljakannatamatuks. Ühel õöl, kui GPU agentide poolt korraldati uusi läbiotsimisi, areteeriti Urwed. Tal õnnestus pimeduse kätte all uuesti põgeneda. . . kuulihawaga käewarres. Ta oli redus ühes piiriäärtes külades seni, kui Peipsi külmetas finni ja tuli siis õige hõlpsasti üle piiri Gestisse. Ta toimetati Narwa ja istus jälle, kui ülepiirijooksik, kolm kuud tresside taga. Wabanedes sõitis ta Tartu, kus tutwunes ühe elatanud abielupaariga. Nad said ta eestkostjaks, muretsefid talle toha Tallinna ja siiani nimetab ta neid: „mu kallid isak ja emak.“

Do, Ormy, ta on niidõrt palju kannatanud oma elus! Sageli räägib ta niidõdi: „Kallis Keet, praegu

oleme küll õnnelikud, ent kui kauaks? Kas ei too lähemad aastad uusi wintsutusi, uusi pettumusi elust?" Ja wististi ka seepärast ei soowinud ta erilise pidulikusega tähistada seda me elus nii tähtsat päewa, waid eelistas waikest, üksteisest arusaamise olestelu.

Sa, Ormy, muidugi mõistad ta hingeelu ja ei ole pahane minule, et waitisin. Magda teadis küll mu peatsest abiellumisest, kuid ma tegin talle ülesandeks sulle sellest mitte sõnagi lausuda. Ja võib-olla, nii oli parem.

Sinu wiimased kaks kirja sain kätte. Tahaksin wäga näha, mismoodi see sind wõlunud Weera wälja näeb. Olen nii sageli mõelnud sinu wiimasele seiklusele ja kardan seepärast, kas ta pole mitte mõni naisaferist, kes mõnesugust sihti taotledes püüab sind wõrgutada. Ega's ja teda ometi ei armasta? Wiimati kirjutasin oma kahtlustest ka Magdale (sa muidugi pole kuri, eks ju?) ja tema, waenekene, oli päris hirmunud. Ta kirjutas, et ei mõista, kuidas sa, Ormy, wõid tuulispeana armuda igasse wastutulijas, pealegi, kui see wastutulija on kaudselt segatud su lufustamisesse keldrisse".

Järgnes rida õelikke manitsusi.

Nüüd teadsin, kust Magda sai oma andmed Weerast. Oh, need naised!

„Gerik!“ hüüdsin teise tuppa awades ukse, „tule wiiwuks jii.“

Ormus oli täna näilikult õige wäsinud. Juuksed kräpsus, habe ajamata, logu oma olemuses tuletas meele närtsinud lootoslille.

„Oled haige?“ küsisin osawõttlikult.

Ormus lõi pahaselt käega:

„Abieluinimeste haigus. Eile pummeldasin kufagil hilisööni ja kui koju jõudsin, sõnelesin Elleniga kuni hommikuni. Kui veel nii edasi kestab ja mu vabadust piiratakse, olen sunnitud Nõukogude wabaabielu ideed omistama.“

„Gerit“, küsin tõsiselt, „kas sa Magdaga pole wiimati koos olnud?“

„Ei“, — wenitas Orwus.

„Kas sa ei tea, mida ta on kuulnud minu wahetorras Beeraga?“

„Ei.“ Ja wähe mõeldes, lausus:

„Minu arusaamise järgi teab ta sama palju kui sinagi.“

Süwenesin mõtteisse.

Lõpuks löin lootusetult käega ja muutsin kõneainet:

„Gerit, mis tella ajal sa eile lahkusid siit?“

Orwus mõtles weidi.

„Kell oli 8.“

„Mispärast jätsid ukse lufustamata?“

„Oh, Jeesuse,“ imestas Orwus. „Ukse keerasin ju luffu!“

„Aga ta oli ometi lahti.“

„Lahti? Ei wõi olla! Mul on selgesti meeles, et keerasin wõtit lufuaugus kaks ford ringi.“

„Siiski, kui ma eile õhtul koju tulin, leidsin, et uks oli awatud.“

„Noh?“

„Ja keegi tundmata asteldas kabinetis elektrilambi...“

„Kes see oli?“

„Ei tea. Kui jõudsin kabinetti, oli walgus kustunud

ja eest ei leidnud kedagi.“

„On midagi kadunud,“ muutus Orvus ärevaks.

„Mitte midagi. Just see asjaolu mind painabki.“

Orvus vaikis ja ütles siis süüdlaselt:

„Sa olid ehk joobnud?“

Saatsin talle ähwardawa pilgu.

„Joobnud ehk olid sina, kui jätsid ukse lukustamata“.

Orvus tõstis närwiliselt tooli ja asetades selle laua juure, ütles:

„Tõesti, ka mina arvan, et me mõlemad olime sel päeval karsked. Paar päewa tagasi nägin minagi kummalist walgust kabinetis aknal. Jättsin seekord nägemuse enda saladuseks.“

Ujasin kõrwad kiffi:

„Õõsel?“

„Ei, kell wõis olla 7.“

„Ja kus mina wiibisin?“

„Wististi koosolekul.“

„Mida sa nägid?“ Jutusta lähemalt.“

„Unustasin ateljeesse oma portfelli. Lähenedes majale märkasin oma imestuseks, et keegi on ateljees. Aknad olid walgustatud. Siis muutus jälle kõik pimedaks ja sähwisid uuesti walgusekiired. Teadsin, et sa wiibid kodust eemal, mispärast mu pead läbistas mõte, wargad! Siilisin ettewaatlikult üles ja sattusin ateljees wastamisi pikakaswulise kõhetu tüübiga. Wälklikest kustutas ta taskulambi, ent mina olin kärmem ja keerasin põlema kõik elektrilambid. „Mis te siin teete?“ küsisin. „Kas te olete härra Kiwissaar?“ ütles tundmatu ja nihutas osawalt laiaäärelise kaabu filmile. „Ei“, lausufin, „minu nimi on härra Orvus.“ „Ma tahtsin härra Kiwissaarega kokku saada“, jatkas tund-

matu. „Mis te temast tahate?“ — „Mul on vaja temaga nelja silma all rääkida.“ „Kuidas teie fiske saite?“ „Uks oli ju awatud“, ütles tüüp kindlalt. „Ja mida te otsisite elektrilambiga?“ „Ei midagi. Imestasin ainult, et toad on pimedad“. Mida pidin ma tegema? Sellal arwasin tõesti, et see on mõni su tuttaw, mis pärast saatsin ta aupakkumisele uuesti wälja.“

„Halwasti tegid“, ironiseerisin. „Inimene tungib hilisõhtul majja, ja sa lased ta naivseltsi ära kui wastu sündinu. Lubas ta tagasi tulla?“

„Ja. Ta ütles, et külastab sind lähemal päewil uuesti.“

„Nojaa. Eile ta wististi tegigi teise wistidi. Imelik, et just sellal, kui kedagi ei wiibi majas. Kas sa pole märganud, et midagi on läinud kaotsi?“

„Siiani küll mitte.“

Astusin ärritatult mõne sanamu toas edasi ja sööstsin siis ateljeesse.

Arwasin seinakapi, kus Orwus hoidis rohupudeleid, wõtsin sealt suure sinise kausta ja otsisin seni, kui leidisin ühe Narwas kõmusunnitanud protsessi ära traja. Tokumendid olid, Jumal tänatud, alles.

„Erik!“ hõikas.

Orwuse ilmudes ulatasin talle kausta ja küsisin:

„Oled sa kausta kallal läinud?“

„Ei.“

„Aga keegi on paberid segamini ajanud?“

„Mina küll mitte. On seinakapp lukustatud?“

„Ainult haagistatud.“

„Wõimalik, et eilne tüüp tundis su paberite wastu huwi?“

„Wäga tõenäoline. Nüüd taipan, et mu salapära-



sed külastajad ei kuulu mitte pikanäpumeeste hulka, waid neile on ülesandeks tehtud tutwuneda minu tofumentidega. Edaspidi seame erilise walwe sisse, et sisetungijad tabada ja neilt selgust saada.“

Drwus nõustus. Leppisime omawahel kokku, kodust äraolekul ootamatuid rewideerimiskäike ette wõtta .

Ent me wastased olid meist kawalamad. Nädala tselstel wiibisin pea igapäew wöörsil, tegin tuttwatele külastäike jne., ja igakord, kui jõudsin koju, ei märganud enam midagi kahtlast.

**R**ewadpühini jäi waid mõni päew. Tööd kuhjus rohkesti kokku, mispärašt töötasime ateljee tagakambris sageli hilisööni. Orwuse soowil olin ma omal ajal wallandanud kõik abilised ja nüüd töö kuhjudes, luges ta oma kohuseks näidata, et saame wäga hästi läbi ka kõrwaljõududeta.

Ühel õhtupoolikul, pärast seda, kui olin magneesiumi walgel sooritanud ühe foto ja pidin siirduma kabinetti, heitsin juhuslikult pilgu täna wale.

All kihwas ja kees rahwas. Tulipunktiks oli wäike ajalehepois, kellelt osteti õhinaga eritelegramme. Nähtust muutusin niiwõrt uudishimuliseks, et otsisin jalamaid Orwuse üles ja käsutasin ta täna wale. Mõne minuti möödudes oli ta tagasi, wäliselt natuke ärritatud ja tõsine. Minu järelepärimisele ulatas ta waitides eriwäljaande. Mida enam lugesin, seda suuremaks kaswas uudishimu ju rahutus.

### „Roim Kolmainuse täna wal.

Möbleeritud toas tapeti Läti kaubaagent.

Täna kl. 5 õhtul leiti Kolmainuse tön. nr. 14 möbleeritud toašt tapetult Läti kaubaagent Andrei Ruskin, 52 a. wana. Roima awastas tapetu passinaise Karus, 48 a. wana, kes peale mitmekordse koputuse leidis lukustamata ušt awades eest jubeda pildi. A. Ruskin lebas selili kushetil, ta lähedal maas wereoja ja werega mäördunud sohwapadi. Arsti ja ametiwõimude saabudes selgus lähemal järelewaatusel, et õnnetu oli alul ära kägistatud ja siis lõpuks noaga rinnast haawatud. Tagatuba oli segamini paisatud, sein seal wedelefid mitmesugused paberid ja dokumendid.

Roimarite jälgi ei leitud. Imelik on asjaolu, et majaperenaine, kes elab teisel korral, ei kuulnud surmaeelse võitluse müra. Et aga U. R. on tundmata roimaritega võidelnud, näitavad kõik asjaolud. Asja uuritakse.“

Ulatasin eriväljaande Orwusele, kes seisis mõltikult afna juures.

„Olen sest loost üliwäga huwitatud“, ütlesin. „Sõidan otsekohhe kohale; kui keegi peaks minu järgi pärima, palu oodata, olen umbes tunni aja pärast tagasi.“

Mõne minuti möödudes peatus taksoauto Kolmainuse tänawal maja nr. 14 ees. Kohkesti uudishimulikke segis edasi-tagasi, majawärawa najale toetudes seisis flegmaatilise ilmega pikakasuline fordnik. Seisin wiiru kahewahel olles paigal. Maja oli ühefordne ehitus ja näiliselt mitu aega remonteerimata. Kaks eesriietatud akent wiisid tänawale, kuna üks, nagu wõisid näha läbi poolenisti awatud värawa, oli õuepoolne. Tahtsin sõnalausumata lipsata õuele, kuid fordnik tõmbus wälkkiirelt wirgu ja peatas mind kahtlustawa küsimuslega:

„Ruhu lähete?“

Seletasin, et tunnen mõnesugustel põhjustel huwi tapetu wastu, mis pärast soowiksin lähemalt roima paika näha.

„Mulle on keelatud põhjuseta inimesi sisse lasta.“

„Aga mul on ju mõnesugused põhjused olemas,“ püüdsin edasi wäita.

„Ei saa“, oli lafooniline wastus.

Seisin nõutult paigal. Keeld tegi mind weel jonnakamaks.

„Mul on waja tungiwalt kriminaalametniklega rääkida,“ pöördusin uuesti fordniku poole.

„Mis asjus?“

„Ma võiksin anda mõningaid juhtnööre roimarite tabamiseks.“

Kordnik filmitsees mind mõttlikult ja paistas siis, nagu tahtes wabaneda tüütawast kärbsest, laia liigutusega õue wärawa awali.

Talistasamatult jõudsin koridori, awasin pikkamisi ukse, mille tagant kostis jutukõmin ja astusin tuppa. Soas wiibis seitse inimest: arst, kaks kriminaalametnikku, üks politseinik ja ajatirjanikud. Ajatirjanikud jutlesid elawalt arstiga, kes tõsi näoilmega andis mingeid seletusi. Minu ilmudes pöördusid kõikide silmad uksele ja üks kriminaalametnikest, keda isiklikult tundsin, ulatas mulle terwituseks käe. Nähes ta küsiwat pilku, seletasin, et olin tapetut paar korda waremalt näinud, mispärast tärkas huwi roima wastu. Kriminaalametnik noogutas peaga ja wiibates mind kushetile lähemale, eemaldas laibalt lina.

Wõpatusin. . .

Ruskin lebas seliti samas asendis, nagu leiti. Üks käsi oli pigistatud rusikasse ja asetsees kägardatult külje all. Westi ja rinnaesise wahelt immitsees hangunud werd, triibulised püksid olid parema jala kohalt lõhti kärjastatud. Laelambi ähmane walgus langes laigulisele ja kriitwalgele näole, milles hiinlaselikud kitsad, klaasistunud silmad jätsid õudse mulje. Suur must habe oli kräsus ja kaela ligi pressitud kui tofukoonal aampalgi wahel.

„Alul kägistati, pärast pussitati“, ütles kriminaalametnik tasa. Kui ta asetask lina uuesti laibale, märkas ta peatsis farwprille.

„Kas kahtlusealusena pole veel kedagi areteeritud?“ küsisin.

„Ei. Täna toimitud ülekuulamine pole annud seni veel mingeid tulemusi. On oletusi, mis vihjavad sellele, et siin on tegemist röövromaga. . . ent praegu on sellest warajane rääkida. Muide, teie tunnete tapetut?“

Jutustasin talle, mõningaid asjaolusid warjates, kuidas kohtasin teda Tallinnas, siis hiljem koroonaklubis. Kriminaalametnik kuulas mind suurima tähelepanuga ja kui waikisin, küsis:

„Teie räägite, et Harring tundis teda? Hm, see poiss polegi siis nii rumal, kui wälja näeb. Meile ta rääkis, et pole sarnast inimest Narwas warem kunagi näinud. Uwaldas isegi arwamist, et tapetu wõis olla mõne wõõra riigi kodanik.“

Ujakirjanike westlus oli lõppenud ja et mitte enam koormata ametiwõime oma edasiwiibimisega, lahkusin nendega koos. Uksel heitsin weel kord pilgu tagasi. Arst oli istunud laua taha ja tähendas midagi märkimisku, kuna kriminaalametnikud sorteerisid põrandale laiali paisatud pabereid.

Wahepeal tänawale oli uudishimulikke juure kogunenud ja mul kulus rohkesti aega, enne kui jõudsin järgmise tänawa nurgani.

Rüüd olin rahuldatud. Tapetu oli sama inimene, keda õppisin Weera külastamisel Tallinnas tundma. Kuid kes olid roimarid?

Rabinetis leidsin eest Harringu, kes mu sisse astudes justkui wedrudelt fargas piisti.

„Dotan juba kümme tundi!“ hüüdis ta elawalt. Kuiwetanud kõhn nägu omandas seejuures haiglaseliku puna.

Dotamata mu wastust, jatkas ta elawalt:

Olete juba kuulnud? Roim... Ah, tulite just sealt? Roh, see on väga hea. Kergendab märksa mu seletust. Mis teie arwate, härra Kiwisjaar: inimest puuakse ja pusitatakse lausa päewa ajal ja keegi ei tea ega pole kuulnud teps mitte midagi. Teie imestate, mispärast tunnen huwi selle saladusliku loo vastu. Do, mul on selleks mitmesugused põhjused! Esitets olen kindlasti weendunud, et siin pole rõõwroimaga tegemist. Mängus on poliitika, Kolmainuse tänawa roim on poliitiline weretöö. Mis, kahtlete? Kehitate õlgu? Uga mõelge ise ja otsustage: rikas, ma rõhutan just sõnale rikas, kaubaagent sõidab Lätist Eestisse, jõuab Narwa, kus teda keegi ei tunne ja leitakse ühel ilusal päewal tapetuna. Särelwaatusel selgub, et ohwri kirjutuslaua laekasse on jäätud alles 8000 leedu litti, üle 10.000 läti lati ja paarikümmend tuhat eesti krooni. Kulduur, hõbedast paberositoos — kõik on alles. Mispärast ta surmati? Et midagi on otsitud, seda näitawad pörandale laiali pillutud paberid ja kadunu awatud kohwer, millest pesu wälja wõdetud ja puruks käristatud. Tähendab: midagi otsiti, raha ei warastatud, ent inime ne surmati. Pealegi mitte kodumaal, kus tal

wõisid olla waenlased. Sellest päris loogiline järeldus: poliitiline roim. Teisets, mispärašt mind see lugu huwitab, on asjaolu, et wõin selle loo niitide hargnedes sattuda kommunistliku fihutustöö organiseerijate jälile...

Orvus, kes istus jalad laiali tugitoolil ja kuulas üleolewalt, katkestas ta kõnewoolu:

„Sa näed isegi seatapmises poliitilist weretööd“.

Harringul jäigi suu lahti. Silmitses mõttetu näoilmega wahesegajat, nihutas end rahutult toolil ja jatkas siis elawnedes weel südikamalt:

„Tean, kõik on minu wastu. Rääkisin kriminaal-ametnikuga, nad on kaljukindlas arwamises, et Kolmainuse tänawal on sündinud rööwroim. Ometigi pole asi nii. Raugeltki mitte. Oletus, et Ruskiniil wõis olla rohkem raha ja leitud summa oli jätetud kaasa wõt-mata filmatirjaks, on werewaene. Ja muu seas,“ Harring tasandas häält, „alles eile wiibisin Ruskini juures. Mees oli silmnähtawalt rufutud meeoleolus ja ootas oma juure ühte kutsumata külalist. Ta rääkis õige wähe, jõi waid wiina ja tundis mu lahkimisest rõõmu. Haa, roimarit ju ei oodata! Muide, asetasin küsimuste risttule alla ka majaperenaise. Imelik naine: tüse kui Lutheri aam, ent liigutused seejuures nooruslikult kerged. Nojaa, tean, tean, ja, Gerik, tahad öelda, et täielik wastand minule... Nii-siis: minu küsimisele, kas ta teab, külastas üürilist sel hommikul wõi eelmisel päewal keegi, wastas perenaine upsakalt: „Olen ma ööwaht? Olles aus inimene, arwan, et ka teised on samasugused, mispärašt ei harrasta jeda õilsat sporti, walwata oma üüriliste järgi.“ Mul kargas hing täis. Ometi, findrinahk, kohtasin teda eelmisel päewal õuel. Korjas parajasti jäätanud pesu nõö-

ridelt ja oli uhke oma moestläninud liihitefele põlwee liikule. „Aga mind olete warem näinud?“ kähwatasin. „Mitte pole au olnud tunda“, wastas kuraasikalt. „Mis te sel ajal tegite, kui all tapeti inimene?“ esitasin järsku küsimuse. Kehastatud aam pööritas wõikalt filmi ja oli tükk aega keeletu. Wiimaks hakkas keel suu-õõnsuses liikuma ja ma kuulsin häält kui tõrre põhjast: „Armuline härra, millal siis inimene tapeti? Teie ehk teate kellaaega?“ Nägin, et olin teinud wea, mis- pärast ütlesin: „Süwa, jätame selle. Kas kuulsite kella 4 ja 5 wahel mingisugust müra, rääkimist wõi wõitluse müdinat? Perenaine wõikis pisut aega ja ütles siis: „Umbes kella 4 paigu kuulsin alt raadio- muusikat. Muud ei tea midagi.“ Sentimentaalsed mõrtsukad, eks ole? Järgmine, keda kuulsin oma algatusel üle, oli passinaine Ulwiine Karus. Mitte just wanawõitu, kuid hambutu eit. „Ei mina, kulla saks, tea midagi,“ kullus ta wadistama. „Pidin härrale teewett wiima, awasin ukse ja olen siiani keeletu...“ Kolmainuse tänawa lihakarnist sain teada, et inimesi liikus kella 4—5 wahel tänawal õige rohkesti ja midagi iseäralikku ei nähtud. Ent mulle aitas sellestki. Olen weendunud, et tegemist poliitilise roimaga ja selle loo lahendamise wõtan teiste kiuste kindlasti enda peale. Tulewik näitab, kel on õigus“.

„Mis te's kawatsete teha.“ küsisin.

„Olen päris awalik, härra Kiwissaar. Kas te ei laenaks mulle 100 krooni. Ainult mõneks päewaks“.

Ja nähes minu tõsinewat nägu, lisas kähku juure:

„Tahan Lätti sõita. Riias kogun andmeid Rustini kohta.“

Parandamatu tuulispea, mõtlesin endamisi. Ent



fiis meelestus, kuis Weerat jälgides sattusin Tallinnas ühe maja koridorile, kuis kuulsin surmaeelist röögatust, nägin tuppä joostes sarwprillide omaniku kahwatut nägu ja järeldasin Sascha trotslikust kohtlemisest, et miski pole korras. . . Ei, võib-olla Haringul on osalt stiiski õigus. Võib-olla sesse loosse on segatud Sascha ja tega jälgides saaksin lähemaid andmeid Weerast.

„Hea küll, ma toetan teid. Kuid tingimusega, et igast oma sammust informeerite mind. Sõidate juba lähemal ajal?“

„Jah, ülehomme.“

„Lahkudes Haring oli filmnähtawalt rõõmus ja tuietus jalgel kui joobnud.“

Dawus ootas, kui uks läks tema järel finni ja ütles:

„Jumalale tänu, et sihufesi inimesi on maailmas wähe. Wastasel korral teeksite kõik lollusi, mida ei lunasta isegi 100 krooni.“

---

**S**ärgnewatel päewadel lugesin õhinaga ajalehti. Rõõbiti teadetega, mis kõnelesid kommunistliku tihutustöö hoogsanemist, ilmusid märklused roima kohta Kolmainuse tänawal ja ma tegin südilt kokkuvõtteid ning lõikasin välja kõik roimasse puutuvad teated kui kirjlik wanawara kolleksionäär.

Wäljalõigete, Harringu ja tuttawa kriminaalametniku seletuste põhjal sain nüüd selge pildi Ruskini tapmisest.

Andrei Ruskin oli ametilt kaubaagent ja Läti alam. Rogutud andmete põhjal sõitis ta Gestisse wiis kuud tagasi, elades suuremalt osalt Tallinnas, kus sõlmis tutwusi teedeministeeriumi ametnikuga ja importfirmade omanikuga. Iseloomult ta oli kinnine ja õige tagasihoidlik oma wäljendusis. Narwas tundsid teda pealiskaudselt keegi suuurtööstur Andresson, linnaametnik Ermo ja referwkapten Arguste. Tööstur Andressoni seletuse põhjal kaubaartiklite müük tal siin ei edenenud, mispärast jageli toonitas, et sõidab lähemal ajal wäljamaale. Saatuslikul päewal olnud ta üpris rõhutatud meeleolus. Kella 12 paigu käinud pangas ja postkontoris. Urwatawasti lähetas ta kellegile postiteel raha. Edasi teda enam ei nähtud.

Ametiwõimude arwates sündis roim kella 4 paigu p. l. Mõrtsukatöö saatis oletatawasti korda üks inimene. Ta tungis märkamatuks õue kaudu tuppa ja ohwri ning sissetulija wahel tekkis sõnawahetus. Lõpuks, juhtides millegile tähelepanu, kargas roimar ohwri

seljataha ja kätkestas seni, kuni kätkestataw heitis hinge. Seejärelle toimetas laiba kushetile ja löi igaks juhtumiks pussiga weel rindu. Kohtuarsti arwates wõis mõrtsukas Ruskinit kätkestada ka sel ajal, kui wiimane askeldas raadio kallal. Edasi otsis mõrtsukas midagi ohwri paberite seast, kuid arwatawasti wajalikku ei leidnud, mida tõendab lahtikäristatud pesu. Koimarist teati waid nii palju, et ta oli tugewajaduline ja brünett, mida tõendasiid furnu küünte alt leitud mustad juukselarwad. Kuid need wõisiid wäga hästi olla ka Ruskini omad.

Pühade laupäewal saabus Haringult lühike kiri, milles ta teadustas, et kõik asjaolud wiitawad poliitilisele weretööle. Ruskinit peetud ka Lätis filmas kui kahtlast indiwiidi, kes olles mitu aega töötanud, olnud alati rahamees ja osanud laia elu elada. Wiitawis elanud ta wõõrastemaja „Imperialis“ koos kellegi Aleksander Awerjanowiga, kes hiljem teadmata tuhu ära sõitnud.

Aleksander Awerjanow? Kas see polegi salapärase Sascha? mõtlefin ja ei wõinud endast seda mõtet hiljem kuidagi eemale peletada — — — — —

— Saabusid kewadpühad. Haringult ei tulnud enam mingisugust teadet. Ta oli kui maa alla wajanud. Püüdsin unustada kõik ja kalafülmana meelestada sündmusi, mis nii lähedased olnud minule ja minus imelikku ärewust tekitanud.

Wiimasel kewadpühal oli kutsutud Magda sünnipäewale. Kõrku oli tulnud noori ja wanu, tuttawaid ja sugulasi. Koduõlu ja wana Kalliste näpunäidete järgi walmistatud liköör aitas tõsta meeleolu, teegi

Iõbusahingeline noormees demonstreeris lahkamatult rumbat nii, nagu seda pole wiisakas awalikult tantside — leidub ju igas seltskonnas narr, keda wäsimatult ergulatakse auahnuseni ja jäetakse olengu lõppedes ukse taha kui liigset inimest, kui narritud armastust.

Magda oli õige õrn ja tähelepanelik minu wastu. Ta ei joonud alkohoolseid jooke, kuid näis siiski olewat joobnud. Võib-olla üldisest meeleolust.

Rekõõ lähenedes, kui alkoholi-uim oli rammestanud kooswiibijate meeleolu ja nii mõnigi küllalilisest mitmesugusel ettekäändel hüvastijätkuks püstines, istus Magda minu kõrwal wabanenud toolile ja suunides oma wallatu pilgu minule, küsis:

„Ormy, on sul soowe?“

„Do“ tõstsin klaasi tulekiirte mängledes õllewahus, „nii rohkesti!“

„Ja minul ka.“

„Samad soowid, mis minulgi?“

Tüdruk eksles filmiga pudelite ja toidukuhilate rägastikus ning lausus pikkamisi:

„Olen ju täna 20-aastane.“

„Ja siis?“

„Ja siis? Oh, kui halb, et teie, mehed, ei mõista naise hingeelul! Mehed ei saa kunagi aru mis tähendab üks liigne aasta naisele.“

Naeratastin diskreedilt, sest sain aru. Siiski võib-olla teisiti, kui tema oleks tahtnud.

Wiimaste küllaliste lahkudes Magda wajutas õrna suudluse isa põsele ja tuli mind saatma. Kuni õuewärawani, nagu ütles.

Ruid me sammusime kaugemale.

Magda hoidis mu käealt kinni ja waitis. Waitisin

minagi, rääkimiswõime oli kadunud, liikusime sihitult edasi kui poolunes.

Pulwaril seisatusime. Oli vaikne ja soe õhtu. Selges taewas sirasid nii kummaliselt ligidatena Põhjanael ja Suur Wanter. Istusime pingile. Automaatselt, vaikides.

„Magda!“

Tüdruk pööras oma näo minu poole.

„Kui hea on nii istuda, mitte millestki mõelda ja olemikule elada!“

„Kuid olemuse kurb tõde sunnib siiski.“

Ta hääles oli kurbust, ohjeldatud õndsust.

Waikisime.

Ülal, peade kohal, laiutusid oksad kui koolja kondilised sõrmed, weel kõrgemal kullus poollibamisi täht. Walgusjuga järel.

„Kui rohkesti neid langeb!“ ohkas Magda. Ta nägi tähe lendu.

„Kas sa mõtlesid midagi?“

Magda raputas pead.

Ja siis:

„Mõtlesin sinule.“

Püüdsin pimeduses seletada ta nägu.

Ent nägu oli ilmetu ja waatamata pimedusele, kahwatu.

„Magy!“

Tüdruk ei wastanud. Tõmbasin ta õrnalt enda poole. Ta ei tõrkunud.

„Magy, me mõtted on täna nii ühised!“

Tüdruk waikis.

Rusagilt kuuldus plagin, nagu sõidaks äsja rauta-

tud ratsahobune peegeljääl. Siis läbistafid õõwaitust  
raekoja tunnilöögid.

„Tahtsin midagi küsida,“ tallestas tüdruk waitust.  
Üliriie tele vaatamata tundsin ta põletawat kehafoojust.

„Mis nimelt?“

„Unustasin küsimuse.“

Ja paari minuti möödudes:

„Sa ei tea?“

Ükilise liigutusega haarasin taft kinni ja me huu-  
led kleepusid pikaks suudluseks.

Magda wäfis. Wabastasin ta.

„Do, ma armastan sind nii wägal..“

Uus suudlus.

Rõik oli minus ununenud. Wõib-olla foodustas  
feda äsja joodud koduõlu. Beretoed laulsid, hing hõis-  
kas taltfutamata galopis.

Armastafime kui romantilised gümnafistid kuuwal-  
gel õõl. Romeo ja Julietta.

Tundsin endas ja õhus tõelist fawadet...

Sõfel magasin rahatult. Miski nõõris mu hingamist, keegi istus luupainajana kufil ja esildas nõudmisi, milliseid ei võinud parema tahtmise juures täita. Nägin naisi: üks... kaks... kolm... neli... oo, neid oli veelgi rohkem. Nad naeratasid minule, kuid nende naer oli laialiwalguw ja sünge, nagu seda wõib näha waid unes.

Wisklesin rahatult asemel. Siis süütasin sängi peatfis küünla ja wibreeriwa tule walgel tundsin, et pikkamisi rahunen.

Ent enam ei saanudki uinuda. Mõtlesin Magdale, suudlustele õõ waikusel, siis meelestus roim Kolmainuse tänawal... Weera...

Tõusin sängist ja awasin õõkapi ukse. Jõin ahnelt ja wäriwewi käsi klaasi soodat ja tundsin üle pika aja kummalist rahatust hinges. Midagi justkui latkes ja jäi kõlkuma tundmuste lülitamata ahelikku...

Seitsin sängi ja püüdsin uinuda. Ei saanud. Rõrwus helas lause: „Do, ma armastan sind nii wägal..“

Süütasin paberossi, tõmbasin õlgadele pjama ja astusin ateljeesse.

Taewas sirasid ikka weel tähed, Suur Wanter helendas muutmatult, külma rahuga kui sfinks.

Jstusin lobades pimedasse nurka, tugitoolile. Siin oli külmem, mõtted omandasid pikkamisi selgemaid äärjooni.

Mispärast waikib Harring? Sattus ta jälile?

Magamistuppa jõudes kasvas uuesti rahutus. Istufin tükk aega, terve igawiku, süngi weerul ja eie-  
tastin mõttetuid mõtteid. Sama kattendlisi kui mu uni.

Hommikul tõi Drwus kirja. „Harringult“, ütles ta muheledes.

Rebifin ümbritu kärsitult katki ja süwenesin seekord kaunis kõhuta kirja lugemisse.

Tal ei olnud midagi uut juure lisada. Babandas, et rahanatuke oli lõppenud, mistõttu ei saanud oma edaspidistest sammudest informeerida. Meles siis mingisugustes „operatsioonides“ ja on nüüd jällegi oma sõiduwees.“

„Ma ei mõtlegi nii pea siit lahkuda. Olen kogunud Ruskinist eluloolisi andmeid, mis olgugi et näiwad wõhikule tühised, on kaaluwa tähtsusega. Kolmainuse tänawa ohwer sündis Simbirskis. Kes ja mis ta oli, see pole selgunud, raste on kindlaks teha isiku minewiku järelrewolutsiooni kaoses. Edasi näeme teda matkamas rahutult mööda Põhja-Wenemaad ja seni weel kontrollimata kuulduste põhjal olewat ta isegi elanud Siberis — wõib-olla sunniasumisel. Sel rewolutsiooni äritses ta mitmesugusel alal ja kuna oli iseloomult õige juudiliste kalduwustega, kogus peagi suure waranduse. Rewolutsiooni puhkedes Wenemaal jäi ta kadunuks ja ujus päewawalgele uuesti alles mõne aasta eest.

Kui selles asjas on mingisuguseid asjaolusid päewawalgele terkinud, palun informeerige mind...“

Lugesin weel kord kuuldawalt kirja läbi ja küsisin: „Mis sa sest arwad, Cerik?“



Orvus läi irooniliselt käega:

„Harring on inimene, kes ei arvesta taine olukorraga. Ta võib jonnakalt mitukümmend aastat järgimööda eietada ühte ja sama mõtet ja olugi et ta töö pole kannud wilja, ei suuda seda uskuda, waid toonitab wastupidist.“

„Nii siis: Harringu otsingud lõpewad fiasfoga?“

„Ujun kindlasti. Muide, oled kuulnud, et Kolmainuse tänawa lihunik areteeriti?“

„Kahtlustatakse Ruskini tapmises?“

„Jah, kahtlustused on olemas. Ta kuulati eile tatsforda üle ja mõlemal korral andis õige imelikke puitlewaid wastusi. Mees justkui warjab midagi ja ei taha kõike oma südamest välja puistata.“

„Tähendab Harringu „poliitiline“ sõit oli asjatu?“

„Mitte just täiesti. Sest ülekuulajad isegi ei usu lihuniku süüd. Arwatakse waid, et ta midagi lähemalt teab roimast“.

Wäljas tõlistati. Orvus ruttas wälja.

---

Sageli jatkub waid mõnest tähtsuseta pifiasjast, et mõtted paisuwad kaootiliselt segamini, õudusetunne ei-mitte-millestki wallutades hinge, sunnib südame tegewust suurendama. Nii juhtus ka minuga, kui ufse awades nägin läwel Harringut.

Me pilgud kohtusid. Ta waatest läbistas mu leha elektrijoana külm wärin. Midagi iseäralikku peegeldus ta silmist: alandust, raugewat energiat, palwet. . . Hall wihmamantel oli porine ja kortsus, leha küsimusmargina wimmas ja lõtw.

Nii seisime sõnatult mitu minutit. Ta jälgis iga mu liigutust wargsi ja kartlikkusega ning näis oma äkilisest wiisiidist ifegi olewat üllatatud.

Äsja sain kirja ja juba kirja lähetaja kah tagasi! Midagi oli wististi juhtunud. . .

„Juba tagasi!“ sõendasin lõpuks hüllda.

Harring tõmbas ufse kõwemini kinni, astus siis poolkartlikult waarudes sammu minu poole ja ütles imelikult kähisewa sofinaga:

„Mofas.“

Ta kahwatu nägu kattus tumesiniste laikudega.

„Mofas?“ küsisin toibudes efimesest üllatusest. „Kuidas mofas?“

Ta oli weel haletsemiswäärsem ja mornim, kui istudes wiipe järgi toolile, langetas abitult käed.

„Näete milline ma olen? Minus on järgi waid üks protsent endisest Harringust. Olen waenlaste poolt üle trumbatud, olen muutunud ise tagaotsitawaks.“

Ja kui tehitasin arusaamatuses õlgu, lihas pool-  
waljult juure:

„Olen roimar!“

Kargasin kohkudes püsti. Midagi nagu kattenud  
kandlikeel halises kõrwus. Harring tõmbus weel enam  
kõssi ja ootas lunastust kui peni wihase peremehe jalge  
wahel.

„Inimene, teie olete joobnud! Wõi tulite siia nalja  
tegema? Noh, siis teadke, et o m a r a h a eest wõin  
saada palju terawmeelsemat kõi oma närwidele!“

Harring silmitses mind paluwalt:

„Teie ei mõista mind. Lubage, et seletan lähemalt.“

Wististi jõllitasin õige weidralt filmi, sest ta kartlit  
waade kadus ja ta leidis selleks isegi julgust, et minult  
paberossi paluda.

Astusin teise tuppja ja kui paberossidega tagasi tulin,  
istus ta toolil juba mantlita.

„Mind kahtlustatakse roimas,“ seletas ta  
melankoolselt.

„Kes kahtlustab.“

„Politsei.“

„Politsei? Te olete ju . . . detektiiv!“

„Nüüd aga detektiiv plus roimar.“

„Mis see tähendab?“

„Ei midagi keerulist, salapärast. Üleöö wõite teiegi  
roimariks muutuda.“

Pahwatasin lustikalt naerma.

„Olete omapärane tüüp! Loodan, et teie ei pa-  
handa, kui liisan juure: seninägemata.“

Harring ei pahandanud. Ta muutus awameelse-  
makski ja ütles:

„Just sellepärast nad ongi kõi mu kufil. Just selle-

pärast elus ei tahagi wedada. Emb-kumb: olen mina feninägemata wõi on teised parandamatud elupõletajad.“

„Wõib-olla jutustate oma seisluusest lähemalt?“

„Do, kõik on nii lihtne! Uleeile hommitul käisin postkontoris ja saatsin teile kirja. Siis lugedin kufagil kohwikus wärsket Riia hommiklehte ja pöördusin koju. Ma elasin äärelinnas, kellegi pesunaisest wanaproua juures allüürnikuna. Nii siis: awasin ukse ja tahtsin rahulikult oma toikusse lastuda, kui naine kargas õmb-lusmasina tagant mind filmates püsti ja hüüdis sü-dantlõhestawa häälega: „Kuulge, teie! Kaduge otsekohe mu filmist! Koimariga ma ühe katuse all ei elal! Ju-malale tänu, et te möödunud ööl mu kõri kallale ei tulnud. Säwige jalamaid!..“ Ahmisin õhku kui kala noodas. Olin keeletu ja hirmunud. Naine oli kindlasli närwiwapustuse saanud. Võpuks toibusin ja küsisin: „Milles asi seisab, armuline proua?“ „Ah, armuline proua!“ karjus mutt nii, et maja rõttas. „Wõi weel armuline? Küsige armu neilt, kes warsti te järgi tulewad. Kas te ei mäleta oma weretööd Gestis?“ Riiüd taipasin, et tegemist on tõesti mingisuguse arusaama-tusega. Riietusin lähtu. Enne aga, kui sain wäljuda, kuulsin esikus sammude müdinat. Naine tormas ukse juure, kuid ma tõukas in ta eemale ja pööras in lufus wõtit. „Tapan ka teie“, kähistas in julmalt, „kui mõtle-te piiksatada“. Naine läks näost walgeks kui lina ja alistus sõnalaujumata. Uksele koputati. Toas oli kuulda waid kahe, hirmunud naise ja kohkunud mehe sügawat hingamist. „Awage uks“, käsutati wihaselt. Ja naine wastas mu ähwarduste mõju all: „Kes seal on? Ah, politsei? Ta ei ole weel tagasi tulnud“. „Ärge wale-tage“, kostis kare bas, „meie walwasime lähema

tänawa nurgal ja nägime väga selgesti, et keegi astus te korterisse". See nõu oli kallis. Browninguga ähwardades awas naine wärisewi käsi akna ja ma lipsasin õuele. Edasi läks kõik õige kinolikult. Nüüd olen õnnelikult siin. Ent enne siiatulekut külastasin kaitsepolitsei abisekretäri, kes mu noorpõlwe sõber. Mees oli mind nähes õige hirmunud ja seletas, et mind kahtlustatakse tõesti roimas. Kaitsepolitseile on tulnud Riiaist, pidage meeles: Riiaist, üks anonüüm-kiri, kus öeldud selgel sõnal, et ei keegi mu, kui mina olewatki Kolmainuse tänawal toimitud mõrtsukatöö lordsaaja. Muu seas kuulatud teistkordselt üle ka majaperenaine, kes seletanud, et on näinud, kuis ma Ruskinit külastanud. Mind olewat saatnud isegi lihunik, kes elab samal tänawal. Koh, mis te veel tahate, pealegi, kui ma kõigile olin seletanud, et Ruskinit warem kunagi polnud näinud. Kahtlustust minu wastu aitas suurendada veel mu ootamatu ärasdit Lätti. Pagemine karistuse eest, mis muud! Ja ma oleksin veel kauemini „paos“ olnud, kuid raha. . ."

— Kuulasin waitfelt ja kui Harring lõpetas, küsisin: „Mis mõtlete edasi teha?"

„Ma ei tea. Ureteerida ma end küll ei lase. Tõeline mõrtsukas elab wabaduses ja wikkleks naerukrampides, kui saaks kuulda mind tabanud saatusest. Kas ma ei võiks jääda paariks päewaks teie juure?"

„See oleks hädaohtlik mäng“, tõsinesin.

„Kas te selle aja jooksul, mis weetsite väljamaal, ei suutnud koguda mõnesugust materjali, mis aitaks kahtlustusi teie wastu vähendada?"

Harring raputas pead.

„Just enne pagemist Riiaist sain teada, et tapetu

fõbra Aleksander Awerjanowiga koos on sageli nähtud naist: pikakaswuline, sihwasas, rietatud mustasse ja wäga tena wälimusega. Rahwuselt wenelane. Kuid kes see naine oli ja kuhu ta kadus, see on ftiani saladuses..."

Weeral läbistas pead mõte. Harring märkas mu kohmetust ja jatkas teeseldud ükskõiksusega:

"On andmed, mis lasewad oletada, et ta on sõitnud Eestisse."

Wõpatufin.

"Kirewase pärast, mispärast tunnete huwi selle naise wastu?"

"Mind huwitawad kõik inimesed. Muide, seda naist otsib taga politsei."

"Kas mõni mõrtsukas?" püüdsin naeratada.

"Oh ei! Ta jätnud waid maksmata ühele Miitawi restorani omanikule kaunis suure arwe. Umbes 50.000 latti."

Ma ei suutnud warjata tergendusohet. Ei wõinud mõista, mispärast olin weelgi nii üliwäga huwitatud selle kummalise naise käekäigust. Ometigi kippus ta juba ununema ja Magda wõlu tumestas ta mälestust päew-päewalt.

"Kas mäletate, härra Riwissaar, kui ma omalajal jutustasin teile oma õudse unenäo. Toonitasin tol korral, et see midagi head ei tähenda. Ja eks juhtuski kõik nii?" Harring waitis wiibu ja jatkas siis poolsofinal justkui palawitus: "Ja mind rõhub praegugi eelaimus, et lähemad tunnid toowad uusi pettumusi, uusi ebaõnnestumisi ja luhtunud wäljawaateid. . . Kas kuulete?"

Harring oli püsti tõusnud. Teritassin kõrwu. Kuul-  
dus jutukõminat. Orvus waidles kellegiga.

„Jällegi ollakse mu jälil!“ ütles Harring. Ta oli  
läbipeksetud penist muutunud hirweks, kes teadlik wa-  
ritsewost hädaohust ja on walmis wähemagi krõbina  
kuuldes ertsalt kaduma warjendisse.

Olin kahewahel: ei teadnud, mis teha.

„Tagaukse kaudu pääseb wälja?“ küsis Harring äre-  
walt, haarates kinni mu käisest.

Noogutasin peaga.

Järgmisel hetkel oli Harring kadunud; uks awanes  
ja mu ees seisid kriminaalpolitsei agendid.

„Kus on Harring?“ küsis wanem ametnikest ilma  
fisisejuhatuseta.

„Harring?“ tegin imestunud näo.

„Ta on teie juures peidus.“

„Mispärast peidus?“ küsisin naivselts.

Wanem kriminalist heitis minule häwitawa pilgu  
ja hakkas luba küsimata tuba läbi otsima.

„Ruhu wiib see uks?“

„Sinna, kuhu tahetakse“, püüdsin jämedalt ja eba-  
määraselt wastates Harringule põgenemiseks rohkem  
aega anda.

Kriminalist ei wihastanud, waid naeratas irooniliselt.

„Ega ta ei pääse. Mehed ootawad teda tänawal.“

Ametnikud jatkasid läbiotsimist. Möödus pool tundi.  
Roorema ametniku kannatus nähtawasti lõppes ja ta  
ruttas tänawale. Wiie minuti möödudes ilmus ta,  
pettunud ilme näol, tagasi. Uteljees korraldasid nad  
mõneminutilise nõupidamise, mille lõppedes wanem  
ametnik tuli mu juure ja ütles ähwardawalt:

„Teate, keda te warjate?“





nuhkisid küll kõik urkad läbi, kuid ükski neist ei tulnud mõttele, waadata afnast välja. Ha-ha-ha! Neile oleks awanenud õige „tume perspektiiv“.

Drwuse lustilikkusest heidutatuna ütlesin:

„Sa wõtad asja kergelt.“

„Teisiti ei saagi! Mõttele ometi: alul detektiiv jälgis roimareid, nüüd muutus ise roimariks.“

Sel ajal, kui lukustasin hoolikalt välisukse, ruttas Drwus ateljeesse ja tõi peiduurkast välja Harringu.

Detektiiv oli näost õige kahwatu, filmad ekslesid rahutult ringi justkui midagi otsides.

„Wõlgnen teile rohkesti tänu“, ütles ta wärisewal häälel. „Ma ei tea, mispärast hingesse on pugunud hirm, kuid eelseiswad päewad näiwad mulle õige tumedatena. Kui mind tabatakse, on kõik molas. Raste on midagi selgitada, raste weenda teisi oma süütuses.“

Mõneminutilise waituse järele jatkas ta tasandades häält:

„Ma ei wõi jääda siia. Siin wiibin suurimas haiglas, kui kusagil mujal. Ööbin kaitsepolitsei abi-sekretäri juures ja kaon siis aowalgel findlamasse paika.“

**K**riminaalpolitseis awaldasin ägedat protesti. Ametiwõimudel pole mingisugust põhjendatud õigust tülitada läbiotsimisega rahulikke kodanikke, neid igapäiste toimingute ajal kahtlustustega heidutada.

Kriminaalpolitsei ülem oli aeglaste liigutustega paksuõitu inimene. Wasatul põsel weretas kuusirbitaoline kõwer arm, mis suu awades kõwerdus weel enam, muutes nägu üliloomiliseks. Rõhul toltnes laif-saifiline kuldlett igasuguste ripatsitega, kõwerad liihitesed jalad näisid olewat alati hargis. Wõis imestada, kuidas selline lihahunnik suutis täita omi kohustusi. Waatamata sellele alluwad teadsid kõneleda, et ta ületab mõistusega kümne kriminalisti ande. Sagedi ta komandeeris oma laisa tehakorpusse diiwanile ja seedis seal mõtteid ja hommit- ning lõunasõõke kui Niiluse krokodill päikesepaistel. Liha sellal olestkeles ikka teguõidinetuses, seewastu töötas aga waim: ta kogemusiist ja teadmisiist tulwil aju wäljastas juhtnõõre ja hüpoteese kui Marconi wõimas sädetelegraaf. Müüdki, minu fisse astudes, tõusis ta aeglaselt diiwanilt ja palus laia shestiga wõtta istet. Tema, teadku seda kõik, pole tahtnud oma ametnike läbi mind haawata, ta talitanud waid kui seaduse mehaaniline töõriist. Seda õeldes mängis ta ükskõikse, ent sõbraliku ilmega näol uuriketiga ja juhtis kõneaine järsku teisale, püüdes ääri-weeri osawalt pärida üht-teist mu isiklikust elust. Lahkudes juhatas mind kaitsepolitseisse ja süüwenes

uuesti mõtteisfe. Ust sulgedes märkasin, kuis ta lastus uuesti wäsinult diiwanile.

Raitsepolitseisse wiiva usse awasin lootuses, et saan lähemalt midagi teada Haringust. Pahur meeleolu oli haihtunud kriminaalpolitsei ülema sõbralikkuse tulemusena.

Raitsepolitsei ülemat ei olnud kohal. Olewat poole tunni eest wäljunud. Kuhu? Seda ei teadnud walwekorral wiibiw kassinäoga ja prillitatud ametnik. Ukna juures teiselpool kirjutuslauda konutas kahwatu näoga ja punaseks nutetud filmiga tütarlaps. Wististi oli käimas ülekuulamine.

Tänawale jõudes äratas mu tähelepanu üks tähtsufeta üksikasi: keegi näiliselt rahulikult töttaw wiletsais rõiwus noormees wiipas taksi autot ja wististi juhi sellekohasele küsimusele wastas ärewalt: „Ükskõik kuhu. Aga ruttu edasi!“

Mõne minuti möödudes, kui olin jõudnud järgmise tänawa nurgani, filmasin, kuis jõuk politseiametnikke kihutas jalgratastel äärelinna suunas. Püüfid üle öla, huuled kramplikult kinni pigistatud. Raugelt kostusid püüsihäälid. Teritasin kõrwu. Öppelaskmine äärelinna lastetiirul? Wiipasin taksoauto ja käsksin kogu aeg politseinikke filmas pidada. Taipasin instinktiivselt, et midagi erakorralist oli juhtunud.

Raugele ei tulnudki sõita. . .

Äärelinna esimesed majad. Öhtuhämaruses weretaw taewaserw. Lainetaw inimmass. Püüsihääl. Hädaõhku. Karje.

Trahhl. . . Auto esimene kumm lõhkes.  
Ronisin autost wälja. Siendasin arwed.

Pahh! Pahh! Pahh! kuuldufid sumbutatud püüsi-  
paugud nagu teki alt.

„Kommuniste haarang.“ Autojuhi näost peegeldus  
hirmu. Ta oleks samal hetkel tagasi kihutanud, kui  
oleks kaafas olnud tagawarakumm.

Keegi rebis waruast. Müksas tugewasti ribifontide  
wahalet. Toorest käitumisest üllatanult pöörafin ümber.

Raks waenulikku filma puurifid minu omisse.

„Tagasi!“

Olin joowastatud eelolewast. Närwitfew inimmas  
õhutas wastupanule.

Pahh! Pahh! Pahh! kostufid püüsi-  
paugud.

Mu jalg tegi kõwera haagi. Kimbutaja libastus  
mudasse ja haaras instinktiivselt õhu järgi.

Weel paarkümmend jookfusammu. Wiimane jõu-  
pingutus. Seljataga kõlas hele rewolwripauk. Rahutu  
inimhulk piiras mind ringina ja kandis edasi kui  
ühelksandat lainet. Ruttu majade warju, ruttu!

Ilm pimenes. Esiolaanil, lagedal wäljal, musten-  
dasid politseinike siluetid. Weel kaugemal, metsatuka  
all, sõhwafid aeg-ajalt tulekeeled. Kommunistid istufid  
kindlalt warjendis. Keegi sõfistas ärewalt mu kõrwa

„Nad on küünis. Juba teist tundi. Ent küün on  
politseinike ahelast ümber piiratud.“

Ükki kuuldufid hoiged. Maja seinu wastu toetudes  
seifis testmistes aastates mees. Üraekfinud kuul oli  
läbistanud ta wasaku õla. Werd immitses hallile  
mantlile, ta püüdis käega wäljatungiwat punast wede-  
likku tõkestada.

„Enam ei jaksu edasi,“ kuuldus walulif ohe.

Üseta-fin ta hoolikalt trepile istuma. Mees tänas  
mind filmiga ja langes siis waitfult kõssi. Süüdsin

lähedaltseisjaid appi ja ühise jõuga toimetasime ta kellegi urisewa kaitseliitlase korterisse. „Minul omagi pojaga tegu“, kurtustas wanaänt. „Kes ta järele walwab? Ei mul pole aega, mine tea, kunas weel lõpeb klaperjaht.“

Politseinrite ja kaitseliitlaste ring tõmbus üha koormalale. Püüspaugud harwenesid. Täna wale kogunes südalinnast ikka rohkem ja rohkem rahwast. Reegi wana poolne naine jäi jalgratturi alla. Naise hädakisa kostudes pöördusid kõikide pilgud teele. Naine wehkleb longates kättega, jalgrattur shestikuleeris ja hüüdis äwardusi. Pimeduse tõttu oli raskesti seletatav, kes neist oli wihasem, kuid hääle järgi otsustades olid nad mõlemad, nii kannataja kui ka pealesõitja, walmis ühteist elusalt ära sööma. Rahwas tormas uue waatlusobekti suunas, muutus weel enam rahutuks, isegi sõjakaks. Üks oli ühe, teine teise wastu halastamatu ja hoolimatu. Uudishimulikud olid kui sõdurid lahingväljal. Kõik teadsid, et kedagi waritsetakse ja pärast tapetakse, küüni ründajate meeoleolu nakkas ka elanikke.

Ükki lämbusid hüüded, tekkis waitus.

Metsaalune wärwus punaseks. Öudne waitus, olugi et hetkeline, muutus painawaks.

Rüün põles!

Pitrajate siluetid olid teadmata kuhu kadunud. Uudistajate sõjakus kadus, hinge haaras lein. Seal lämbub ligemine. Mis eest? Siin uudistab wend wenna surma. Mispärast?

Reegi noor naine tormas lähemast majast välja. Sõnatult ahastades jooksis ta naabri maja kõrgele trepile ja ringutas konwulsiwtselt põlewa küüni suunas käsi. Ta pimeduses imelikult helendaw marmorkael

uppus sügawõikelifesese dekolteesse, ta seisis ülestõstetud käega mitu minutit paigal kui raidkuju, kui maailmamurede kehastatud sümbol.

Siis hüüdis ühe lihtsa, kuid kõide hingesse teed leidwa sõna:

„Teiel?..“

See sõna kostis kui surija suust, kuid oli siiski nii waljult öeldud, et miski justkui tulfatas hinges ja massi jõudmed awanesid terwikulises kaastundes.

Tükk aega seisti liikumatult, sõnatult.

Viimaks sõõstis naise juure wanamutt, kellele jalgrattur oli peale sõitnud, raputas rusikat ja kriiskas kui määrimata wankiratas:

„Inimesed! Kas teate, kes teist on libud ja pätid? See, ma näen, te wõpatusite, teis pole enesewäljendamise julgust. Teie olete wiletsad wäetid, teie keelepaelad awanewad ja teowõimsus tõuseb alles siis, kui upute elu porri. Seepärast ütlen teile: libud ja pätid on need, keda tallatakse, kelle eest ühistond walab trokudilli-pisaraid ja kes ühistonna paišetena on sunnitud oma õilja hinge, oma parima mina ohwerdama kurjusele ülekõhtule ja waesusele.“

Naine waitis. Dotasin asjatult rõõkawat wastuhüüdu. Mass waitis.

Till-till-till! kilisefid kuljused.

Suletõrje sõitis päästeinglina kohale. Need olid tugewad kiwristatud mehed. Neil oli ükskõik, põles maja, mets wõi küün, põles wara, inimene wõi loom. Täiesti ükskõik.

Ja kui teele jõudsid esimesed hädiselt valmistatud kandraamid esimeste laipadega, jõudsid esimesed haa-

watud ründajad, süütusid ndiawäel majades tuled, uudishimulikud hakkasid laiali walguma.

Tagasteel kohtasin Kriegmanni. Ärimees oli õige lõbusas tujus. Ta kõrwal tippis punajuukseline Lia. Uus armastus.

„Ah, härra Riwisjaar!“ hüüdis Lia ja ähwardas kelmikalt sõrmega: „kuidas te pääsesite põlewast küünist?“

Ärimees pahwatas ootamata mu wastust naerma ja ütles siis tõsinedes:

„Käisite klaperjahil? Minagi tahtsin kohale sõita aga... äriasjad, teate isegi. Tänapäevane sündmus näitab jällegi, et põrandaalused on hakanud end wisalt liigutama. Ajalehed kirjutawad kui ühest suust, et Narwa on siginenud rohkesti põrandaaluseid organisaatoreid. Ei tea, mis see kaitsepolitsei teeb... kui nii edasi kestab, olen sunnitud tahes-tahtmata oma majad ära müüma ja pealinna poole marsima. Minusugusel pole mingisugust lusti elada alalises ärewuses“.

Lia noogutas kelmikalt peaga. „Oo, ta punajuukseline peate ei tunne ärimehe koha muutmiseft sugugi peawalu. Olewat ju pealinnas hulga lõbusam elu.“

„Waene Herring,“ jatkas ärimees. „Olete kuulnud?“

„Mida?“

„Ha-ha-ha,“ rappus Kriegmann kogu kehaga. „Ise tulete löömingult ja ei tea olulisemat asja!“

„Herring sai surma“, ütles Lia turtsudes.

„Surma!“

Tundsin meeolelu järsku langust.

„Dota, Dialene“, ütles ärimees tõrjuwalt. „Ära kõtuta ristiinimest. Waene detektiiv sai waid haawata.“

Rahunefin pisut, kuid ei saanud ootamata teateft

siiski veel suud lahti. Viimaks silmitsesin etteheitvalt tüdrukut ja küsisin:

„On ta raskesti haigestunud?“

„Bististi. Kaks kuuli on lehas.“

„Kuidas see juhtus?“

Kriegman lehitas õlgu:

„Klaperjahil võib kõik juhtuda.“

Mul hakkas äkki kiire. Jätsin paarikese kus seda ja teist ja ruttasin laudu lähemat tänavat otsekõhe haigla poole. Haigete külastamise tunnid olid lõppenud, ent kauakestvate nurumiste tulemusena õnnestus mul siiski lõpuks pääseda juhataja jutule, kes vastu tahtmist juhatas mind haigete ruumi.

Harring lebas selili lumivalges woodis. Peatsis askeldasid arstid ja üks halastaja-õde. Ta näis viibivat meelemärkuseta olekus.

Jstusin pakutud toolile.

„On ta elukardetawalt haawatud?“

Arst raputas waikselt peaga:

„üks kuul on riivanud kopsu, teine jäänud peatumale.“

Ohkasin kergendatult.

Harringu käed liikusid. Ta awas pikkamisi filmad, kuid mitte täiesti.

„Böin talle esitada paar küsimust?“

„Mitte mingil tingimusel“, oli lafooniline wastus.

„Ainult ühe küsimuse“, mangusin.

„Täna ei saa. Küsimused võiwad teda erutada.“

Saawatu silmitses mind tükk aega. Ta nähtawasti ei tunnud mind ära. Siis sulges filmad ja leha läbistasid wärinad.

Ustusin nõutult juhataja kabinetti.



„Bõiksin saada teada, kus haige nr. 37 sai haawata?“  
Zuhataja filmitfes mind üle prillide.

„Tänasel kommuniste haarangul paar tundi tagasi.“  
„Dastja on selgunud?“

„Minu teada küll mitte. Arwatakse, et teda püüdi surmata põrandaalused. On nähtud, kuis ta kellegi tundmata järele joostes kaotas äkki tasakaalu ja langes tänawale kokku. Tundmata, kes osutus põrandaaluseks, hüppas ühe taluniku wantrile. Mõni kilomeeter sündmuselohast talunit saanud kutsumata sõitjast jagu ja wisanud ta wantrilt maha. Edasi näinud möödaminejad, et ta jooksnud südalinna poole. Siiani ei ole teda wististi küll tabatud.“

Kui väljusin haiglast, meeletus töölise rõivas mees, kes minu nähes wiipas ärewalt taksoauto ja palus kiiremalt edasi sõita.

„Rui hirmus!“  
 „Pöördusin ümber. Mu ees seisis lõõtsutades ja õhetawa näoga Ellen.

„Rui hirmus!“ kordas naine ja ta muudu rahulikud silmad olid tõesti tulvil hirmu. „Kuulsite, meie detektiiv on saanud surma?“

Surusin vaikelt ta väljasirutatud ja ärewusest värisewat kätt.

„Asi ei ole nii hull“, püüdsin teda waigistada. „Ta on waid haawatud.“

„Siiski,“ jatkas wähe rahunedes Ellen, „milline ootamatus ja saatuse iroonia. Gerik jutustas mulle mitmel korral, et ta teadnud fatalistina ette ära oma saatust. Ikka rääkinud waritsewast hädaohust ja kurjadest inimesist. Ah soo,“ ja Ellen muutus uuesti ärewaks, „teile helistati juba kolm korda R. wõdrastemajast. Keegi tahtis teiega tungiwalt kokku saada.“

„Kes?“

„Ei tea. Gerik läks teid otsima. Urwafime, et olete Kalliste juures.“

Astufime koos majja. Palusin Ellenit kuni Drwuse tagasitulekuni jääda ateljeesse ja söötsin uuesti tänawale.

Kes wõis mulle helistada? Kriegmann? Mürdsin asjatult pead, kuni jõudsin wiimaks hotelli. Minu sisse astudes ruttas wastu hotelliteenija ja juhatas mind sõnatult teisele korrale.

„Palun, teid oodetakse,“ ja uks langes mu järgi müratult finni.

Seisin film-filma vastu Weeraga!

„Viimaks ometi,“ ütles naine kergendatult.

Ta näis olevat õige roidunud. Ainult rohekad smaragdide pildusid mu filmisse erksust ja tahtejõudu. Sel hetkel võisin wististi olla õige naljakas, sest waewalt-märgatawad lohud ta palgedes kadusid äkki naeratuse taha ja mahe rinnahääl ütles poolkäsikawalt, poolpaluwal:

„Istuge!“

Lasustin sõnakuulelikult toolile.

„Olete üllatatud?“ küsis Weera.

„See tuli nii ootamata,“ ütlesin tase ja tundsin, et olen uuesti selle kummalise naise wõimuses.

„Aga ma ütlesin ju teile wiimati, et soowiksin teiega weel lord kokku saada.“

Olin jällegi kui koolipois, sõnaaher ja kitsikus. Sõnadest oli nappus.

„Do, preili Rogatowa,“ lausustin wiimaks. „Ma pole seda unustanud. Olen sageli teid meele tuletanud.“

Naine naeratas julgustawalt ja pakkus mulle figareti.

Imelik! Selle naise juuresolek wiis mind roopast wälja.

Äkki tundsin endas julguse juurewoolu ja ifegi algatuswõimet.

„Preili Rogatowa, teie olete hurmanu naine,“ ütlesin, „ja kui tahate tött kuulda, siis teadke, et olen alati unistanud sellest tunnist, mil kohtan teid uuesti ja saan jälle joobuda teie filmi järwsügawusest.“

Sigarett tegi ta hästirawitsetud sõrmede wahel

mõned tiirud. All paukus uks. Takkis waihus. Weera faalus wististi oma wastust.

„Teie olete ainus inimene, teda õppisin usaldama,“ ütles ta siis, „ja seepärast warjates teisi tundeid pean nentima, et ka teie meeldite mulle.“

Wiimased sõnad olid öeldud õige tase. Ent ta suust kuulduna mõjusid need sõnad mu hingele kui balsam.

Pidin midagi õige kuumalt wastama, ent Weera jõudis ette:

„Lahkun Eestist. Tulin teiega jumalaga jätma.“

Seitsin talle lohkunud pilgu.

„Mispärast?“

Weera langetas pea. Ta näoilme muutus kurwaks. Silmitsesin teda tükk aega ja weendusin, et mingisugune imelik tunne põletab jälle mu südant. Püüdsin finni oma mõtte ja wõpatusin: armastasin teda. Jah, armastasin! Kuid see armastus oli imelik, teadsin kindlasti, et ei wõi taft kunagi küllastuda, imetlust ta wastu endas uinutada. Ja nüüd see lahkumine!

„Mispärast?“ kordasin uuesti ja mu hääl wärises seesmisest erutusest.

Siis tõstis Weera filmad, ta rind wajus kiiresti ja tõusis, kogu ta kehast hoowas firglist temperamenti:

„Olen Nõukogude Wenemaa salakuulaja!“

Miski liigahtas hinges. Tundsin pöörast walu. Põletasin sigaretiga sõrme. Põletusest sain kiiresti enesewalitsemise tagasi.

„Mispärast!“ hüüdsin ahastusega.

Weera silmitses mind kurwalt ja langetas uuesti pea.

„See on mu saatus“.

Saatus? Ja äkki tundsin endas tõuswat wiha elu wastu. Saatus?.. Reetud elul..

Nihutasin tooli talle lähemale. Miskipärast ei näinud ta mulle mitte kui salakuulaja, vaid kui saatuse tööriist. Tahtsin teda lohutada kui väikest last, sest teadsin, teda pidid sellele teele liitkama mõnesugused asjaolud.

„Noh, helistage ruttu!“ hüüdis Weera närwiliselt. Ta tundis nähtavasti mu heallitusist valu. „Helistage, teadustage, et olen siin! Las areteerivad! Noh, ruttu!..“

Ta hääl värises ja wististi kogu aeg wala all hoitud närwide pingutuse tagajärjel woolasid ta kaunistest rohkeist filmist laks pisarat põskile. Ainult laks.

Lähendasin oma huuled ta näole ja pisar kristallid mattusid mu suudlustesse. Weera ei tõrkunud. Wististi teadis ka tema, et minus pesitsewad soojad tundmused ta wastu. Ta näis mu filmis kui pühak, keda ei suutnud kauemini oma hellustega wäsitada.

„Oh, kui mul on raske“, ütles ta wiimaks, tõusis püsti ja kohendas end peegli ees. Siis murdis nartsisfi waasist ja ulatas mulle.

„Mäletage“.

Isustime jälle kõrwuti.

„Õde on teile kirjutanud?“ küsis ta äkki.

Raputasin pead.

„Ta sai närwiwapustuse ja toimetati paar päewa tagasi Tartu kliinikusse“.

„Närwiwapustuse?“

„Jah, wihastage mu peale! Olen selles laudseltsi süüdi. Teie õemees kui minu, õigemini GPU käsilane, pages areteerimise kartusel üle piiri.“

Minus tärkas tõesti wiha, kuid mitte Weera, vaid salopärase Sascha wastu. Teadsin, et Weera tahab end mu filmis mustata.

„Ja kus wiitbib Uwerjanow?“

„Wäljamaal“.

Minutid möödusid, enne kui suutsin taltsutada oma wiha ja kurbust. Need hiiobisõnumid halwasiid mind täiesti.

„Härra Riwiisaar“, ütles Weera waewalt kuulda-walt, „ma arwasin waremalt, et olete kaitsepolitsei teenistuses“.

Raputasin tummalt peaga.

„Jah, nüüd tean seda isegi. Minu agendid on mitmel korral teie tubades tuhninud, kuid tulemusteta“.

Weera oli jälle enesewalitsemise kätte saanud. Imestasin, kuis see naine, kes salakuulajana pidi olema harjunud kõigest waikima, wõis awameelselt oma sübdant mulle wälja puistada.

„Ma ei saa aru, mispärast toetasite härra Harringut rahaliselt,“ küsis ta uudishimulikult, kui nägi, et jäin rahulikuks.

„Tahtsin teid kohata.“

„Nüüd on mulle kõik selgel“ hüüdis Weera ja süütas närwiliselt sigareti. „Oh, mispärast Sascha käskis teda surmata!... Seda naiiwset poissi... Aga...“ ja ta hää! muutus sofinaks: „See naiiwne detektiiv oli kord juba mu jälgedel ja tänu juhusele, kui pääsesin arestist“.

Lekkis waitus.

„Nüüd taipate wist isegi“, jatkas Weera, „et see olin mina, kes Riita kaudu saatis anonüümkirja kohalikele kaitsepolitseile... Ja ma palun, kui Harring paraneb, selgitage see asi ametiwõimudele...“

Seitsin Weerale karmi pilgu ja küsisin:

„Kes tappis siis Ruskini?“

See järsk küsimus wiis Weera segadusse. Ta liigutas põlewa sigaretiga tuhla toosis ja ütles lõpuks imestamisewäärse kindlusega:

„Sascha. . . Aleksander Awerjanow.“

„Ja põhjused?“

Weera waitis. Wiimaks lausus pikkamisi:

„Ea reetis meid.“

Wiibisin kui poolunes. Kõik need paljastused ja de haigestumine oli justkui kohutaw muinasjutt. Ja kes mu mõtteid weel waos hoidis, oli Weera. Ta seisis ju ometigi ilmsi mu ees!

Esitasin talle weel mõned küsimused. Naine rahunes pikkamisi ja oli warsti jälle endiselt kättesaamatult lihtne ja weel hurmawam kui kunagi warem. Salakuulaja! Kuis ei wõinud ma seda warem taibata!

Ja Weera jutustas mulle oma eluloo. Ühidaalt, kuid firewais wärwes. Jutustas, kuis pidi olude sunnil mængima ühe wõimuka komissari armukest, kuis tuli üle piiri, kuis hankis siin teateid. Homme aga kawatsewat ära sõita, tagasi kodumaale. Tema ja ta agendid püüdsid siin oma kommunistlikst kihutustööd rajada üldisele waesusele ja töötute ülesäsitamisele, kuid kõikjal põrkasid wastu kaitsepolitseinike wastuabinõusid ja töötute põlglikule kommunismi-suhtumisele.

„Sõidate pärijelt ära? Ja enam ei tule kunagi tagasi?“

Weera silmitses mind mõtlikult.

„Mul on walida kaks äärmust. Emb-kumb, kas kaitsepolitseinike küüfist wabanemise asemel surman enda wõi pagen üle piiri.“

Ja stoilise rahuga osutades sõrmusele lihas juure:

„Selles rubiinis peitub kange mürk“

„Beeral“ hüüdsin ärewalt.

Naine suunis oma kauni pilgu minule ja ma ei wõinud aru saada, peegeldus neist wiha wõi kättemaksu iha elule.

„Aga kui ma tahan, et jääsite siia?“

Dotasin huwiga wastust.

„Selleks wajan ma raha. Hulga raha. Teile wististi juba teatati, et wõlgnen ühele Miitawi wõõraste majale ilusa summa. Teiseks usun, et ollakse juba mu jälgedel.“

„Beeral“ hüüdsin kirglikult. „Muretseen teile nõuetawal“

Weera silmis lõi lõkkele imelik tuluke.

Tõusin püsti. Rummardukes ta üle püüdsin sisenbada tasse usku. Ta wastas kättemakslikelt ja püüdis tõrjuda tagasi mu palwed.

„Mispärast tahate, et jääsin siia?“ küsis ta äkki.

„Armastan ju teid! Armastan!.. Armastan!.. Armastan!!!“ hüüdsin kirglikult.

Weera tõusis püsti. Ta ilusad filmad olid tulwil hirmu ja ahastust.

„Mind?“ fofistas ta waewaltkuuldawalt.

Ja äkki endale aru andmata, tõmbasin naise embusse, katsin ta ahwatlewa suukese, mis näis kui we-rine haaw, suudlustega...

Naine alistus...

Sülesin teda, kallistasin kirglikult, minus tekkis tunne, et kui ta lahti lasen, kaob ta igawikku. Naine wastas palawalt mu suudlusile ja fofistas wahetpidamata: „Kallis Ormy, kallisl!“

Ja olewiku julmus äratas meid unelmaist hotelli-



teenija koputuse näol<sup>2</sup> uksele . . . . .

. . . . .  
Wõtsin kaasa kõik oma tagawara-raha. Orwusele ütlesin, et olen sunnitud äriasjus pealinna sõitma. Toimisin kui kuutõbine, mõtlematult ja mehaaniliselt. Mu ainsaks eesmärgiks oli — Weeral Ainult tema läheduses viibida, temalt ammutada elu elektsiiri . . . Ruttu Narwa-Jõesuhul . . .

Ja kui istusin autos ta kõrwal ning tuule tõmble-des filmitsefin ta õhetama löönud nägu, oli mul tunne, kui sõidaksime mešinädalale, õnnemaale. . . Weeragi oli muutunud sentimentaalseks. Ta kõrw püüdis tinni wara-kewade häälitfusi ja kõwasti minule ligindudes lausus ta wahete-wahel unistawa häälega:

„Kallis Ormy, kallisl!.. Mispärast laulab tuul elu-kewade kurbi toone?.. Näe, maikelluke, — neid on seal wististi palju, palju... Oh, mispärašt peawad päikese-fiired teid enne suudlema, kui tärkate?.. Mispärast tuules wärisema ja wartega toetama maapinnale?.. Kas tõesti, kallisl Ormy, meid kõiki Jumal selleks on loonud, et peame mõttetus eluringwoolus ohwerdama hinge igawikule?..“

**N**eed Narwa-Jõesuus weedetud päewad olid helgeimad mu elus. Lühikese aja jooksul harjusin Weeraga niivõrt ära, et ei suutnud talt hetkekski lahkuda. See naine võlus mind ikka enam ja enam. Talt hoowas sääraast naiselikust, mille eest kestajal samumisi suurima südamerahuga surma suurehingelised rüütliid. Temas oli seda paljukiidetud sex appeali palju rohkem kui mõnel nüüdisaegsel taewani tõstetud kinomadonnal. . .

Tärlawas kewades see naine näis weel kummalise- mana. Usun kindlasti praegugi, et kui kewadloodusel oleks olnud hing, siis see oleks tingimata harmoneerinud Weera hingega, — nii müstiline ja ühtlasi unistawalt-reaalne näis mulle see naine. . . Puhkudel, kui ta süwenes mõtteisse ja teeskles siiski lõbusust, lugesin ta filmist sageli warjatud walu.

Juba nädalapäewad elasime ühes mereäärstes möbleeritud suwilas. Raks korda olin lähetanud Orwusele kirju ja raks korda olin saanud Orwuselt raha. Suuremad summad. Ma ei tea, kas Weera oli juba iseloomult selline, kuid siin mereäärstes kolkas oli ta õige tujukas ja sageli lapselikult wallatu. Ent isegi ta wallatlemisest wõis wälja lugeda kurbi mõtteid, iga ta shestist hoowas paratamatut fatalismi. Teadsin, et ta hinge koormab tulewit, lähemate päewade masendaw teadmatus. Lohutasin teda igati ja ta oli mulle selle

eeft üpris tänulik. Sageli mingisuguses ekstaasis hii-  
lis ta pantrina minu seljataha ja walas suudluste  
kaudu nagu wulkaan oma tundmusi mu hinge.

Ükspäew kadus ta mu filmist. Otsisin teda asjata  
pargist ja lehtlast. Teda ei olnud kusagil. Jooksin siis  
wiimases lootuses mereranda ja leidsin ta istumast  
külmal mereliival. Ta oli mäsinud end mantlisse,  
nii et kaugelt näis kui wormitu kungas. Lähenedes  
märkasin, et ta filmis läikisid pisarad.

„Weera!“

Naine pööras pea wähe minu poole.

„Weera, ütle mulle, mis sind koormab?“

Naine waikis ja warjas pea käte wahela.

„Weera, sul on siin igaw?“

„Ei“, wastas naine ja kui ta tõstis pea, olid pisa-  
rad palgeilt kadunud, ainult waewaltmärgatawad joo-  
nekesed ümber ta suukese andsid tunnistust läbielatud  
kurbuse hetkeist.

Puhus kõle tuul ja olgugi et ilm oli soe, tundus  
mereääres õige külm. Istusin ta kõrwale liiwale ja  
silitasin waikselt ta tuules lehiwaid lokke. Weera  
istus liikumatult, teadsin, et ta peake on tulwil mõtteid  
ja pahuraid eelaimusi.

Minu rohketele järelepärimistele seletas ta lõpuks,  
et ei wõi mind enam koormata oma siinwiibimisega.  
Ta saatwat nii ka mind hukatusse. Protesteerisin tu-  
liliselt ta arwamise wastu. Mehaaniliselt ja täiesti Weera  
mõju all olles. Hinges siiski liikus midagi. Olin rias-  
tunud uute tundmustega, kuid kaotanud seejuures roh-  
kesti tööpäewi ja raha.

Weerat oli raske mõista. Sageli mitme päewa jook-  
sul toitis ta end waid juustu, piima ja saiaga, siis

aga tellisid järsku himud ja sõõgiisu: ta soowis kana-  
praadi, kaawiari, weinil.. Noil puhkudel saatsin auto  
tellimisega Narwa, kust tunni aja möödudes oli koit  
küluses kohal.

„Ma ei taha enam!“ hüüdis ta sageli tujukalt ja  
ma pidin üksi sööma-jooma...

Sommituti dõtsus meri alati tormiliselt. Pargis oli aga vaikne ja puude raagusõktest nõretas päikeseplekke pargi prügitamata teedele.

Weera kurwenes päewast-päewa:

„Ma ei ole harjunud oma elu suruma kitsaste raamide wahela,“ ütles ta tõsiselt. „Tahan rohkem õhku, päikest, hädaohtu ja seiklusi...“

Waikefin süngelt.

„Tahan rännata paigast-paika ja süleleda surma“, jatkas ta edasi unistawalt.

„Ja siis?“

„Sõidan edasi...“

„Ruhu?“

„Wõib-olla üle piiri.“

„Ei. Seda ei tohi teha!“

„Noh“, ütles naine pikkamisi, „siis jään weel mõneks päewaks Eestisse. Kuid paigal ma ei taha istuda. Ei taha! Mul on siin mõne inimesega weel arweid diendada.“

„Ja mina?“

„Jääd muidugi Narwa.“

„Ei wõta mind kaasa?“

Naine wakis.

„Imelik inimesel! Sa tead ju, kes ma olen. Sulle on kasulikum, kui loobuksid minuft.“

„Ja sina jätaksid mind nii kergelt maha?“

Weera wakis langelaelselt. Seadsin wäga hästi, et ta wõitles oma tundmustega ja ei tahtnud neid mulle awaldada. Ta oli muutunud uuesti finniseks.

„Saatuse wastu wõitlemiseks ei piisa inimesel jõudu“, ütles ta wiimaks.

„Sütlelesin teda kirglikult ja kui ta wabastus mu embusest, ütlesin:

„Tulen siiski sinuga laasa.“

---

**Ü**hel ilusal kewadhommitul jätsime Narwa-Jõe-  
suu seljataha. Me ei tunnud sugugi kahetsust  
ja südamepiina, kui sukeldusin hurmawa GPU nais-  
agendiga hädaohusse, mis oleks oodanud mind wan-  
gistamise korral.

Jõhwi. Tapa. Tartu.

Petseris leidsime ühe nahakaupleja juures peawarju.  
Petserlane kohtas meid alul õige kahtlustawalt, ent  
kui märkas, et oleme rahaliselt küllaldaselt warustu-  
nud, muutus filmnähtawalt lahkemaks ja wiisakamaks.

Petseris weetsime kaks päewa. Weera kirjutas Riiga  
kaks kirja ja ta suunurkade tõmblemisest järeldasin, et  
nende kirjade lugemine wististi ei walmista aadres-  
fardile kuigi suurt südamerõõmu.

Orwuse kaudu tegin majale uue laenu ja ma ei  
olnud sugugi mures, mis mulle toowad lähemad päe-  
wad. Hiljem taipasin isegi, et minus oli säilinud osa  
seda kergemeelsust, mida külluses koolipingilt tulijail.

Ükspäew, kui wäljusin majast, wõtsin lehemüüjalt  
pealinna ajalehe ja walmistusin tagasi pöörata, filma-  
sin lähemal tänawanurgal konutamas isikut, kes miski-  
pärast äratas kogu mu tähelepanu. Isik kandis wihma-  
mantlit, laiaäärelist wiltkübarat ja lakk-kingi. Oli teist-  
moodi rietatud, kui tawalikud Petseri elanikud. Olgugi  
et ta pill oli suunitud kogu aja wastastäwanale, tai-  
pasin instinktiivselt, et püüab mind filmas pidada.

Detektiiv! läbistas mu pead mõte.

Samal hetkel sõitis pikkamisi mööda auto. Wiipa-  
sin autojuhile ja käskisin sõita linnast välja. Sella,  
kui autojuht lihas kiirust juure, pidasin silmas kauge-  
newat detektiivi kaju. Mu arwamine leidiski finnita-  
mist. Waritsew tüüp nurgal hüppas kiirelt jalgratale  
ja kihutas järgi.

Autojuht lihas kiirust juure. Sõitsime meeleldi lii-  
wasele teekäänekule, kus jalgratal edasisõit pidi olema  
wõimata. Jalgrattur oli kadunud. Andsin autojuhile  
ilusa jootraha ja käskisin tal paar kilomeetrit edasi  
sõita. Ise aga ronisin maha ja jooksin kiiresti majade  
warju.

Tunni aja möödudes istusin juba Weera kõrwal  
tugitoolil ja tegin talle selgeks, et Petseri edastijäämine  
oleks olnud elu kaalule panemine. Ametiwõimud on  
nähtawasti juba jälgedel ja luurawad isegi iga minu  
sammu.

Weera kuulis waikides ja kui lõpetasin, noogutas  
sõnatult peaga. Jah, temal ei olewat ärasõidu wastu  
midagi, ent jäägu mina siia. Ma asetawat oma hea  
nime kaalule. Kui ma ta wäidetega ei nõustunud,  
alistus naine wiimaks.

Samal päewal jätsime Petseri liiwseljäanditega ju-  
malaga ja sõitsime hobusel järgmisesse jaama, kus han-  
kisime II klassi sõidupiletid.

Õnnelikult jõudsimme Soldinosse, kus palkasime uuesti  
hobusemehe ja kihutasime Narwa poole. Äärelinna  
jõudes saatsime hobusemehe tagasi ja läksime jala  
kaudu kõrwalisi tänawaid aurulaewasadamasse. Üiri-  
sin wäikese mootorpaadi ja kihutasime uuesti Narwa-  
Jõesuu poole, südameis pakitsew uudishimu eelolewate





millist wõiwad wäljendada waid temperamentfed wewenelannad. Ta olewat sunnitud pagema üle piiri Nõukogude Wenemaale, ilma minu teadmata olewat ta kõik korraldanud ärajooksuks. Tulewikus lohutagu seda nurjunud armastust mälestushetked weedetud õnnelikest päewist...

\* \* \*

Mind need mälestushetked weedetud õnnelikest päewist ruineerisid. . . Olin kui peata, hinges walitses tühjus, melankoolsus, südant näpistas luhtunud lootuste walu. . .

Nüüd, kus kaotasin Weera, näis kõik nii mõttetu, ligemine näis werewaenlasena ja kewadised tuuleillingut laulsid elusügise kurba wiit. . .

Olin harjunud Beeraga, ta mõistatusliku hinge analüüsimisest ammutasin elurõõmu ja tundsin, mis hinda maksawad kaks lähedast südant. Tundsin, mispärast elatakse elu, mispärast armastatakse ja surrafse armastuses. . .

Weera oli läinud. Roos temaga hingerahu ja elumõte, nüüd waid üksindusest otsisin tõde. . .

Raudteerong. . . Rupee. . . Sascha. . . Rohelised silmad. . . Hõljuwad kõrwarõngad. . . Kurbusesse mattum naeratus. . . Haal! Naerge kõik teie, kes olete juba kaotanud rõõmu ja elate rõõmuta wanadusele! . .



„Mis te tegite Petseris?“

„Küllap te kolleegid ise nägid!“

„Te peate wastama. . .“

„Ei mõtlegi“, ringutasin fängil ja kawatsefin pöörata teise külje.

„Sunnitööle saadame!“ kätatas ametnik vihahelt.

„Ahaa!“ tõusin istukile, „Harringust on teile veel wähe?“

Ametnikud ei lausunud peale seda enam sõnagi. Ainult nohisesid omaette. Wististi neil puudusid fiski tõendused ja ähwardamiseks edaspidised kalkulatatsioonid.

Ülepäewiti konutasin restoranides, sest ma ei suutnud kuidagi taluda oma praegust seisukorda. Homne päew walmistas mulle hirmu, homse päewa lähendamiseks pidin aega kunstlikult lühendama. Sageli ei rahustanud wiingi närwe, sageli õhutus seeläbi mõtteleend, meelesjutusse pettepiltidena rullusid saatuslikud läbielamused... Siis kerkis filmi ette weel süngemana mu praegune olukord ja tulewik oli kohutaw ja jõle...

Raua nii?...

Ühel õhtul wastati sellele küsimusele. Wiibisin paarajasti ühes paremas wõdrastemajas. Baaris. Jutlesin baaridaamiga ja püüdsin olla isegi lõbus. Lõbus kurbuses. Sest kurb ma olin nüüd igapäew ja kurbuse kõrwal lõbusust teeselda, oli mu ainuke lõbu. Teeseldud lõbusus kurbuses. Peale minu wiibisid ruumis tats poisiteseohtu noormees ja ümarguse näoga blondjuukseline naine, sõrmuste järgi otsustades — proua. Ta jõi punast weini ja ma kuulsin, kuis ta küsis baaridaamilt:

„Raua ta wiibis?..“

„Reslööni...“ ütles baaridaam.

„Ja kabinetis?..“

Peanoogutus.

Daam tõusis waarudes ülesse. Ja väljudes lausus ta tasa, kuid siiski nii, et ma kuulsin:

„Waene Liisi, Miki. . Ta mind ei näe enam kunagi...  
Õelge talle...“

Teadsin südames, et sel naisel liikusid hinges kurjad kawatsused. Ent ma ei läinud teda lohutama. Ei oleks läinud teda isegi keelama. Las surmab enese. Nii on parem.

Wahete-wahel meelestus Magda. Ja siis, justkui tundes häbi, muutusin iseendagi wastu holimatuks ja külmaks. Uputasin end weel sügawamale alkoholisse. Unustada kõik ja dileeriumis häwitada minewik.

Mõnikord weetsin ööd lageda taewa all. Jalutasin Soaoru waremete wahel ja püüdsin kuhjunud mõtteid endast eemale peletada. See läis mulle aga ülejoü.

„Kõik pole weel kadunud“, rahustas Drwus. „Ära muuda elu weel hallimaks kui ta on. Inimene peab lootma ja kõige wõimatumast olukorrast wälja rabelema“.

Naeratafin tawalikult sünget naeru ja ütlesin:

„Kui sina oleksid olnud mina ja mina oleksin sulle seda õelnud, siis oleksid ka sina mõelnud teisiti.“

Drwus lehitas õlgu ja waikis. Teadsin, et ta püüdis mind waid rahustada.

Sel päeval, kui nägin Eiat, oli sadanud sooja kewadwihma ja loodus pillerkaaritas ootuse õndsuses. Rõikjal tärkas noort rohtu, lõhnas värste mulla järgi ja linnud sillerdasid lustikalt. Ainult hinges närbus tahe ja mälestused purefid halastamatult mälestusi. . .

„Baenefe!“ hüüdis Eia elawalt ja silmitses mind ofawõtkikult. „Elate hoopis teist elu!“

„Kuidas teist?“

„Do, ma olen kuulnud“, ähwardas punajuufeline wõrgutaja sõrmega, „aga ega's seepärast tähenda kurwastuda. . . Pähme koos „Traatmao“ hotelli.“

„Traatmao“ hotell oli ühe ühingu wastawatud kašino. Olin tüdrukute ettepanekuga päri.

Eial oli rohkesti raha. Wististi mu wälimus last oletada põhjalangenut, mistõttu ta oli „istungiks“ walinud wäikese, kuid mugawa kõrwalruumi.

„Nagu näete, elan õige lõbusalt“, wadistas tüdruk jutukalt. „Wana Kriegmann jättis mind maha ja nüüd haudun kättemaksu plaane. Tahate tulla mulle kawaleriks? Do, raputate pead! Ei taha? Olete rumal, nagu kõik mehed. Pakutud õnnest ei pea loobuma. Kui oleksin talitanud nii nagu teie, oleksin ammu juba kõngenud nälga. Tunnete seda laulu:

„Comment te saluer, par des larmes  
on par des chansons,

Comme une mère ou comme une marâtre,  
O terre pleine d' honneur et de dérision

Qu' ont illustre'e la faveur et la colere  
des Dieux? . .

Ja äkki Lia pahwatas naerma ning hüüdis läbi  
naeru:

„Do, mu Jumal! Teie ei mõista ju prantsusteelt! . .  
Mon Dieu! . .“

Tõstfime weiniklaasid ja lõime kofku. Lia lõbusus  
hakkas külge.

„Teate, kes on mu kawaler? Ei tea? Noh, warsti  
saate teada. Profit! . . .“

Ja waewalt Lia lõpetas, kui seljataga kuuldus  
tuttaw hääl:

„Warsti su kawaler sõidab ära, Lia. . .“

Meie ees seisis Harring. Wähe kahwatu ja haig-  
lane, kuid tulwil ettewõtlikkust ja energiat.

Terwitafime südamlikult. Harring oli lahkunud  
haiglast alles mõne päewa eest ja kawatses lähemal  
ajal kaitsepolitsei ülesandel ette wõtta pikema matka  
Eduna-Euroopasse. Rahtlus tema osawõtus Kolmainuse  
täna wa roimas oli täiesti langenud ja ta mõttelennule  
oli antud läbielatud kannatuste tasuks waba woli.

„Olen teist palju kuulnud“, ütles Harring, „kuid ei  
usu pooltki. Ega see kõik nii ole, nagu teist räägitakse?“

Ma ei tahtnud oma mälestusi wärskendada, mis-  
pärast raputasin waid sõnatult peaga. Harring näpsas  
wõidurõõmsalt sõrmedega ja ütles:

„Tulge minuga kaasa. Reisul unustate kõik.“

Olgugi et alul kõhklefin, nõustusin hiljem.

Wahest ehk aeg parandab tõesti haawad. Wahest  
ehk mälestused ei tundu hingele siis enam nii walu-  
fatena.

Sel õhtul elasin waid olewikule. Lia wadistas wahetpidamata, Haring loostas reisikawa ja lubas ära sõidu päewal muretseda mulle ka wõlgnewa summa — 100 krooni. „Nüüd on minu kord anda teile wõlgu,“ lühas ta paljutähendawalt . . . . .

„Cerik, homme raputan kodumaa tolmujalgelt.“  
Drwus silmitses mind arusaamatuses.

„Kuhu ja sõidad?“

„Ükskõik kuhu. Aga ära siit.“

„Ja kauaks?“

„Mõneks kuuks.“

Drwus pani ajalehe lauale, silmitses mind tükk aega ja ütles siis:

„Ära aga tee mõnda rumalust.“

Raputasin kurwalt peaga.

„Mul pole enam teha. Olen juba kõik ära teinud.“

„Drmy“, ja Drwuse hääl wärises“, „sa peatsid teadma, et sinu saatusest on ka teised huwitatud“.

„Tean seda ja tänan sind selle eest, Cerik“, ütlesin.

„Peale minu on veel teisi. . .“ lausus Drwus waitfelt.

„Kes?“

Drwus ei wastanud. Ükki aga tundsin, et elu pole siiski nii tühine . . .

Surusin tugewasti Drwuse kätt.

Uinusin hilja. Oli unelmarikas öö. Nägin noolaewataolist ehitust. Ehitusel olid küljes pikad tiivad ja propellerid. Kuid imelik: ehitus oli walmistatud martsipaaniist ja tiivad sulasid päikesepaistel. Inimesi jooksis rohkesti ümber, kõigil käes länikud, mannergad ja ämbrid. Kõik tahtsid saada sulawat martsipaani. Ei



tea, kas neil see õnnestus, kuid mina jäin ilma. Tõstsin asjatult oma anuma, ent sisse ei tilkunud midagi. Ja kui tõstsin filmad, nägin, et noolaew hõljub pilwis. . . ümber aga lendavad tiivulised inimesed, nõud käes. . .

Ärkasin. Olin naernud unes. Uinusin uuesti.

---

**R**ouen on kena linn. Rouen wõlub. Rouen on siiski sünge oma kaskaegsete bastioonidega. Peatusime selles Pariisi lähedal asuwas linnas kolm nädalat. Zumal-teab, mispäraſt Haring hoidis Pariisist eemale, ent niipalju sain siiski teada, et ta kartis isegi selles tööstuslinnas kellegiga kokku puutuda.

Kolmandal nädalal tõi posteljon kirja ja Haring muutus finniseks. Ta uuris päewast-päewa linna elanike-nimekirju, saatis laiali wenekelseid kirju ja jäi äraootawasse seisukorda. Kolmanda nädala lõpul pakkisime asjad kohwritesse ja sõitsime edasi — Nantes'i. Limoges — Bourdeaux — Montauban. Pikem peatus oli meil Toulouse'is. Selles linnas elas rohkesti wenelasi, hispaanlasi ja portugallasi. Linn oli kui üks tohutu suur labürint: tänawad kõwerad, wihmase ilmaga porised ja kuidagi wõõrastawalt mornid. Üürisime kellegi küürus eidelt räpase möbleeritud toakese. Majaemand turtſus alalõpmata, hädaldas oma elu üle ja sattus alati hüsteerikasse, kui juhtusime tulema hilisööl koju.

Haring oli kütkestaw. Weel salapärasem kui kunagi warem. Pealiskaudſelt wõis arwata, et oleme huwifreisiſjad, lähemal järelewaatusel torlas aga silma Haringu asjalikkus ja minu hajameelne kõnnaſ. Püüdsin asjatult teada saada, keda ta ſiin Böuna-Prantsusmaal taga ajab — ent Haring waitis kangekaelselt. „Korjan mõningaid andmeid“, ütles ta minu järelepärimistele.

Dõpuks ladin lootusetult käega ja püüdsin hädareisijana kõike unustada.

Marseille's juhtus Haringuga lugu, mis kauaks tõdistas mu naerumussleid. Nimelt istusime ühel õhtul ühes räpases sadamakõrtsis; ei mäleta, oli ta nimi „Punane Kartul“, „Kuld Basikas“ või „Sinine Madu“, kuid midagi sellesarnast. Haring jälgis huwiga madrustega tekslemaid tüdrukuid, rüüpas aeg-ajalt tumedat kui kohw õlut ja tegi oma eriskummalist järeldusi.

„Prantslaste tubakasuits on läbipaistmatu“, ütles ta.

Ruum oli tõesti tubakasuitsust hallikassinine ja iga tantsupaari möödudes me lauast, hõljusid tubakasuitsu-pilwed kui päratu suured linad tuules.

„Oletame, et sarnane kõrts sama publikuga oleks asunud Gestic,“ jatkas Haring, „oleksid ta elupäewad ammu olnud loetud. Mida te arwate, härra Riwisjaar?“

Silmitsesin rõõwlinägudega lällutawaid meremehi, poolalasti tantsisklemaid grisette ja olin tahtmatult Haringuga päri.

„Mul on soow, õppida tundma nende kõrtsitüdrukute hingeelu,“ wenitas Haring pikkamisi.

„See on õige kerge ülesanne,“ andsin kaaslasele hoogu.

„Arwad?“ Ja Haringu waade muutus otsiwaks. „Kas kutsuda mõnda neist tantsima?“

„Õige lihtsam wahend tutwumiseks“, noogutasin nõusolles peaga.

Estraadil mürtsus orkester. Risa ja kõra oli rohkem, kui oleks ruumi mahtunud. Sigi-, wiina- ja kibeda suitsulõhna segu uimastas närwe ja muutis olemise wõimatuks.

Runa mina jäin istuma, tõusis Haring teeseldes

joobnut püsti ja lähenes ilusale täidlastele tüdrukule, kes naaberlauas pakkus ühele habemes madrusele asjatult punast roosi. Madrus wõngutas irwitades pead ja süleles kirglikult põlwi istuwat naist, kelle lahtised juuksed lainetasid merewahuna. Teised madrused laulsid läbi nina mingisugust romanssi ja tegid lillemüüjale igasuguseid grimasse. Tüdruk walgatas pahaselt oma lumiwalgeid hambaid ja pööras Harringu lähenedes paenduwalt kui emapanter ta poole.

Harring kummardus galandilt ja kuna ta prantsuskeelt ei mõistnud, astus mõne karikatuurilise tantsupas.

Tüdruk naeris lustiliselt, nõelutas roosi oma rinda ja kiindus andumusega Harringule.

Siis kaotasid tantsijad filmist.

Äkki tõusis müra. Pudelid klirisesid laudabelt pörandale, kuuldusid wihased rõõgatused ja miski jäi lae alla kõlkuma.

Müra waikis sama järsult kui tõusis. Siis justkui nägematu juhi käskluse järgi täitus ruum naerupursest. Orkester waikis ja kõik sõõstsid ruumi teisele poolele.

Tõusin halwa eelaimusega püsti ja ruttasin südamuskohale. Hõõrusin tükk aega filmi ja ei uskunud, kuidas Harring, kes üliwäga oma elus on kartnud lennutil sõitu, suudab rippuda nii kõrgel lae all.

„Halloo!“ hüüdsin imestusega.

Harring widutas wastuseks kaeblikult filmi.

Nüüd alles taipasin, milles lugu seisis.

Teisel pool puhweti asuwatest suurtest sametist portjeeridest oli üks maha kistud, sellega õnnetu Harring keskeelt kinni seotud ja ta siis üles winnatud. Samas läheduses itstasid kättemaksuhimulised madrused, kuna

puhveti najale toetudes seisis lillēmüüjanna, ükskõikne ilme näol.

Ümberseisjate naeru saatel wabastasin Harringu sunniafumifest.

„Kur-rat!“ wandus Harring, kui tundis jalge all põrandat. Ta soatis ähwardawaid pilke madrustele ja hõdrus wihafelt käerandmeid.

Otskohe, kui olime tawernast väljunud, tõusis Harringu sõjakus.

„Kur-rat!“ räuskas ta wahetpidamata ja lükkas kohmakalt ühe mängiwa lapsewantri tee weerul ümber. „Kus mul saatanad! Tüdrukukronu pärast lipuwad elu kallale!“

Püüdsin naeru tagasi hoida. Harring wististi märkas mu lõbusust ja muutus weel wihafemaks:

„Ma ei tea, mida wahib sinne walitsus? Inimest tapetakse lausa päewa ajal, ilma et oleks näha olnud kusagil politseinikku. Mina oleksin Marseille'i linnapeana sellistele kõrtsidele ammuigi tule alla pannud. Tsiu! Põris awalikud lõbumajad ja apaschide salaurkad!..“

Mereäärse allee soolane õht jahutas tulwil kurji kawatsusi pea ja ta jatkas wähe waiksemalt:

„Täna sõidame siit ära. Marseille on kui porine täna. Astud sammu ja kohe täitub jälg mudafest weest. Aitab märtri-elust, küllalt mürgisest õhus!“

„Kuhu sõidame?“

„Tagasi.“

„Tagasi?“

„Jah. Eestisse.“

„Teie missioon on täidetud, wõib-olla awaldate nüüd mulle, keda teie Prantsusmaalt otsisite ja kas teil oli otsinguis edu?“

„Olen oma ottinguga täiesti rahul“, ütles Haring. Rõik on õnnestunud hästi peale selle juhtumi selles rüüpes tawernis. Ent oma saladusi ma praegu teile avaldada ei saa.“

Ja Haring wakis kangekaelselt.

Ullmaa raudteed, tunnelid, suurlinnade fihaw elu-tempo, karjuwad refklaamid, autode meri, hüpodroomid welodroomid. . . Mu mõtted olid pinguli, minus tärkas uuesti reisijanu. . . Unustasin pillamisi oma hiljutised läbielamused, Weera kuju hakkas mälestustis kahwatama. . .

---

**S**a uuesti:

Tallinn. Tapa. Narwa.

Raudteejaamas wõttis meid wastu Kalliste. Ta oli jäänud wähe wanemaks, murelikumaks, ent häälekõla oli siiski endiselt nooruswärske ja liigutused elawad.

„Kuidas läks reisul?“

Ja ta silmitses mind tükk aega uuriwalt.

„Tänan küsimast. Hästi,“ ütlesin ja tõstsin wagnist kohwri perronile. „Kuidas teie pool elatakse?“

„Suuremaid muutusi ei ole. Elu läheb ühtesoodu päewast-päewa. Ainult wiimasel ajal walitseb me majas waitus: teie ei ole ammuugi meid külastanud, arwastime koguni, et olete meie peale miskipärast pahane.“

Ta häälekõlast kuuldus etteheidet.

Andsin lubaduse, et juba lähemal päewil tulen talle külla.

Sammustime kolmekesi linna poole. Kalliste seletas pifalt-laialt, kuidas ta oli hädas oma haiguslega, kuidas ta neeruwalustid eksitombel arstis mingisuguse kaaliumi tilkadega ja sai siiski arstide kiuste terweks.

„Inimene peab tundma peensusteni oma kehaehitust“, lõpetas ta lõbusalt. „Ta peab oma kehaehitust ja funktsioneerimist tundma paremini kui kõõgitudruul supikeetmist. Siis alles wõib ta rusikaga wastu rindu taguda ja öelda: „Waat, mina elan kauemini kui Edison!“ Kui ta aga on laisk wõi saamatu ja jätab

oma keha hooletusse, siis ei rawi teda ei apteegid, kuulsad professorid ega ülikoolide kliinikud. Rõik on siis mofas ja terwismudaga wõib täita ainult tänawaauke. Mulle meelestub, hiljuti suri keegi arst. Ta oli oma rajoonis kaunis kuulus ja tohterdas tuhandeid inimesi terweks. Aga siis tuli krahh. Tohterdaja haigestus ise, kopsutiisikusse, ja suri neil päewil Tartu ülikooli kliinikus. Kui ta endised patsiendid said sellest kuulda, haigestusid nad uuesti ja laususid nende endise tohterdaja asemikule: „Meid on arstitud usuga. Usk on aga nüüd surunud ja uue usu jaoks pole me hinged enam wastuwõetawad.“ Rõlab kui anekdoot, eks? Muide, iga lihtsurelik wõib iseennast ise rawitseda. Kui olete närwihaige, sisendage endasse mõtte, et teie närwid on metallist. Püüdke oma närwide kiuste neid ignoreerida. See heitlus oma seesmise wastasega pakub teile ilmtingimata suurt lõbu, kui oskate asjast dieti peale hakata. Näete, mina rawisin end kurat-teab-millise kaaliumiga, sisendasin endasse terweksaamise mõtte ja waadake, — olengi terve, waatamata sellele, et hiljem selgus, — see kaalium ei mõjutanud sugugi selle haiguse paranemist.“

Harring kuulas Kalliste arutlusi ja tas tõusis protesti waim:

„Ei. Sellega ei saa päri olla! Näiteks tiisikust ei suuda arstida keegi, ei haige ise ega arst!“

„Tiisikust tuleb häwitada juba algidudes,“ ütles Kalliste terawalt.

„Mispärast pole siis filani häwitatud?“

„Sellepärast, et põdejad on enda wastu olnud tui- mad, mu kallist!“



„Tuimad põhjusel, et nad ei teadnud enda haige olewat.“

„Ei teadnud? Noh, eks see olegi tuimuse ülim tipp!“

„Teie olete, härra Kalliste, suur teoreetik,“ vihas-  
tas Harring.

„Teie aga kaugel elulikkusest“, pareeris Kalliste  
osawalt wastuse sõnalöögi ja muutis järsku kõneainet.

Wana Kalliste oli täna minu wastu õige osawõt-  
lik. Ta ei püüdnud süweneda mu languse põhjustesse,  
ei püüdnud ka lähemalt järele pärida mu seiklusist  
Weeraga.

Kui tänawa nurgal lahtusime, heitis ta mulle  
ekslewa pilgu ja ütles:

„Vähemal päewil ootame teid oma juure külla. Ja  
teie“, pööras ta end Harringu poole, „tulete kaasa.“

Kui jäime kahelksi, ütles ta Harringule:

„Tulge täna õhtul Orwuse juure. Mul on teile  
midagi rääkida.“

„Waadake“, kõhles Harring salapärase ilmega näol,  
„täna ei saa tulla. Meie kohtame Kalliste juures. Usun,  
et te tulete tingimata sinna?“

Imestasin, mispärast Harring nõuab minult wõi-  
matut: ta ju pidi teadma, et Magdaga ma ei wõinud  
kõtku saada. Selleks olid weel nii wärsked need haa-  
wad, milliseid Weera oli lõõnud mu südamesse.

Roheline „Fiat“ peatus pörisedes ufse ees. Drwus tõusis püsti. Asetasin kohwitassi lauale. Drwus eemaldas pikkamisi eesriide afnalt.

„Harring on saanud päranduse,“ lausus ta irooniliselt.

Autost väljus Harring ja pühkis gentlemanliku liigutusega pükstelt tolmü.

„Aa, tööta-töölised!“ pistis ta pea ufse wahelt tuppä. „Wõib tulla?“

„Abitoojad on alati tere-tulemast“, ironiseeris Drwus.

„Sageli abitooja wajab rohkem abi kui abistataw,“ ütles Harring lõbusalt.

Ta istus palumata toolile, haaras laualt minu poolenisti joodud kohwitassi, matsutas wanamehelikult suud ja küsis:

„Kuidas te ennaft nüüd tunnete, härra Riwisjaar?“

„Seisuford on muutufeta, härra detektiiv.“

„Aa, olete fiiski laotanud osa oma melankoolsust.“

„Ormy eelistab rahu,“ torkas wahele Drwus.

„Ra lahinguväljal wõib uinuda, kui hinges on rahu,“ ütles mõttetarga grimassiga Harring ja asetas tühjaksjoodud kohwitassi lauale. „Kas teekfime wäljafõidu äärelinna?“

„Mina ei saa tulla,“ fähwis Drwus.

„Aga teie?“

Kallasin omale kohwi ja heitsin tahtmatult pilgu päiefepaistelisele tänawale.

„Teie auto?“

Harring kõhles wastusega.

„Baadake,“ wenitas ta siis järele mõeldes, „see on ametiauto. Õigemini politseiauto. Runa täna kogu päewaks olen ametist wabastatud, mõtlesin teda kasutada lõbusõiduks. Eriti teie wajaksite meelelahutust, et wõiksite unustada seda, millele mõtted tahtnuiatult pöörduwad.“

„Näpatud autoga Ormy ei tegele,“ ütles Ormus mürgiselt.

Harring heitis kõnelejale sünge pilgu.

Rööpisin mantli kinni ja astusin Harringuga tänawale.

Sel hommiktunnil nähti „Fiat“ kõikjal. Rord ta kihutas mööda tolmunud Tallinna maanteed aukliku meksateele, mõne aja möödudes nähti rohelist elukat jõeäärsel siledal teel ja südalinna kitsastel tänawatel.

Sel hommiktunnil autosõit näis mulle õige kosutawana. Peaasi, mul ei olnud mahti koondada oma mõtteid. Harring istus rooli taga kui kinni naelutatud.

Lõpuks roheline „Fiat“ peatus aurulaewasadamas.

„Please, üks pudel õlut.“

Wiienda pudeli tühjendades ütlesin:

„Elate kui parun.“

„Minult parunessi soowil.“

„Parunessi?“

Harring tundis minu üllatusest lõbu.

„Kas te siis ei taipa?“

„Mida?“

„Mõnda naist, keda wõiks tituleerida parunessiks?“

Uurisime tükk aega üksteist. Wiimaks Harring plahwatas naerma:

„Kas preili Kalliste ei ole siis seda väärt, et teda parunesiks nimetada? Kas wõi rahaliseltki“.

Mulle oli kõik selge. Ja hääles tundus piinlikkust, kui küsisin:

„Prowotseeritud oli ka meie reis Lõuna-Euroopasse?“  
Harring noogutas vaiksest peaga.

„Mispärast?“

„Nüüd, mil sest on juba tükk aega mööda, wõin awaldada saladuse: kõik oli mõeldud selleks, et peletada teist kurbi mõtteid, et saaksite tagasi oma endise rahu ja meeleolu.“

„Tähendab, tänane autosõit...“

„Ei“, laskestas Harring, „täna sõidame preili Kalliste juure“.

Waikisime tükk aega.

„Siiski, mu endine rahu on täiesti kadunud“, ütlesin wiimaks. „Kaske on tagasi wõita endist rikkust ja seisukorda.“

„Aeg parandab kõik haawad.“

„Minu jaoks on see loosung iganenud.“

„Gelistate surma rahule?“

„Wõib-olla.“

Istusime uuesti autos.

Ühel teekäänakul pidurdas Harring wähe kiirust ja ütles tasa justkui endale, ent siiski kuuldawalt:

„Kõik pole veel kadunud.“

„Härra detektiiv“, haarasin ta õlast finni, „teie warjate midagi?“

„Aeg awastab saladusi“, pomises Harring ja lüüsis uuesti kiirust.

Rihutasime nüüd ruttu, et waatamata waikselt ilmale tuulepress takistas edaspidist kõnelust.

„Halkool!“ hüüdsin.

„Jah?“ pööras Harring pea minu poole.

„Laske mind maha.“

Harring nähtavasti ei kuulnud. Auto kihutas veel  
liiremini.

„Laske mahal...“

Ent oli juba hilja.

Auto peatus Riiütli tänawal.

Olin lõksus.

Roputus uksele.

„Aa, tulitel...“

Ja ma seisin film-filma vastu Magdaga.



„Ormy, sa ei unustanud mind?“  
 „Seifime kahelkesi õunapuu all aias.

Magda oli weetlew oma tumesinises kleidis; üks wallatu loff oli langenud filmile, kust hoowas jälle-  
 gemise rõõmu ja ootuse põnewust.

„Magda, sind saab unustada ainult teisel pool elu.“

Olin muutunud sentimentaalseks. Minus mäsfasid seletamatud tunded. Hinges tundsin magusat valu, mida oleks tahtnud säilitada eluajaks.

Magda murdis roosi, sõrmitses seda tükk aega ja ulatas siis mulle.

„Ormy, mul on hea meel, et tulid tagasi. Et ärka-  
 sid uuesti ellu,“ ütles ta waikselt.

Seitsin talle küsiwa pilgu.

„Oled nartsissi-uimast wabanenud“, seletas tüdruk.

„Jah, kuid mälestused jääwad.“

Magda langetas pea.

„Sa ei saa aru, Magda,“ ütlesin soojalt „Ma ei kahjatse midagi, ei nõua ka enda õigeks mõistmist, kuid mälestustest otsin tuge edaspidiseks eluks. Rõõm on minuist ära pööranud, minule waadatakse kui terge-  
 meelsele hampelmannile, kes oma elulaewufese juhtis tahtlikult karile. Magda, sa tead wäga hästi, mida ma läbi elasin. Olen sulle tänulik kõige eest, mis mulle oled teinud. Küüd aga oleks parem, et ma sind enam ei koormaks, sinu usaldust minu wastu kurjasti ei tar-  
 wita.“

Tüdruk astus mõned sammud edasi. Ta püüdis wististi warjata oma tundmusi. Ja kui ta uuesti pööras oma näo, oli see sama rahulik kui ennegi.

„Magda, see polnud armastus. Müüd, kus seisab sinu juures tunnen, et kõik oleks pidanud minema teifiti. Temas oli seda külma soojust, maagilist külgetõmbejõudu ja omapära, mis awatles ta kallistuste warastamisele, ta oli hoopis teistsugusem kui naine, keda olen ette kujutanud mõtteis. Temal jatkus kirge kõigeks ja kõigile ja kui ta pühendas minule erilist tähelepanu, siis waid sellepärast, et kriitilises olukorras ihaldas hing sõprust. Tean seda kindlasti, et sa minule kwiiga ei wista ja minu edaspidiseidki mälestusi temast pilgetega ei naeruwäärista. . .“

„Ormy,“ hüüdis tüdruk ja siis justkui tartes, et keegi me kõnelust kuuleb, tasandas häält: „Ormy, ära tuleta seda meele. Mul ei jaktu jõudu selle kuulamiseks.“

Soojast tuuleiilingust haaratuna liikusid tase puie oksad. Kusagil läheduses laulsid mustad räästad. Silmi ette tõusis Weera kuju, ta silmad, ta müstiline ja kurb waade. . .

„Sa ei tule enam tagasi?“ küsis Magda.

„Ei.“

„Sõitis Wenemaale?“

„Ei, läks jalgsi.“

„Jalgsi?“

„Jah, üle piiri.“

Magda waitis.

Saarasin õrnalt ta läealt tinni. Astusime waitfelt mööda teerada lehtla poole.

„Oled sa minu peale pahane?“

„Ormy!“ hüüdis tüdruk walusalt. „Sa wõid seda oletada?“

„Anna andeks, Magy!“

Raugusest kuulbus hõiget, millele järgnes toera haukumine.

Magda toetus nõrgalt mu käewarrele ja astus pillkamisi nagu unes. Lundsini endas ta noore leha soojust ja tahtmatult ohkasin. Rõik oli ju kadunud. Ma ei wõinud enam midagi loota.

Istusime lehtla trepile. ümberringi walitses waitus nagu enne kewadwihma.

„Tead, millest ma praegu mõtlesin?“ ütles Magda ja toetas kätega põlwile. „Mõtlesin, et kui meie maja põleb maani maha, hakkab andma soowijaile klaweritunde.“

„Edesti?“ üllatusin. „Sul on nii imelikud mõtted. Misparast wõid sa tulekahjust lõbu tunda?“

„Oh, ei, mitte lõbu! Siis oleksin sinuga ühewäärne kui lind oksal ja suudaksin sinust paremini aru saada.“

„Ma-agn, hallo!“ tungis samal hetkel kõrwu hüüd.

„Wististi tuli ongi lahti puhkenud“, aitasin Magdat üles tõusta.

Wäljudes alast nägime Kallistet, kes astus meie wastu, põlew sigarijunn suunurgas.

„Ta-ta-ta“, torises ta läbi hammaste. „Nemad peawad aias konwerentssi, ristirahwas muudkui oodaku. Mine, Magy, telefon ootab...“

Ja kui Magy oli kadunud majja, lausus ta saladuslikult:

„Orwusel oli midagi õige tähtsat öelda... Ras te ei saadaks mind üle tänawa ühe puuduftkannataja juure. Käin teda fõrd nädalas waatamas, inimene



elab õige wiletsas olutorras."

Olin ta ettepanekuga päri.

Jõudfime poollagunenud wärawa ette, mis awanedes kriuksus ja kääksus nagu tiifisushaige fops. Du oli kasmata, siin-seal wedelesid tünniwitsad, kakkised pudelid ja roostetanud plekitüfid ning ämbripõhjad. Tagapool sllmasin kuuritaolist ehitust. Vähemale jõudes selgus, et siin elatakse. Rahel ahtakesel afnal olid kakkised ruudud leiwapuruga kokku mätsitud ja ühe ruudu asemele oli topitud wana kaltju.

Ralliste awas madala ukse, mis liikus hingedel kui joobnud meremees.

Astufime poolhämara-se tupp, mis tikutoosina wäike, mahutas waewalt ühe kolmejalaga lauoa ja pliidi. Isteteks olid puupakud. Toa seintele olid kleebitud ajalehtedest wäljalõigatud pildid, räpafel pörandal wedelesid filgupead, kahwliid, riideräbalad, kuna pliidi kõrwal, just supipaja juures, lewitas haisu ümberlänud õöpott.

Rippuwa kiige taga istus kõssiwajunult umbes 40-aastane naine, seljas kakkine sõdurifinel, jalas räbalatest kokku õmmeldud „tuhwliid“. Meie terwitusele wastas naine õige nõrgalt. Samas tuli kõhahoog peale ja ta sülitas pörandale punakat wedelikku. Ta aufuwajunud filmist peegeldus tänutunne, ta püüdis midagi õelda, ent seeasemel tegi peaga kugistawa liigutuse ja õjutas puupakkudele.

„Terwis ei taha tullagi tagasi?“ küsis Ralliste õawõtlikult.

„Dotan surma“, ütles [naine ja ta hääle wärises. Nägin, kuis ta heitis salajase pilgu kiigele. Seal puhkab wäeti, kes wajab weel hoolitsemist, seal lebab

wäike inimene, kes ei saa kuidagi aru, mispärast ematse põsed on aukuwajunud, ta rind haigusest puretud ja elu waesuses surmale pühendatud.

„Kas arst täis?“ küsis Kalliste.

Raine raputas tummalt peaga.

„Ostsin selle rahaga Annile särkifese selga,“ ütles ta wiimaks. „Ja soojad sukad, ja...“

Rõhahoog lämmatas ta sõnad.

Rõit oli siin nii süinge, halastamatu ja wilets. Ja selles waesuses, surewas ümbruses puhtas tärkaw elu... Rui kaua? Runi Tema tuleb ja wabastab mõlemad...

„Olete juba lõunatanud?“

Raine waatas wäsinult oma ette maha.

„Eile õhtul sõin wiimast korda... Mul oli siis isu... Müüid enam nagu ei tahakski... Rui seda kõha ei oleks...“

Kalliste asetab pliidi nurgale mõned paberrahad. Raine heitis talle tänuliku pilgu. Siis wäristas tütt aega pead ja ta waade sellal eksles kauguses. Ta tungis wististi mõttes minewikku, nägi kaugemale sellest lutiKatest rünnatud räpasest seinast, nägi päikest, nägi leiba, liha, parfümeeritud isandaid — daame... Aga wõibolla mõtles ta surmale, enesetapmisele, nägi waimusilmi ees wikati wõimast sära ja jõudis mõttes sinna, kus elu hüpodroomil ringutawad ahastades läbi waesed ja rikkad, kuningad ja sulased...

Rui wäljusime, seisatus Kalliste kääksuwa wärawa wahel, haaras mu pintfaku nõõbist kinni ja ütles kiiresti, justkui kartes, et katkeb mõttelõng:

„Mispärast on Looja sarnaselt maailma loonud? Mispärast pole lõit ühesugused? Olen alati õelnud,

et Loojal pole olnud Looja ettenägelikkust. Meil nõutakse riigimehelt riigitarkust, waesuse kaotamist jne. Aga siin näide, et isegi Tema pole suutnud wõi tahtnud luua maailma otstarbekohaselt. Ühelspool ääretu rikkus ja prasing, teiselspool surmaw waesus, haigus ja wiletsus. Teate, härra Riwiisaar, mina ei poolda sotsialismi, ei poolda kapitalismi ega teisi ismiid, kuid oma südametunnistuse sunnil olen alati humaansuse eest wäljas. Ma ei taha sellega welda, et olen humanist. Ei. Kuid ligemise wiletsusele ei saa ma waadata kui paratamata asjale. Oleme ju kõik wennad, meie kõikide esiisa oli ju Adam!..."

**M**agda leidsime aiaft. Ta jookkis meile wastu, suudles rõõmsalt isa ja ütles näo minu poole pöörates :

„Ormy, sul weab.“

„Kuidas?“ ei saanud ma ta ütelseft aru.

„Rahasaadetiis Moskwaft. Orwus tuleb warsti siia.“

„Rahasaadetiis? Kellelt?“

„Temalt.“

Jälle tõusis Weera kaju filmi ette. Weri jookkis kiirem'ni soontes, süda kloppis waljusti.

„Ma ei oleks pidanud rõõmus olema,“ ütles Magda, „seft see on t e m a raha. Kuid mind rahustab teadmine, et sa saad uuesti jalad alla. Teisets ametiwõimude poolt on wõetud tarwitusele kõif abinõud, et ta tagasitulekut tõkestada. Tuhandeid ta näopilte on lewitatud üle maa laiali ja piiril on kõwendatud walwet.“

Warsti ilmus Orwus.

„Wiiskümmend tuhat,“ ütles ta mu küsimusele kül-mawereliselt

„Noh, mis muud, kui jälle tagasi ateljeesse,“ muheles Kalliste.

„Kuidas? Selle wähese rahaga?“

Kalliste pilgutab Orwusele kawalalt filmi.

Teie jääge siia,“ ütles ta siis Magdale, „ma wlin fotofunskniku oma kabinetti. Ainult mõneks minutiks.“

Kui olime wõtnud istet, süütas Kalliste põlema oma kustunud sigari, heitis minule hindawa pilgu ja ütles:

„Omal ajal tundsin üht kaupmeest. Ta elas õige jõukalt, omas pealinnas mitu maja ja äriruumid. Siis ühel ilusal päeval ilmus kohtupriistaw ja järgmise päeval kirjutasid mõik ajalehed, et selle ja selle suurfirma omanik surmas end rewolwriga. Mõõdusid mõned kuud. Siis ilmenes, et äri laostumises oli süüdi teegi tumeda minewiluga äriosanik, kes suutis ajajooksul tühweldada endale kogu tohutu suure waranduse. Ja praegu elab selle kaupmehe lest lüksuslikku elu. Warandus on tagasi ja ärioperatsioonide teel mitmekordseks paisunud. Nüüd moraal sellest: sel inimesel ei olnud kannatust, ta elas waid tänasele, ilma et oleks mõelnud sellele wõitlusele, kuidas homset päewa wastu wõtta. Teine näide olete teie, härra Kivissaar. Teil jatkus kannatust, elu, waatamata äkilisele langusele ei näinud teile weel tühjana ja tulewiku süngus ei suutnud teile sisendada mõtte, et olete üleliigne inimene. Sest jällegi moraal ja õige tuttaw: kes kannatab, see taua elab.“

Kalliste raputas sigarilt tuha ja jatkas:

„See pole weel mõik, mis ma tahtsin öelda. Teie olete oma eljami sooritanud ja peate nüüd sellest saama ka mingeid tulemusi. Teie imestafite, kuidas wõib wäheste rahaga alustada jälle sama elu, mida elasite. Ja see on raske. Ent ma loodan, et kui abistan teid, pole mul raske oma osa juba lähemal ajal tagasi saada. Sel korral olen mina rahuldatud, olete ka teie“.

„Ma ei saa hästi teist aru, härra Kalliste.“

„Aga siiski taipate, eks ole?“

„Tahate laenata mulle raha?“

„Ei. Omal ajal ostsin oksjonilt teie maja ja tahan ta nüüd teile üle anda.“

Olin üllatusest keeletu. Viimaks tõusin püsti ja  
surusin soojalt wanamehe fätt. Kalliste waid naeris ja  
saatis õhku patsema suitsupilwe, kui tunagi warem.  
Wististi oli temagi mu rõõmusest liigutatud.

„Soowin õnne,“ raputas Haring energiliselt mu kätt.

„Ja kuhu jään mina?“ küsis Orwus uudishimulikult.

„Sa tuled tagasi minu juure, Cerit,“ ütlesin südamlikult.

Wana Kalliste ja Magda seirasid eemalt me kõnelust ja naeratasid.

„Kõik lõppes õnnelikult kui wanas Wiini ooperis,“ ütles Haring mõttelikult.

Ja kui Kalliste Magdaga astusid lähemale, jattas ta, energiliselt shestikuleerides:

„Õdesti, ma ei tea isegi, oli see Wiini ooper wõi Behäri wiifskas lawaline kompositsioon. Dodake, ma tuletan meele... Ah jaa, tangelaseks oli keegi laostunud miljonär, kes waesena asus elama mägestikku ja leidis südamerahu üfsindusest. Mõõdus rohkesti aastaid. Ühel sumedal suwiõöl, kui ta parajasti mängis mägestikus wiituli ja elas oma mälestusile, ilmus õrn kui kuu-  
paiste hurmaw naine. Naine kuulatas mängu ja waene erak nägi, et ta palgeid mööda weerewad pisarad. „Kes sa oled, tundmatu?“ küsis erak familjaarselt ja tattes-  
tas mängu. „Olen waese tüti tütar“, wastas mäenäff kurwalt. „Kuidas sattusid ja siia?“ — „Sinu wiituli helid meelitasid minu ligi.“ Nad armusid esimesest pilgust. Aga nende elu tumestas peagi warandus, mille oli pärandanud keegi rikas sugulane. Eraku filmi ette tõusid uuesti luffsuslikud tantsusaalid, liwreedes teen-

rid, säravad ilutulestikud ja šampus... Ta waewles tütt aega oma ettekujutises. Wiimaks leidis pääsetee. „Minu armastus minu wastu on tugewam rikkuse wõluft“, ütles ta ühel päewal naisele ja lahkus teadmata kuhu. Kui ta tagasi tult, oli naine surunud ja ta isegi wanadusest wäeti. All orus mänglesid nümfid ja mägestiku udus uuesti algas unelmarikas elu, mis muutum ja õnnelikum kõige kaunimast reaaleluft...“

„Seda, mida sa praegu pajatafid poleks olnud sugugi kohane praegusel hetkel jutustada,“ ütles Ormus mürgiselt.

„Sa oled liig pealiskaudne“, wastas Harring külmal. „Tahtsin oma jutustusega wäljendada waid seda, et ei tohi olla kunagi äärmuste harrastaja...“

Saarasin Magda käest kinni.

„Eäheme, jätame nad siia waidlema. Mul oleks nii palju sulle öelda.“

Astusime mööda aiateed lehtla poole.

„Magy, mäletad, sa ford ütlesid, et sul on soowe?“

„Siis olid ka sinul soowid, Ormy.“

„Jah olid. Kuid nendel soowidel polnud jellal püfi. Nüüd on aga minu soowid kristalliseerunud raudseks tahtmiseks...“

Magy waitis.

Ülal trillerdafid üksteise wõidu mustad räästad ja maa auras kirglikus andumuses.

„Ormy!“

Magy hääl wärises. Wististi röstusest.

„Ringin sulle minu mälestused...“

„Kallis Magy...“

„Dota, Ormy,“ katkestas tüdruk kapriislikult. „Ringitusele peab wastama...“



„Ja sina?!..“

„Dota, Ormy,“ latleestas tüdruü uuesti. „Tahan sinult küsida ühte: kas ja mõnikord ei kahetse. . .“

Raugel huikasid sireenid, kõrwa ääres sumises kärbes ja lendas õhulises kulerpallis edasi kui tulihingeline lõunamaalane. . .

Minus tees vulkaani lawaana veri, oleks wõinud kaelustada fogu maailma. . . ja seda tulihingelift lõunamaalast. . .

„Mina aga ei kahetse kunagi, Ormy, kui sina. . .“

Ta järgnewad sõnad mattusid suudlustesse.

Lõpp.

